

Gunnlaug Daugstad

Levekår for ungdom i større byer

Notater

Forord

Utredningen er skrevet på oppdrag fra Barne- og familiedepartementet (BFD). Tallmaterialet i notatet baserer seg i all hovedsak på registerdata fra Statistisk sentralbyrå. Oppdraget har vært på 2 månedsverk, og omfanget på det som er sett nærmere på er avgrenset i forhold til denne tidsrammen.

Gunnlaug Daugstad, Seksjon for leveårsstatistikk, har gjennomført utredningen. Knut Strøm og Anita Moberg Johansson har kjørt ut de fleste av tabellene som er benyttet. Anders Barstad har lest gjennom prosjektutkast og utkast til ferdig utredning. Ellers har fagansvarlige kommet med kommentarer til sine fagområder. Dette er: Even Høydahl, Benedicte Lie, Trygve Kalvø, Sandra Lien, Øyvind Sivertstøl, Trond Pedersen, Torill Vangen, Tor Jørgensen, Reid Jone Stene og Kirsti Gaasø.

Innhold

Forord	1
1. Innledning	7
2. Resultater	9
2.1. Opphopning av dårlige levekår	9
2.2. Arbeidsledighet	12
2.3. Økonomi	15
2.4. Utdanning.....	19
2.5. Kriminalitet og vold.....	23
2.6. Bruk av alkohol og rusmiddel	24
2.7. Helse	26
2.8. Barnevern	28
2.9. Innvandrerbakgrunn	30
2.10. Boforhold	34
3. Oppsummering og drøfting	37
Referanseliste	42
Vedlegg	
A. Tabeller	44
B. Bydelsinndeling i Oslo.....	77
De sist utgitte publikasjonene i serien Notater	79

Figurer

1. Indeks for levekårsproblemer i større byer. 2001	11
2. Indeks for levekårsproblemer i noen bydeler i Oslo, Stavanger, Bergen og Trondheim med høyeste verdier, sammenlignet med hele landet. 2001	12
3. Registrerte arbeidsledige og deltakere på arbeidsmarkedstiltak 16-24 år i prosent av alle personer 16-24 år. Større byer. Årsgjennomsnitt for 2001	13
4. Registrerte arbeidsledige og deltakere på arbeidsmarkedstiltak 16-24 år i prosent av alle personer 16-24 år. Bydeler i Oslo med ledighet over gjennomsnittet for byen. Årsgjennomsnitt for 2001	14
5. Registrerte arbeidsledige og deltakere på arbeidsmarkedstiltak 16-24 år i prosent av alle personer 16-24 år. Bydeler i Stavanger. 2001	14
6. Registrerte arbeidsledige og deltakere på arbeidsmarkedstiltak 16-24 år i prosent av alle personer 16-24 år. Bydeler i Bergen. 2001	15
7. Registrerte arbeidsledige og deltakere på arbeidsmarkedstiltak 16-24 år i prosent av alle personer 16-24 år. Bydeler i Trondheim. 2001.	15
8. Andel personer 18-24 år som mottok sosialhjelp i løpet av året. Større byer. 2001	17
9. Andel personer 18-24 år som mottok sosialhjelp i løpet av året. Etter nye bydeler i Oslo. 2001 .	17
10. Andel personer 18-24 år som mottok sosialhjelp i løpet av året. Bydeler i Stavanger. 2001	18
11. Andel personer 18-24 år som mottok sosialhjelp i løpet av året. Bydeler i Bergen. 2001	18
12. Andel personer 18-24 år som mottar sosialhjelp i prosent av personer 18-24 år. Bydeler i Trondheim. 2001	18
13. Andel elever som avsluttet grunnskolen våren 2001 og var i videregående opplæring samme høst. Noen bydeler i de fire største byene sammenlignet med landsgjennomsnittet.	20
14. Andel 21-åringer som har fullført 3-årig videregående opplæring per 1.10.2001. Etter ny bydelsinndeling i Oslo.	21
15. Andel 21-åringer som har fullført 3-årig videregående opplæring per 1.10.2001. Bydeler i Stavanger.	22
16. Andel 21-åringer som har fullført 3-årig videregående opplæring per 1.10.2001. Bydeler i Bergen.	22
17. Andel 21-åringer som har fullført 3-årig videregående opplæring per 1.10.2001. Bydeler i Trondheim.	22
18. Anmeldt voldskriminalitet etter gjerningssted per 1000 innbygger. Gjennomsnitt for 2000 og 2001. Byer	24
19. Narkotikaforbrytelser og overtredelser av alkoholloven, siktelser etter personens bostedskommune og alder 12-24 år. Gjennomsnitt 2000-2001. Per 1000 innbygger 12-24 år.	25
20. Narkotikaforbrytelser og overtredelser av alkoholloven, siktelser etter personens bostedskommune og alder 12-24 år. Gjennomsnitt 2000-2001. Per 1000 innbygger 12-24 år. Bydeler i de fire største byene sammenlignet med landsgjennomsnittet.	26
21. Antall tilfeller av uførepensjonister 16-24 år med grunn og hjelpestønad per 1000 innbygger 16-24 år. Byer og landsgjennomsnittet. 2001	27
22. Ungdom 12-17 år innen barnevernet per 1 000 innbygger 12-17 år i byer sammenlignet med landsgjennomsnittet. 2001	29
23. Ungdom 12-17 år innen barnevernet per 1 000 innbygger 12-17 år i noen bydeler i de fire største byene sammenlignet med landsgjennomsnittet. 2001	30
24. Andel ikke-vestlige innvandrere etter ny bydelsinndeling i Oslo, per 1.1.2002.	31
25. Andel ikke-vestlige innvandrere i forhold til befolkningen i aldersgruppen 12-15 år, 16-19 år og 20-24 år. Nye bydeler i Oslo. Per 1.1.2002.	32
26. Andel ikke-vestlige innvandrere i forhold til befolkningen i aldersgruppen 12-15 år, 16-19 år og 20-24 år. Stavanger. Per 1.1.2002.	33
27. Andel ikke-vestlige innvandrere i forhold til befolkningen i aldersgruppen 12-15 år, 16-19 år og 20-24 år. Bergen. Per 1.1.2002.	33
28. Andel ikke-vestlige innvandrere i forhold til befolkningen i aldersgruppen 12-15 år, 16-19 år og 20-24 år. Trondheim. Per 1.1.2002.	33

29. Andel boliger i blokk. Bydeler i Oslo per 3. november 2001.	35
30. Andel privatboliger som ikke har både bad og wc i boligen. Per 3. november 2001. Bydeler sammenlignet med landsgjennomsnittet.....	36
31. Indeks for levekårsproblem blant ungdom 12-24 år. Bykommuner. 2001.....	38
32. Indeks for levekårsproblem blant ungdom 12-24 år. Bydeler i Oslo, Stavanger, Bergen og Trondheim som kommer ut med høyeste verdi. 2001	39

Tabeller

1. Indeks for levekårsproblemer. Byer 2001.	44
2. Indeks for levekårsproblemer. Bydeler i Oslo, Stavanger, Bergen og Trondheim. 2001.....	45
3. Registrerte arbeidsledige og deltakere på arbeidsmarkedstiltak 25-66 år. I alt, andel og andel kvinner. Byer 2001.	46
4. Registrerte arbeidsledige og deltakere på arbeidsmarkedstiltak 25-66 år. I alt, andel og andel kvinner. Bydeler i Oslo, Stavanger, Bergen og Trondheim. 2001.	47
5. Registrerte arbeidsledige og deltakere på arbeidsmarkedstiltak 16-24 år. I alt, andel og andel kvinner. Byer 2001.	48
6. Andelsmessig fordeling av registrerte arbeidsledige og deltakere på arbeidsmarkedstiltak 16-24 år mellom de ti største byene. 2001	48
7. Registrerte arbeidsledige og deltakere på arbeidsmarkedstiltak 16-24 år. I alt, andel og andel kvinner. Bydeler i Oslo, Stavanger, Bergen og Trondheim. 2001.	49
8. Sosialhjelpstilfeller i løpet av året etter familietype. Byer. 2001	50
9. Sosialhjelpstilfeller i løpet av året etter familietype. Bydeler i Oslo, Stavanger, Bergen og Trondheim. 2001	51
10. Sosialhjelpstilfeller i løpet av året 18-24 år. Byer. 2001	52
11. Andelsmessig fordeling av sosialhjelpstilfeller i løpet av året, 18-24 år i de ti største byene. 2001	52
12. Sosialhjelpstilfeller 18-24 år i løpet av året. Bydeler i Oslo, Stavanger, Bergen og Trondheim. 2001	53
13. Personer 30-39 år med grunnskolenivå og 1-2 år videregående skole som høyeste fullførte utdanning. Byer. 1. oktober 2001	54
14. Personer 30-39 år med grunnskolenivå og 1-2 år videregående skole som høyeste fullførte utdanning. Bydeler i Oslo, Stavanger, Bergen og Trondheim. 1. oktober 2001	55
15. Andel elever som avsluttet grunnskolen våren 2001 og var videregående utdanning samme høst. Byer	56
16. Andel elever som avsluttet grunnskole våren 2001 og var i videregående utdanning samme høst. Bydeler i Oslo, Stavanger, Bergen og Trondheim.....	57
17. Andel 21-åringer som hadde fullført 3-årig videregående utdanning per 1. oktober 2001. Byer .	58
18. Andel 21-åringer som hadde fullført 3-årig videregående utdanning per 1. oktober 2001. Bydeler i Oslo, Stavanger, Bergen og Trondheim.	59
19. Anmeldte lovbrudd i alt og anmeldte forbrytelser. Voldskriminalitet. Gjennomsnitt for 2000 og 2001. Byer.	60
20. Anmeldte lovbrudd i alt og anmeldte forbrytelser. Voldskriminalitet. Gjennomsnitt for 2000 og 2001. Bydeler i Oslo, Stavanger og Trondheim.	61
21. Narkotikaforbrytelser og overtredelser av alkoholloven, siktelser etter personens bostedskommune og alder 12-24 år. Gjennomsnitt 2000-2001. Byer	62
22. Andelsmessig fordeling av narkotikaforbrytelser og overtredelser av alkoholloven, etter siktedes bostedskommune. 12-24 år. Gjennomsnitt 2000-2001.....	62
23. Narkotikaforbrytelser og overtredelser av alkoholloven, siktelser etter personens bostedskommune og alder 12-24 år. Gjennomsnitt 2000-2001. Bydeler i Oslo, Stavanger, Bergen og Trondheim.....	63

24. Tilfeller av uførepensjonister 16-66 år, uførepensjonister 16-24 og uførepensjonister 16-24 år med grunn og hjelpestønad per 1000 innbygger 16-24 år. Byer. 2001	64
25. Tilfeller av uførepensjonister 16-66 år, uførepensjonister 16-24 og uførepensjonister 16-24 år med grunn og hjelpestønad per 1000 innbygger 16-24 år. Bydeler Oslo, Stavanger, Bergen og Trondheim. 2001	65
26. Utskrivninger fra somatiske sykehus barn og unge 13-17 år. Byer. 2001.....	66
27. Personer 0-17 år med grunn og hjelpestønad der diagnosen er allergi. Byer. 2001	66
28. Registrerte barn og unge 0-17 og 12-17 år i barnevernstiltak i løpet av året. Byer. 2001.....	67
29. Andelsmessig fordeling av barn 12-17 år i barnevernstiltak i de ti største byene. 2001	67
30. Registrerte barn og unge 0-17 og 12-17 år i barnevernstiltak i løpet av året. Bydeler i Oslo, Stavanger, Bergen og Trondheim. 2001	68
31. Ikke-vestlige innvandrere i alt, og etter aldersgruppene 12-15 år, 16-19 år og 20-24 år. Byer. Per 1.1.2002.....	69
32. Ikke-vestlige innvandrere, i alt og etter aldersgruppene 0-11 år, 12-15 år, 16-19 år og 20-24 år. Bydeler i Oslo, Stavanger, Bergen og Trondheim. Per 1.1.2002.	70
33. Andelsmessig fordeling av bosatte enslige mindreårige asylsøkere etter kommune. 2001	71
34. Boliger, 1-roms og 2-roms boliger etter antall beboere. 2001. Byer. Per 1 000 bolig	71
35. Boliger, 1-roms og 2-roms boliger etter antall beboere. 2001. Per 1 000 bolig	72
36. Boliger, etter sanitærutstyr. 2001. Byer. Prosent.....	73
37. Boliger, etter sanitærutstyr. 2001. Bydeler i Oslo, Stavanger, Bergen og Trondheim. Prosent	74
38. Indeks for levekårsproblemer for ungdom i de største byene. 2001	75
39. Indeks for levekårsproblemer for ungdom i bydeler i Oslo, Stavanger, Bergen og Trondheim. 2001	76

1. Innledning

I denne utredningen vil hovedproblemstillingen være å vurdere oppvekst- og levekårene for ungdom i de ti største byene i Norge. I tillegg blir det sett nærmere på bydeler/områder i de fire største byene der dette er mulig. I utredningen vil det fokuseres på hvilke byer/bydeler/områder der levekårene er dårligst på forskjellige levekårsfelt (økonomi, arbeidsledighet, utdanningsnivå m.m.). Det vil også bli sett på hvilke byer/bydeler/områder i de fire største byene der det samlet sett er størst opphopning av levekårsproblemer for ungdommer i alderen 12-24 år.

Utredningen er utarbeidet på oppdrag av Barne- og familiedepartementet (BFD) og inngår som et ledd i departementets arbeid med tilskuddsordningen *Ungdomstiltak i større bysamfunn* (heretter omtalt som storbyordningen). Formålet med storbyordningen er å bedre oppvekst- og levekårene for ungdom i større bysamfunn. Bevilgningen retter seg mot ungdom med spesielle behov og utsatte ungdomsgrupper og ungdomsmiljø i aldersgruppen 12-25 år.¹ Et særlig satsningsområde er ungdom med innvandrerbakgrunn. Disse står overfor spesielle utfordringer, og tiltak og prosjekter som fremmer integrering er høyt prioritert. Det vektlegges at tiltakene og prosjektene inngår i en helhetlig og samordnet ungdomspolitik.

I dagens ordning inngår bykommunene Oslo, Bergen, Trondheim, Stavanger, Kristiansand, Fredrikstad, Tromsø, Drammen, Sandnes og Skien. Det foregår en spesialsatsing i de tre største byene, og en vesentlig del av bevilgningen går til disse.² Deler av bevilgningen forvaltes av Barne- og familiedepartementet, og benyttes til tilskudd til strakstiltak for å løse oppgaver og problemer av akutt i ungdomsmiljøene og til utviklingsarbeid (Rundskriv Q-10/02 fra Barne- og familiedepartementet).

Det er viktig å påpeke at det ikke finnes noen entydig metode som kan bestemme hva som er gode eller dårlige levekår. Rapporten er basert på statistiske opplysninger. Statistikken gir oss et generalisert bilde, eller et oversiktsbilde over forekomst og opphopning av noe som vi har definert som levekårsproblemer. Statistikken gir ingen ikke individuelle beskrivelser og sier ikke i seg selv nødvendigvis noe om hvorfor. I tillegg har prosjektets tidsramme vært stram (2 månedsverk), og dette har nødvendigvis påvirket hvilket aggregeringsnivå som er definert. Blant annet har det ikke blitt sett på bydeler i andre byer enn i de fire største byene. Et fokus på bydelsnivå i mindre byer kan tydeliggjøre forskjeller mellom byer og innad i byer som ikke vil komme fram i denne utredningen. Dette ville imidlertid ha krevd mer tid enn prosjektets rammer har gitt.

Hvordan definere levekår for barn og unge?

Levekår er en forkortelse for levevilkår, levebetingelser. Levekårene har å gjøre med rammene rundt eller betingelsene for, våre handlingsvalg og vår levemåte. Gode levekår for barn og unge er viktig bl.a. fordi det legger grunnlaget for hvordan det går videre i livet. Velferd kan med andre ord forstås som betingelser for velferd, og disse betingelsene kan beskrives gjennom begrepene ressurs og arena (Barstad i Barstad og Kirkeberg 2003). Med ressurser menes f.eks. helse, kunnskap og selvtillit. Levekårene formes også av de arenaene der individuelle ressurser settes inn. For barn og unge er viktige arenaer særlig familie, skole, arbeidsmarked, fritid o.l. Barn og unges levekår påvirkes av rammebetingelsene i samfunnet, både storsamfunnet og i nære relasjoner som familie og lokalmiljø (St.meld. nr. 39(2001-2002)).

Ulike bosted innebærer ulike arenaer for handlingsvalg og bruk av ressurser. Storbyene har blitt beskrevet som relativt ressurskrevende omgivelser, med få frie goder og et sterkt preg av kommersialisering (Barstad i Barstad og Kirkeberg 2003). De skiller seg fra andre bosted ved en sterk grad av befolkningskonsentrasjon. Befolkningskonsentrasjonen skaper igjen grunnlag for et omfattende tilbud av spesialiserte tjenester, og dermed en mer vidtgående arbeidsdeling enn på mindre

¹ Vi vil i denne utredningen se på aldersgruppene 12-15 år, 16-19 år og 20-24 år der dette er mulig og relevant.

² Spesialsatsingen innebærer bl.a. en spesiell prioritering av Oslo, med en direkte tildeling til syv utvalgte bydeler: Sagene - Torshov, Grünerløkka - Sofienberg, Gamle Oslo, Søndre Nordstrand, Furuset, Stovner og Romsås.

steder. Befolkningskonsentrasjonen bidrar også til en sterkere konkurranse på boligmarkedet, og øker sjansene for at det oppstår trafikk- og miljøproblemer (Barstad 1997).

I utredningen blir det sett på sentrale levekårsproblemer som arbeidsledighet, sosialhjelp, vold og kriminalitet. Det blir også sett på andel barnevernstilfeller, andel ungdom med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn og utdanningsnivå. For å danne et bilde av oppvekst og levekår for ungdom, blir det gitt et generelt bilde av forholdene i de enkelte byene/bydelene/områdene. I tillegg blir det gitt noen tall for aldersgruppen 12-24 år der dette er mulig.

2. Resultater

Data og metode

Framstillingen i denne utredningen gjøres ved hjelp av tilgjengelig registerstatistikk. Mesteparten av registerdataene er hentet fra 'Hjulet', 'Styrings- og informasjonshjulet for helse- og sosialtjenesten i kommunene' (2002-utgaven, hovedsakelig med data fra 2001). 2002-utgaven er utgitt av Sosial- og helsedirektoratet, i samarbeid med Statistisk sentralbyrå. Registerstatistikkens styrke er at den gir mulighet til å gå ned på et lavt geografisk nivå, slik at det er mulig å si noe om levekårene i bydeler og andre områder med et relativt lavt folketall. Noen levekårsrelevante forhold (f.eks. dødelighet) er det bare mulig å fange opp gjennom analyse av registre. Registerstatistikkens svakhet er at viktige sider ved levekårene faller utenfor. En annen svakhet er at mange av de registerstatistiske opplysningene er påvirket av variasjoner i organisatoriske forhold. Når for eksempel antallet sosialhjelpstilfeller varierer fra en kommune til en annen, kan variasjonen skyldes større behov for økonomisk hjelp i den ene kommunen sammenlignet med den andre, men variasjonen kan også skyldes forskjellig praksis med hensyn på utbetalinger, eller forskjellige holdninger til å motta sosialhjelp i befolkningen.

Tabellene er samlet til slutt i notatet. Mange av tabellene kommenteres ikke så mye, men presenteres og kan brukes til videre bearbeiding. Tabellene presenteres i de fleste tilfeller både med absolutte tall og andeler i forhold til befolkningen/aldersgrupper. De fleste betraktninger gjøres på grunnlag av andel av befolkning eller aktuell aldersgruppe. Men det er også viktig å se på hvor det forekommer flest tilfeller i absolutte tall av de ulike problemindikatorerne. Det er derfor laget noen egne tabeller som sammenstiller de ti største byene som per i dag inngår i storbyordningen og ser på hvor det er størst forekomst/flest tilfeller for noen av indikatorerne. I tillegg er kanskje den beste indikatoren hvilke byer/bydeler det er en konsentrasjon av flere problem samtidig. I forhold til dette vil det presenteres en indeks for levekårsproblem generelt (som presentert i 'Styrings- og informasjonshjulet').

Storbyordningen rettes til de ti største byene som ble nevnt i innledningen. I forhold til at man ønsker å vurdere bevilgningen vil vi i utredningen også se på flere byer. Som nedre grense for folketallet er det satt en nedre grense ved byer med 27 000 innbyggere. Det blir videre sett på bydeler i Oslo, Bergen, Trondheim og Stavanger. Det blir i utredningen tatt hensyn til ny bydelsinndeling i Oslo (som blir gjeldende f.o.m. 1.1.2004) så langt det er mulig.

Grunnlag er befolkningstall per 1. januar 2002 for beregning av andeler. Dette gjør at tall/andeler er tentative og ikke på et gitt teltidspunkt. Et usikkerhetsmoment er også å 'tilbakeskrive' data fra 2001 i den nye bydelsinndelingen i Oslo gjeldende fra 1. januar 2004. Dette vil bli status per telledato om ny bydelsinndeling gjaldt da, og ikke slik situasjonen vil være ved den nye bydelsinndelingen i 2004. Det er heller ikke slik at de nye bydelene er en sammenslåing av eksisterende bydeler, men etter grunnkretser. Dette gjør at sammenligning av framskrevne data med data for nåværende bydeler er gjort etter en skjønsmessig vurdering av områder. Se vedlegg B for oversikt over hvordan sammenligningene er gjort mht nåværende og ny bydelsinndeling.

2.1. Opphopning av dårlige levekår

Det finnes ingen objektive kriterier på hva som er gode eller dårlige levekår. I dette avsnittet vil vi likevel forsøke å belyse opphopningen av dårlige levekår på et aggregert nivå (kommuner og bydeler). En opphopning av levekårsproblemer i bestemte kommuner eller bydeler kan blant annet ha betydning for utgiftsnivå og dimensjonering av tjenestetilbud og hjelpetiltak (Barstad i Barstad og Kirkeberg 2003). Vi bruker her indeks for levekårsproblemer i 'Styrings- og informasjonshjulet' som den presenteres i 2002-utgaven. Her gjøres det et forsøk på å sammenfatte noen sider ved et lokalmiljø som til en viss grad er egnet til å belyse problemskapende forhold. Indeksen for levekårsproblemer må ikke tolkes som et uttrykk for 'hvor det er best eller verst å bo'. På den annen side er det grunn til å tro at indeksen gir et bilde av noen viktige sider av velferdssituasjonen i kommunene. Indeksen bygger på

syv indikatorer som, når de ses samlet, er ment å gi et mest mulig representativt uttrykk for de sosiale problemene i kommunene (se boks under).

Vi vil senere i denne utredningen presentere noen av disse områdene, som sosialhjelpstilfeller, uførepensjonister, voldskriminalitet og arbeidsledighet.

Hva sier indeksen om den faktiske utbredelsen av levekårsproblemer? Sammenligning mellom kommunene viser betydelige forskjeller i omfanget av de målte problemene. Men indeksen viser også hopning av levekårsproblemer i mange kommuner: Det vil si at høyt nivå på en problemindikator motsvares av høyt nivå også på andre.

Datakilder er registerdata. Dette utløser naturlig nok en diskusjon om hvorvidt en registerbasert indeks gjenspeiler forekomsten av de faktiske sosiale problemene. Registerne sier i en forstand 'sannheten' om hver kommune ved at de bygger på fulltelling av de aktuelle offentlige vedtak. Men antall registrerte tilfeller er ikke nødvendigvis identisk med utbredelsen i befolkningen av de problemer og behov som registeret er antatt å avspeile. Avvik mellom registerdata og underliggende behov/mørketall kan tenkes å variere fra kommune til kommune.

I tillegg kan tolkningen av indeksen bli noe forstyrret av allmenne endringer i levekårene og at mange personer med 'problematferd' flytter fra gjennomslitt småsamfunn til mer urbane strøk, slik at problemene ikke skyldes forhold i den nåværende bostedskommunen. Tolkningen påvirkes også av at det er store forskjeller internt i den tiendedel av kommuner/bydeler med flest levekårsproblemer samt av små tall. I hovedsak antar vi likevel at registerdataene i indeksen er en tilfredsstillende innfallsvinkel til lokale variasjoner. Konklusjonen bestyrkes av at forholdet mellom kommuner/bydeler forblir noenlunde det samme også om man studerer en alternativ problemindikator som f.eks. antall barnevernstilfeller (se avsnitt 2.8).

Bruken av indekser reiser en rekke vanskelige spørsmål som det ikke finnes noe entydig vitenskapelig svar på (se Barstad 1997 for en drøfting).

Det er all grunn til å advare mot å beskrive levekårene i et geografisk område gjennom ett enkelt tall: Mange viktige sider ved levekårene inngår ikke, slik som naturmiljø, trafikk og forurensing, arbeidsmiljø, sosiale relasjoner og tjenestetilbud. Det indeksen forsøker å si noe om er noe om opphopningen av utvalgte velferdsproblemer knyttet til arbeid, helse, økonomi og vold/utrygghet.

Av de fire største byene er det Trondheim som har størst opphopning av dårlige levekår (se tabell 1). Stavanger kommer best ut. Byene i Telemark (Skien og Porsgrunn) og Aust-Agder (Arendal og

Indeks for levekårsproblemer 2002

Sosialhjelpstilfeller 16 år og over pr. 100 innbyggere 16 år og over. 2001.

Dødelighet i alt pr. 100 000 innbyggere. Årsgjennomsnitt 1995-1999. Alders- og kjønnsstandardiserte tall.

Uførepensjonister 16-49 år pr. 31. desember 2001 pr. 1 000 innbyggere 16-49 år.

Attføringspengetilfeller. Løpende tilfeller 31. desember 2001 pr. 1 000 innbyggere 16-66 år.

Voldskriminalitet. Siktelser etter bostedskommune/-bydel. Gjennomsnitt for 1999 og 2000 pr. 10 000 innbyggere.

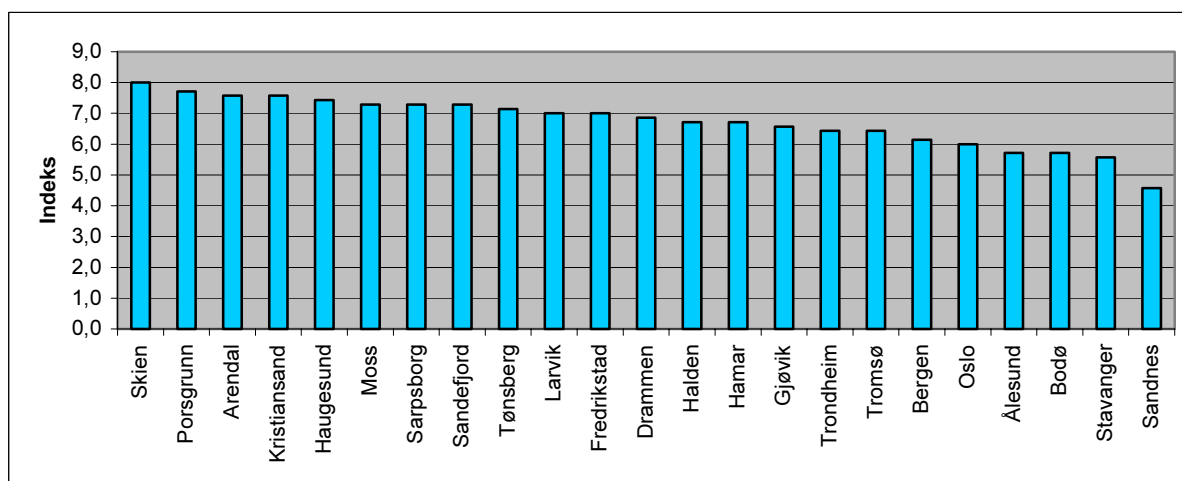
Registrert arbeidsledige og deltakere på arbeidsmarkedstiltak pr. 100 innbyggere 25-66 år. 2001.

Overgangsstonad. Mottakere i alt pr. 100 kvinner 20-39 år pr. 31. desember 2001.

For hver indikator i indeksen er kommunene og bydelene rangert i 10 like store grupper (deciler). Verdien 1 innebærer at kommunen/bydelen tilhører tidelen med lavest verdi på indikatoren, mens verdien 10 innebærer at kommunen/bydelen tilhører tildelen med høyest verdi på indikatoren. Samleindeksen uttrykker den gjennomsnittlige verdien på de syv delindeksene. Samleindeksen vil med andre ord variere fra 1 til 10, der verdien 10 innebærer at kommunen/bydelen tilhører tidelen med høyest verdi (dvs. tidelen som er 'verst stilt') på samtlige levekårsindikatorer. Jo høyere verdi, jo flere levekårsproblemer sammenlignet med andre kommuner/bydeler. Indeksen er beregnet for 675 kommuner/bydeler i 2002.

Kristiansand) kommer dårligst ut med høyest indeks av alle byene (kommunene) vi har med i denne tabellen (se figur under).

Figur 1 Indeks for levekårsproblemer i større byer. 2001

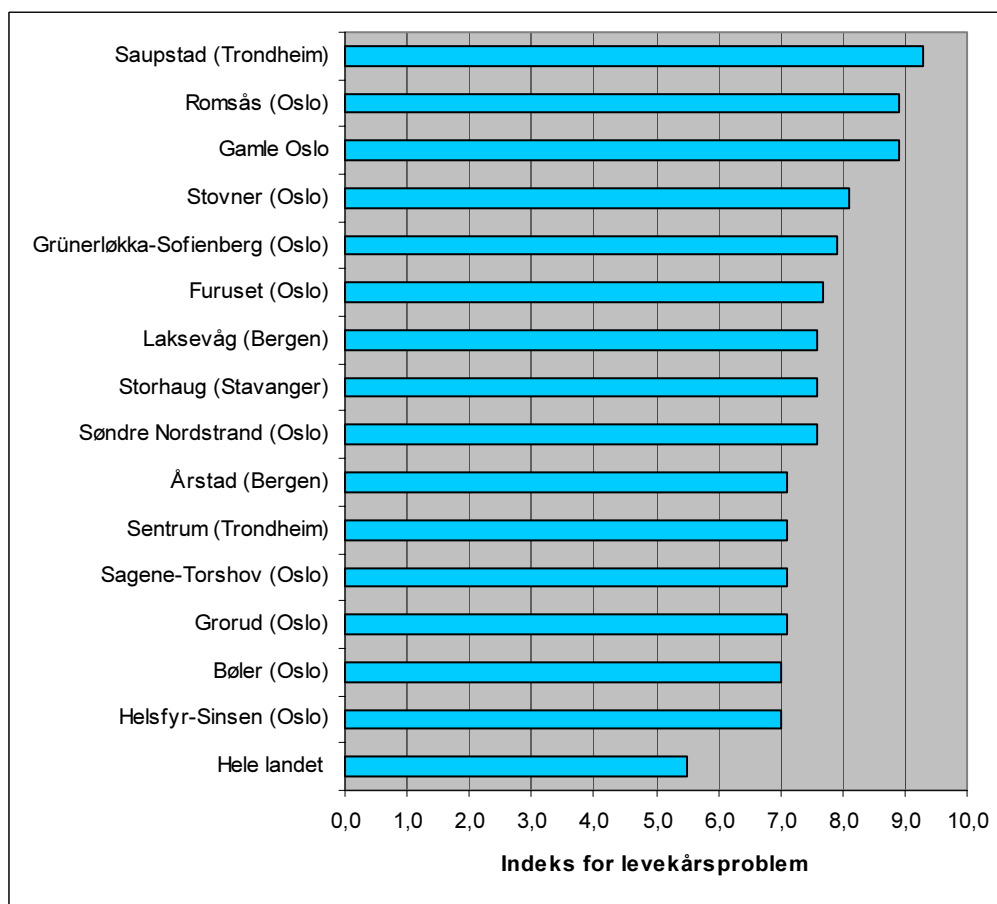


Kilde: Statistisk sentralbyrå/ Styrings- og informasjonshjulet for helse- og sosialtjenesten i kommunene.

Figuren under viser bydeler i de fire største byene som har en relativt høy indeks (7 eller over). Konsentrasjonen av velferdsproblemer i deler av Oslo indre øst (Gamle Oslo) og de nye drabantbyene (Romsås) er enestående sammenlignet med indeksen for byene og de andre bydelene. Samtidig finner vi i Oslo bydeler med landets laveste indeks (bydelene i ytre vest). Det er også stor opphopning av levekårsproblemer i de nye drabantbyene i Oslo (Søndre Nordstand, Furuset, Stovner og Romsås). Storhaug i Stavanger skiller seg også ut med høy indeks og Saupstad i Trondheim har høyest indeks av alle bydelene vi har sett på i denne utredningen. Som vi skal se senere i utredningen er dette også bydeler der andelen personer med lavt utdanningsnivå og personer med ikke-vestlige innvanderbakgrunn er stor.

Det kommer frem i 'Hjulet' at det er flere byer som er ulike på område/bydelsnivå enn bydelene i de byene vi presenterer tabeller på i denne utredningen. Både Sentrum i Kristiansand, Sentrum i Fredrikstad, Porsgrunn Øst, Strømsø og Danevik-Fjell i Drammen har en indeks som er like høy som i Oslo indre øst og de nye drabantbyene. Opphopning av levekårsproblemer er altså noe som innen bykommunene varierer mye (se <http://www.ssb.no/emner/03/hjulet/>).

Figur 2 Indeks for levekårsproblemer i noen bydeler i Oslo, Stavanger, Bergen og Trondheim med høyeste verdier, sammenlignet med hele landet. 2001



Kilde: Statistisk sentralbyrå/ Styrings- og informasjonshjulet for helse- og sosialtjenesten i kommunene.

2.2. Arbeidsledighet

I dette avsnittet skal vi se nærmere på arbeidsledighet, med tall fra 2001. Med arbeidsledighet menes helt arbeidsledige og deltakere på arbeidsmarkedstiltak. Arbeidsmarkedstiltak er her inkludert arbeidsformidlingens attføringstiltak.

Situasjonen på arbeidsmarkedet har forverret seg i løpet av det siste året, noe som 2001-tallene vi her benytter ikke fanger opp. I perioden mellom februar til mai 2003 økte arbeidsledigheten ifølge sesongjusterte tall fra Arbeidskraftundersøkelsen med 10 000 personer (2003). I tabellene kan det forekomme variasjoner mellom kommuner i registrerte ledige som i noen grad kan gjenspeile regionale forskjeller om folk oppfatter at det har noen hensikt å registrere seg på arbeidskontoret eller ikke.

Tabell 3 og 4 viser arbeidsledige og deltakere på arbeidsmarkedstiltak i løpet av 2001 i alderen 25-66 år, i større byer og bydeler i de fire største byene. I denne sammenhengen tas dette med fordi det sier noe om hvordan arbeidssituasjonen var i byen/bydelen, noe som også barn og unge blir berørt av gjennom f.eks. familierelasjoner og nabolag. Arbeidsledighet kan ha en rekke negative konsekvenser for de som blir berørt av det. De viktigste negative konsekvensene er økonomiske vansker som følge av tapt inntekt, økt risiko for psykiske problemer (som for en del henger sammen med økonomiske vansker), usikkerhet for fremtiden, kjedsomhet, mindre kontakt med kolleger og savn av jobb (jamfør Barstad og Kirkeberg 2003).

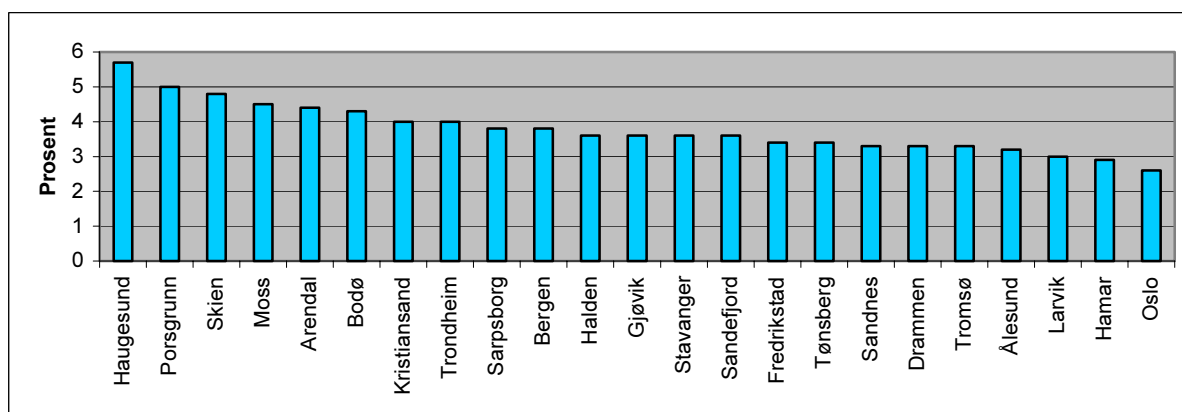
I 2001 (tabell 3) var det relativt små geografiske variasjoner i ledighetsnivået i alderen 25-66 år når de ulike byregionene ses under ett. Av de byene vi ser på her var det størst arbeidsledighet i Haugesund (5,1 prosent) og færrest i Tromsø (2 prosent).

For den samme aldersgruppen ser vi at det var noen forskjeller på bydelsnivå i de fire største byene. I Oslo utmerker bydelene Grünerløkka-Sofienberg (4,7 prosent) og Gamle Oslo (5 prosent) seg med høy arbeidsledighet. I Stavanger skiller bydelen Storhaug (5,7 prosent) ut med størst andel arbeidsledige. I Bergen er arbeidsledigheten noe jevnere fordelt i aldersgruppen 25-66 år. I Trondheim har bydelen Saupstad (4,3 prosent) høyest arbeidsledighet (se tabell 4).

Det er viktig å huske at siden sommeren 2001 har arbeidsledigheten steget mer i Oslo enn i landet for øvrig. Ved utgangen av juli 2003 var arbeidsledigheten i Oslo 5,3 prosent av arbeidsstyrken, mot 4,1 prosent for hele landet. Økningen har vært størst blant unge i alderen 20-24 år siden juli 2002 (Aetat 2003).

Når vi ser spesifikt på arbeidsledighet blant ungdom 16-24 år var ledighetsnivået klart lavere i Oslo (2,6 prosent) enn i de andre byene. Høyest andel ledige på kommunenivå i alderen 16-24 år finner man i Haugesund (5,7 prosent). Også Porsgrunn og Skien har høy andelsmessig ungdomsledighet (se figur under).

Figur 3 Registrerte arbeidsledige og deltakere på arbeidsmarkedstiltak 16-24 år i prosent av alle personer 16-24 år. Større byer. Årsgjennomsnitt for 2001



Kilde: Statistisk sentralbyrå/ Styrings- og informasjonshjulet for helse- og sosialtjenesten i kommunene.

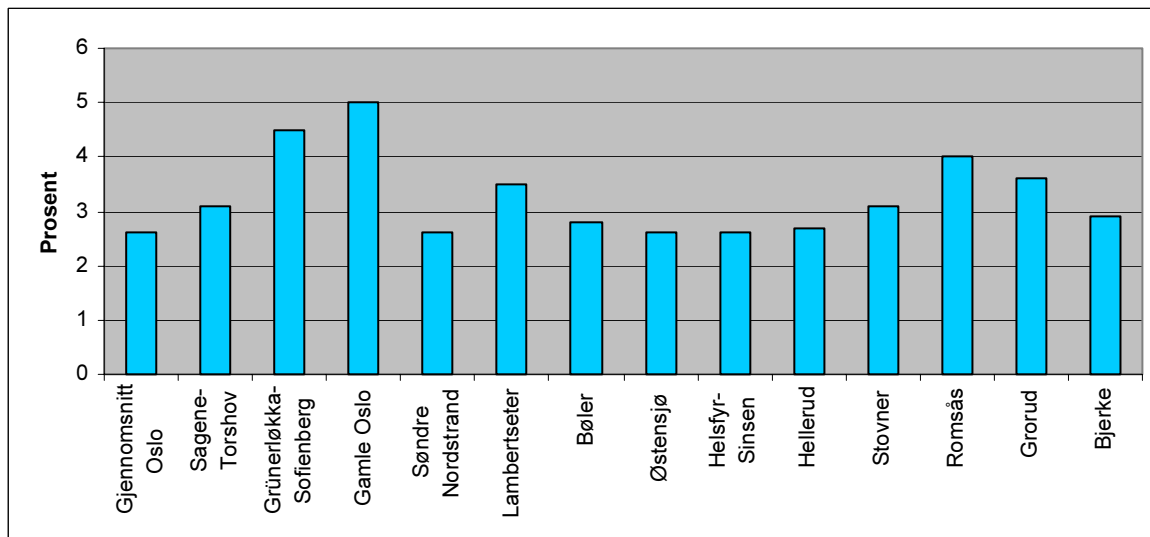
Ungdomsledigheten er likevel relativt høy i bydelene i Oslo indre øst og nye drabantbyer (se figur under). Bydelen i Oslo indre øst og i de gamle og de nye drabantbyene har en ungdomsledighet som er høyere enn snittet for Oslo). Sammenlignet med bydelene i Oslo har imidlertid bydelene i både Stavanger, Bergen og Trondheim høyere ledighet enn gjennomsnittet for Oslo. I Stavanger har bydelene Eiganes og Storhaug høyest ungdomsledighet. I Bergen er ungdomsledigheten høyest i Laksevåg og i Trondheim er det bydelen Saupstad som har høyest ungdomsledighet. Det er flest menn blant de arbeidsledige også i denne aldersgruppen.

Høy andelsmessig ungdomsledighet finner vi også i Herøya i Porsgrunn og Sentrum og Klyve i Skien (se <http://www.ssb.no/emner/03/hjulet/>).

Det er grunn til å tro at forverringen av situasjonen på arbeidsmarkedet i særlig grad vil ramme bydelene i Oslo indre øst. Grupper som er spesielt sårbare for konjunkturerendringer er overrepresentert i disse bydelene (slik som ikke-vestlige innvandrere, personer med helseproblemer eller lav utdanning etc.) En grunn til at man bør merke seg økningen i arbeidsledigheten er bl.a. at arbeidsledighet fører til

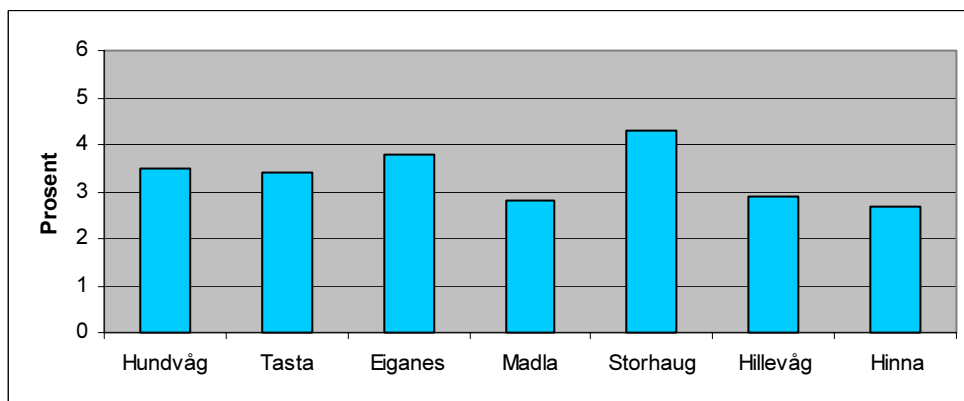
større behov for ytelser fra sosialkontor. I tillegg er det i Oslo vist at kriminaliteten i aldersgruppen 16-19 år er særlig høy blant arbeidsledige gutter, og undersøkelser tyder på at arbeidsledighet blant ungdom øker risikoen for illegalt stoffbruk (Barstad 1997:53).

Figur 4 Registrerte arbeidsledige og deltakere på arbeidsmarkedstiltak 16-24 år i prosent av alle personer 16-24 år. Bydeler i Oslo med ledighet over gjennomsnittet for byen. Årsgjennomsnitt for 2001



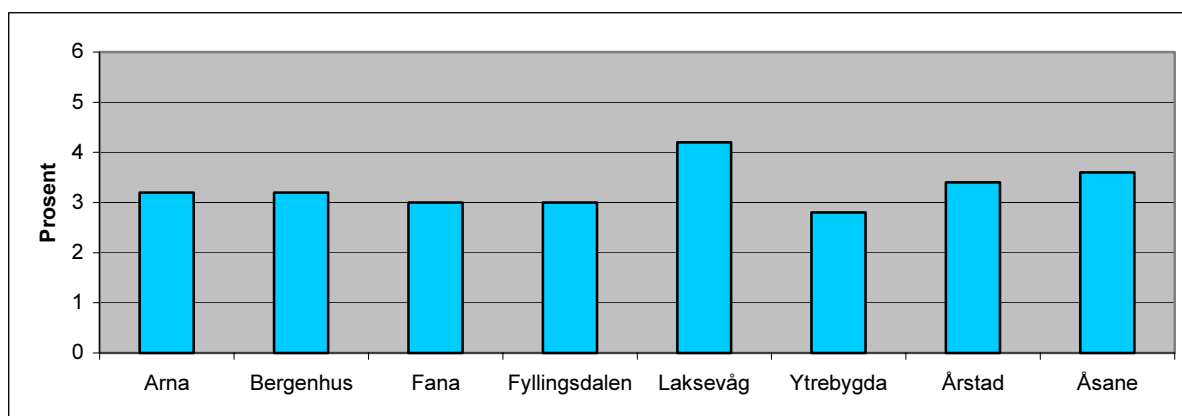
Kilde: Statistisk sentralbyrå/ Styrings- og informasjonshjulet for helse- og sosialtjenesten i kommunene.

Figur 5 Registrerte arbeidsledige og deltakere på arbeidsmarkedstiltak 16-24 år i prosent av alle personer 16-24 år. Bydeler i Stavanger. 2001.



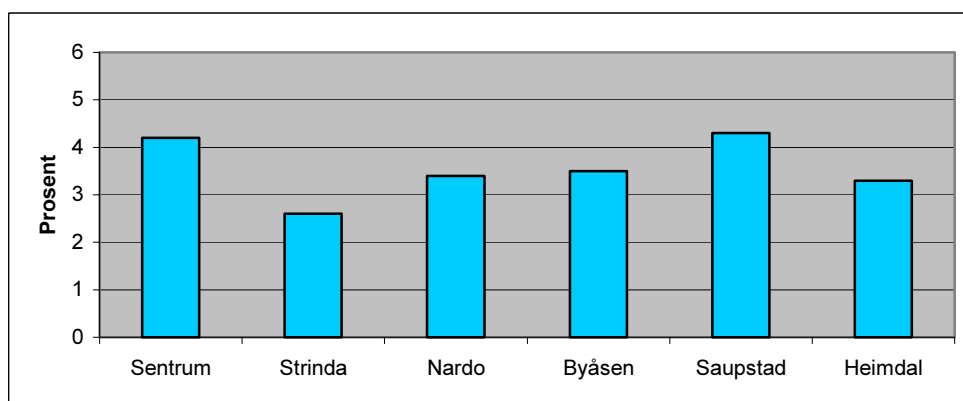
Kilde: Statistisk sentralbyrå/ Styrings- og informasjonshjulet for helse- og sosialtjenesten i kommunene.

Figur 6 Registrerte arbeidsledige og deltakere på arbeidsmarkedstiltak 16-24 år i prosent av alle personer 16-24 år. Bydeler i Bergen. 2001.



Kilde: Statistisk sentralbyrå/ Styrings- og informasjonshjulet for helse- og sosialtjenesten i kommunene.

Figur 7 Registrerte arbeidsledige og deltakere på arbeidsmarkedstiltak 16-24 år i prosent av alle personer 16-24 år. Bydeler i Trondheim. 2001.



Kilde: Statistisk sentralbyrå/ Styrings- og informasjonshjulet for helse- og sosialtjenesten i kommunene.

2.3. Økonomi

I dette avsnittet skal vi se på antall registrerte sosialhjelpsmottakere i løpet av året. Antallet sosialhjelpstilfeller er både en indikasjon på økonomiske problemer og på generelt dårlige levekår. Levekårsundersøkelser viser at sosialhjelpsmottakere som gruppe har dårligere levekår enn gjennomsnittsbefolkningen på en rekke områder (Barstad i Barstad og Kirkeberg 2003). Dårlig helse, dårlig økonomi, lav materiell standard og liten tilknytning til arbeidsmarkedet er blant de vanligste problemene (Barstad 1997). Verdt å merke seg er at en rekke mindre kommuner praktisk talt er uten sosialhjelpstilfeller. Om dette er et godt uttrykk for behovet for sosialhjelp i disse kommunene, er mer usikkert. Den sosiale gjennomsiktigheten i mange små lokalsamfunn kan gjøre at en del kvier seg for å oppsøke sosialkontoret. Holdningene hos det lokale tjenesteapparatet eller på sosialkontoret kan i sin tur påvirke om det søkes om og innvilges trygd eller sosialhjelp. Holdningen til å bruke sosialhjelp kan variere noe mellom ulike deler av landet, og det er undersøkelser som viser at det er mer vanlig i Oslo og storbyene enn i spredtbygde strøk å mene at det er greit å bruke sosialhjelp (jmfør Barstad 1997).

I tabell 8-12 presenteres sosialhjelpstilfeller i alt for, i løpet av 2001. Det at noen har vært i kontakt med sosialkontoret og mottatt støtte i løpet av året, betyr ikke at dette har vært kontakt som har vart hele året. På landsbasis var det i 2001 om lag 40 prosent av mottakerne som hadde stønad i 6 måneder

eller mer. Hele 24 prosent av mottakerne mottok støtte bare en måned. Om lag 75 prosent av mottakerne mottok støtte på under 50 000 kr (Statistisk sentralbyrå/ Sosialhjelpsstatistikken).

Størst andel sosialhjelpstilfeller per 100 innbygger 18 år og eldre i 2001 hadde Sarpsborg (5,2 prosent), Hamar og Moss (begge 5 prosent) (se tabell 8). Av storbyene er det Bergen som hadde høyest andel sosialhjelpstilfeller av befolkningen over 18 år, mens Oslo hadde flest i antall. Det er flest enslige menn som mottar sosialhjelp. Av personer med barn er det andelsmessig flest enslige med forsørgeransvar for barn under 18 år som mottar hjelp i forhold til par med barn under 18 år (se også Statistisk sentralbyrå/ Sosialhjelpsstatistikken).

Sosialhjelpstilfellene viser store relative forskjeller mellom bydelene i de fire største byene. Bydelene i Oslo indre øst (de nye bydelene 1, 2 og 3, tilsvarende de nåværende bydelene Grünerløkka-Sofienberg, Gamle Oslo, deler av Helsefyr-Sinsen og Sagene-Torshov) har høyest andel sosialhjelpstilfeller per innbygger. I de tre andre større byene er det Storhaug i Stavanger, Bergenhus og Årstad i Bergen, og Sentrum og Saupstad i Trondheim som har størst andel sosialhjelpstilfeller (se tabell 9). I Oslo var den gjennomsnittlige stønadslengden lengst i Grünerløkka-Sofienberg (6,7 md.), Bjerke (6 mnd), Sagene-Torshov, Gamle Oslo og Grorud (5,8 md.) i 2001. I Bergen var gjennomsnittlig stønadslengde lengst i Bergenhus (6 md.) og Årstad (5,9 md.) (Statistisk sentralbyrå/Kostra)

Det er noen forskjeller mht. mottakers familiesituasjon i bydelene. I Oslo er det særlig mange enslige forsørgere med barn under 18 år som mottar sosialhjelp i bydel 11, 12, 13 og 15 (tilsvarer nåværende bydeler Stovner, Hellerud, Furuset, Bøler, Manglerud, Østensjø og Søndre Nordstrand). Andelen par med barn under 18 år som mottar sosialhjelp er også høy i de samme bydelene. Disse forskjellene mellom bydelen må sees i sammenheng med befolkningssammensetningen i de ulike bydelene i Oslo, der det i Oslo indre øst er en overrepresentasjon av enslige beboere (Folke- og boligtellings 2001).³ SSBs inntekts- og formuesundersøkelse for husholdninger for 2000 viser f.eks. at andelen enslige utgjør om lag 55 prosent i Oslo sammenlignet med om lag 43 prosent for Stavanger, Bergen og Trondheim samlet (Kirkeberg i Barstad og Kirkeberg 2003).

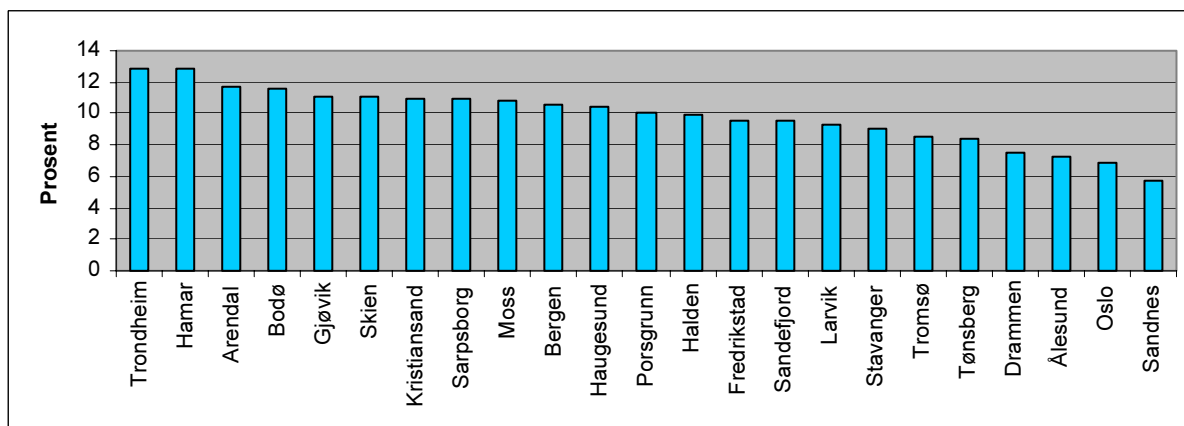
Også i de tre andre større byene er det flest enslige som mottar sosialhjelp, med unntak av Laksevåg i Bergen og Saupstad i Trondheim. En undersøkelse av Epland (2001) viser at det siden 1994 vært en merkbar reduksjon i tallet på barn som tilhører husholdninger som mottar sosialhjelp på landsnivå. Det har i den samme perioden blitt færre barn som tilhører husholdninger med lav inntekt. Men nesten halvparten av alle barn i inntektsfattige husholdninger er å finne i de aller største kommunene med 50 000 innbyggere eller flere. I 1998 mottok 28 prosent av alle inntektsfattige barn sosialhjelp, som er fire ganger så høyt som for barn generelt (jmfør Epland 2001).

Sosialhjelp oppfattes av mange ensbetydende med å ha svært lav inntekt. Likevel er det ikke nødvendigvis slik at sosialhjelpsmottakere befinner seg i lavinntektsgruppene (Epland 2001). Dette kan f.eks. skyldes at noen husholdninger opplever å ha en kortvarig inntektssvikt/utgiftsøkning som gjør det nødvendig å søke sosialhjelp. Det viser seg imidlertid at over en treårsperiode (1996-1998) mottok mer enn halvparten av husholdninger med barn i lavinntektsgruppen sosialhjelp (Epland 2001).

Sosialhjelp skal i utgangspunktet bare ytes til personer over 18 år. Når vi ser spesifikt på sosialhjelp til 18-24 åringene, var andelen som fikk sosialhjelp i løpet av 2001 klart lavere i Oslo enn i andre byer. Bare Sandnes har lavere andel. Flest tilfeller per 100 innbygger 18-24 år finner vi i Trondheim og Hamar.

³ I bydelene i Oslo indre øst er andelen aleneboende husholdninger mellom 40 og 50 prosent, mens f.eks. Søndre Nordstrand har om lag 15 prosent aleneboende. For hele Oslo er andelen om lag 30 prosent (Folke- og boligtellings 2001).

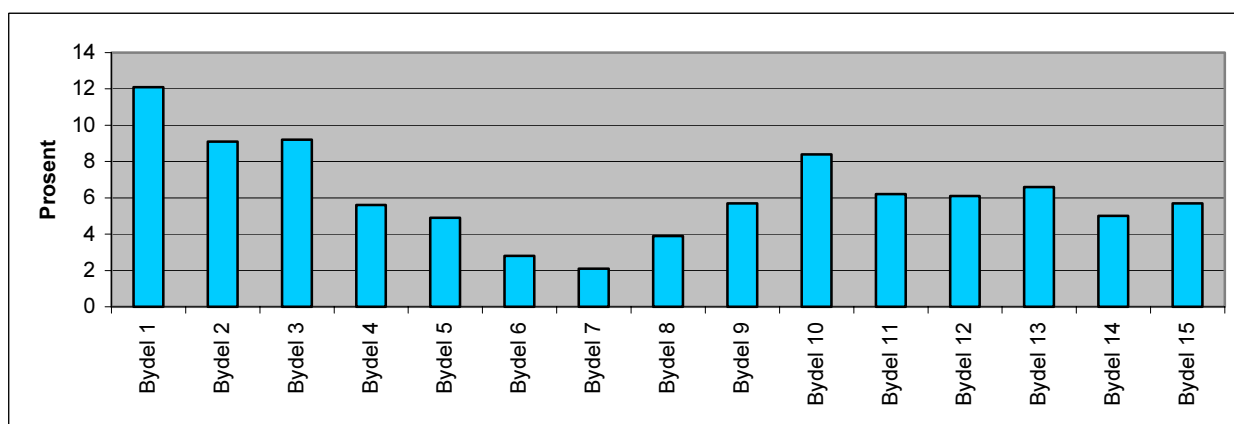
Figur 8 Andel personer 18-24 år som mottok sosialhjelp i løpet av året. Større byer. 2001



Kilde: Statistisk sentralbyrå/ Styrings- og informasjonshjulet for helse- og sosialtjenesten i kommunene.

Sosialhjelpstilfellene viser også store relative forskjeller mellom bydelene i de fire største byene. I Oslo er det særlig bydelene i Oslo indre øst som har mange sosialhjelpstilfeller i blant 18-24 åringene (de nye bydelene 1, 2 og 3 tilsvarende de nåværende bydelene Gamle Oslo, Grünerløkka-Sofienberg, deler av Helsfyr-Sinsen og Sagene-Torshov,). De andre storbyene har på bydelsnivå høyere andel sosialhjelpstilfeller 18-24 år enn bydelen i indre Oslo. I de andre større byene har både Storhaug, Tasta og Eiganes i Stavanger, Laksevåg, Årstad og Bergenhus i Bergen, og Sentrum og Byåsen i Trondheim større andel sosialhjelpstilfeller enn bydelene i Oslo indre øst.

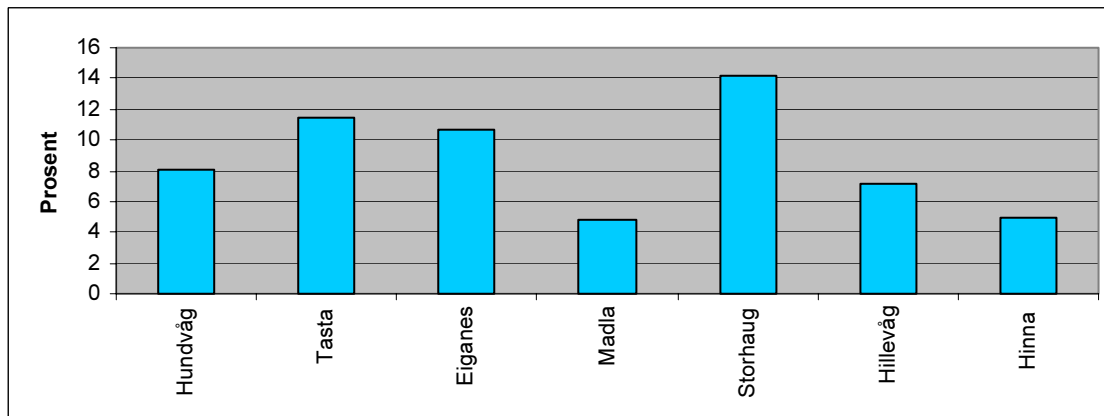
Figur 9 Andel personer 18-24 år som mottok sosialhjelp i løpet av året. Etter nye bydeler i Oslo. 2001⁴



Kilde: Statistisk sentralbyrå/ Styrings- og informasjonshjulet for helse- og sosialtjenesten i kommunene.

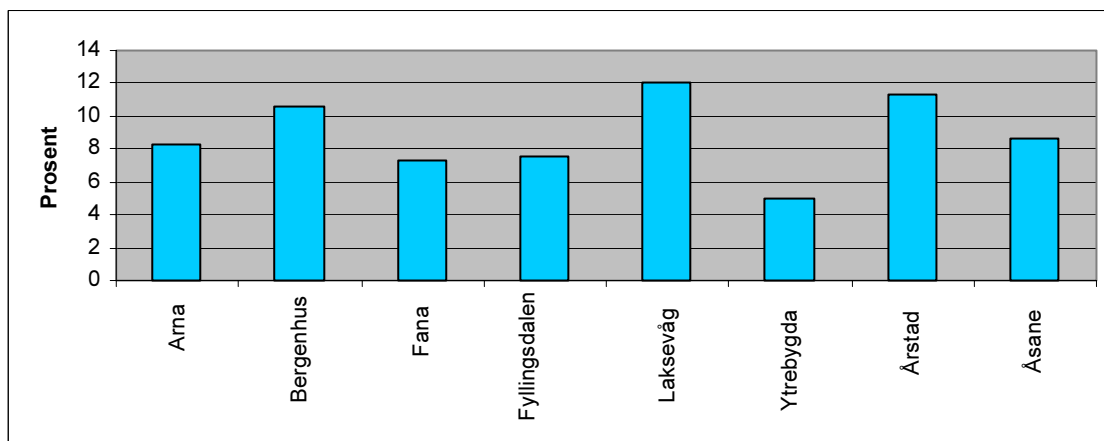
⁴ Se vedlegg 1 for ny bydelsinndeling.

Figur 10 Andel personer 18-24 år som mottok sosialhjelp i løpet av året. Bydeler i Stavanger. 2001



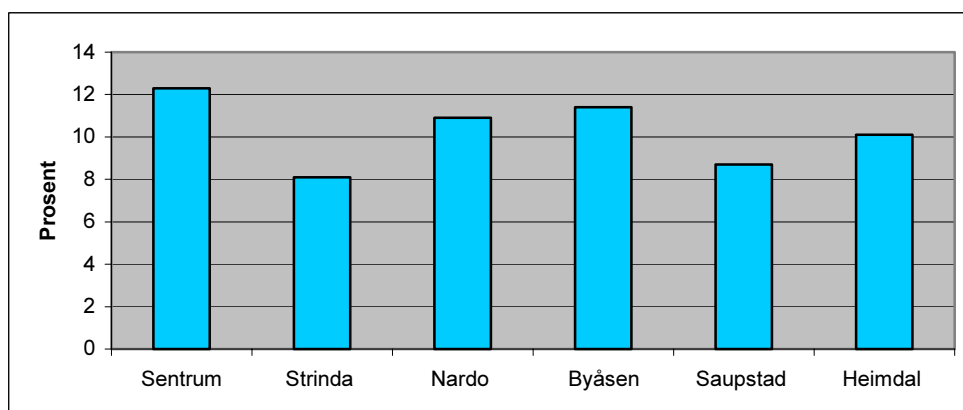
Kilde: Statistisk sentralbyrå/ Styrings- og informasjonshjulet for helse- og sosialtjenesten i kommunene.

Figur 11 Andel personer 18-24 år som mottok sosialhjelp i løpet av året. Bydeler i Bergen. 2001



Kilde: Statistisk sentralbyrå/ Styrings- og informasjonshjulet for helse- og sosialtjenesten i kommunene.

Figur 12 Andel personer 18-24 år som mottar sosialhjelp i prosent av personer 18-24 år. Bydeler i Trondheim. 2001



Kilde: Statistisk sentralbyrå/ Styrings- og informasjonshjulet for helse- og sosialtjenesten i kommunene.

2.4. Utdanning

I dette avsnittet skal vi se nærmere på noen sider ved befolkningens utdanningsnivå, og for ungdom spesielt. Befolkningens utdanningsnivå betraktes ofte som en indikator på levekår og sosioøkonomisk nivå (Statistisk sentralbyrå 2000). Det blir av andre påpekt at lav utdanning øker sårbarheten på arbeidsmarkedet og generelt sjansen for dårlige levekår (Barstad i Barstad og Kirkeberg 2003). Nyere undersøkelser bekrefter at de fire største byene i Norge i større eller mindre grad preges av sosioøkonomisk segregasjon og at det er en viss opphoping av dårlige levekår i storbyene, men finner ikke en like entydig sammenheng mellom utdanning og andre levekårsindikatorer (f.eks. Barstad 1997, Vatne Pettersen 2003). Det er ikke gitt at en bydel med lavt utdanningsnivå scorer dårlig på levekårsindeksen og en bydel med høyt utdanningsnivå scorer godt. For eksempel kan områder med dårligst levekår likevel tiltrekke seg grupper med høy utdanning og høy kjøpekraft. Dette gjelder blant annet Grünerløkka i Oslo, Sandviken-Møhlenpris i Bergen sentrum, deler av Sentrum bydel i Trondheim og Storhaug i Stavanger. Segregasjon etter utdanningsnivå har tradisjonelt vært særlig markert i Oslo, men også i Bergen, Trondheim og Stavanger preges byen av en ulik fordeling av de med høyt og lavt utdanningsnivå (Vatne Pettersen 2003).

Selv om all ungdom i dag har lik formell adgang til høyere utdanning, er det fortsatt store forskjeller i utdanning mellom de sosiale klassene (Einarsen 2000). Flere undersøkelser tyder på at familiebakgrunn er den enkeltfaktoren som har størst innvirkning på barns skoleprestasjoner (jamfør Vatne Pettersen 2003). I tillegg ser det ut til at det å bo i et område med høystatusfamilier og sosioøkonomiske ressurser sprer utdanningsmotiverende holdninger til den øvrige befolkningen i området, slik at elevenes utdanningsvalg og prestasjoner påvirkes av *andre elevers* foreldrebakgrunn. Det motsatte ser ut til å være tilfellet i lavstatusområder, mens det ikke er like sterk sammenheng i strøk med middels sosial status (Vatne Pettersen 2003).

Det er derfor relevant å se på utdanningsnivået i de ulike byene og bydelene. Vi ser her på aldersgruppen som presenteres i 'Hjulet', 30-39 år. Dette fordi det er sannsynlig at det i denne aldersgruppen inkluderes relativt mange som har fullført den utdanningen de ønsker å ta. I tillegg er dette en aldersgruppe som er på et konkurranseutsatt arbeidsmarked. I Halden og Sarpsborg har hver fjerde 30-39-åring grunnskole eller 1-2 årig videregående skole som høyeste fullførte utdanning (se tabell 13). Nesten like mange er det i Skien (37,8 prosent), Moss (36,7 prosent) og Fredrikstad (36,2 prosent). Oslo har tilsvarende 22,9, Stavanger 25, Bergen 25,7 og Trondheim 26 prosent med samme utdanningsnivå blant alle 30-39 åringer. Mye av årsaken til an andelen med lav utdanning er såpass liten i de større byene, er trolig på grunn av at det er universitet og høyskoler i byene, men må også sees i sammenheng med arbeidsmarkedet og etterspørsel etter personer med høyere utdanning. Oslo har ellers et utdanningsnivå som ligger godt over gjennomsnittet for storbyregionene (jamfør Vatne Pettersen 2003).

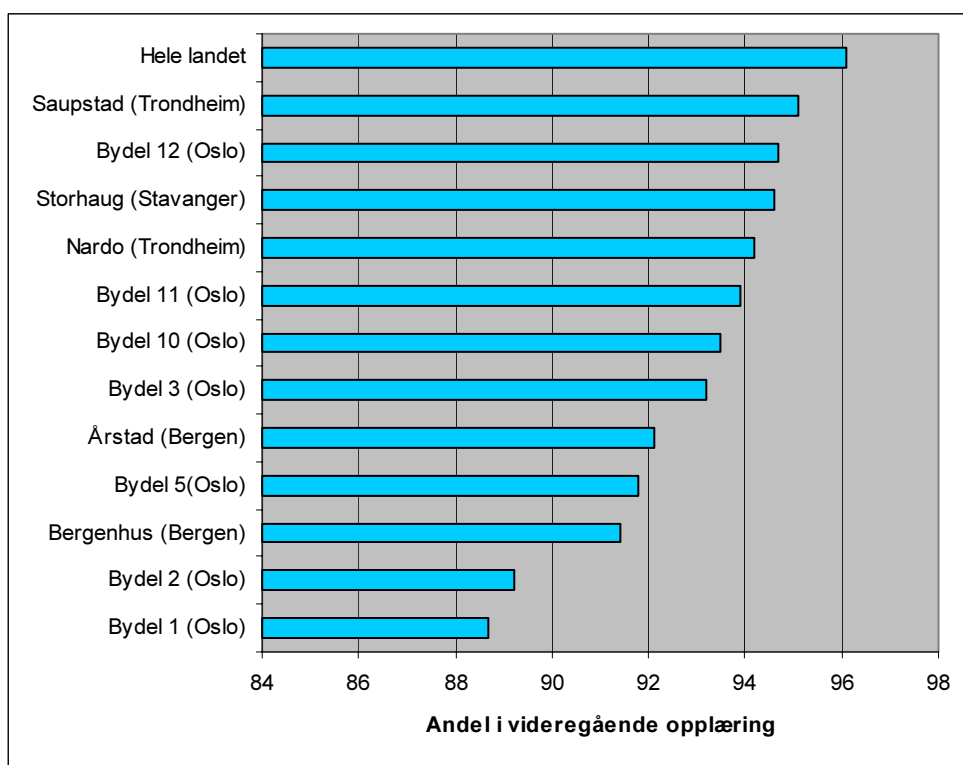
På bydelsnivå finner man store forskjeller. Segregasjon etter utdanningsnivå har tradisjonelt vært markert i Oslo, men også i Stavanger, Bergen og Trondheim preges byen av en ulik fordeling av de med høyt og lavt utdanningsnivå (Vatne Pettersen 2003). I Oslo skiller særlig Stovner seg ut med et lavt utdanningsnivå, men også i Romsås ser vi det samme. Det karakteristiske med Oslo er at det er et langt større skille mellom de enkelte bydelene enn i de tre andre større byene. I bydelene i ytre vest er det til sammenligning en svært liten andel av innbyggerne som har tilsvarende lav utdanning. Grünerløkka-Sofienberg og Sagene-Torshov har til gjengjeld mange personer med et høyt utdanningsnivå sammenlignet med gjennomsnittet i byen. Andelsmessig er det flest menn med lav utdanning i indre øst og drabantbyene, mens det er flest kvinner i ytre vest. Verken i Stavanger og Bergen er skillet så klart som i Oslo. Et unntak er Saupstad i Trondheim, som har en tydelig større andel med lav utdanning enn de andre bydelene (se tabell 14).

De siste tiårene har utdanningsnivået i Norge steget mye (jamfør Statistisk sentralbyrå 2000). I verdenssammenheng ligger Norge helt på toppen når det gjelder forventet gjennomsnittlig antall år med formell utdannelse. Noe av årsaken til at Norge scorer så høyt er at ungdom mellom 16 og 19 år

gjennom Reform '94 har lovfestet individuell rett til minimum tre års videregående opplæring (Einarsen 2000). Blant avgangselevene fra grunnskolen i 2001 gikk om lag 96 prosent av elevene direkte over i videregående skole samme høst (se tabell 15). Blant de fire største byene er det Bergen som har lavest overgang på 94,9 prosent, men det er relativt små forskjeller mellom byene presentert her.

Brutt ned på bydelsnivå finner en noe større forskjeller. Blant bydelene i Oslo skiller bydelene i Oslo indre øst seg ut med noe lavere overgang. I figuren under sammenlignes noen bydeler med lavest overgang i hver av de fire største byene med landsgjennomsnittet. Bydelene 1 og 2 (nåværende bydeler Gamle Oslo, Grünerløkka-Sofienberg og Høfden-Sinsen). Som vi har sett er dette samtidig områder der det er mange med lav utdanning (tabell 14). Dette er også områder med størst andel ikke-vestlige innvandrere (se tabell 32). Ikke-vestlige innvandrere har en tendens til at de i mindre grad enn andre ungdommer går direkte over fra grunnskole til videregående (Daugstad 2002).

Figur 13 Andel elever som avsluttet grunnskolen våren 2001 og var i videregående opplæring samme høst. Noen bydeler i de fire største byene sammenlignet med landsgjennomsnittet.⁵



Kilde: Utdanningsstatistikk/Statistisk sentralbyrå

I de tre andre større byene kommer Storhaug i Stavanger, Bergenhus i Bergen og Saupstad i Trondheim dårligst ut. Dette er også bydeler med relativt høy andel ungdom med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn. Det ser ut til at det i de bydelene der flest ungdommer går direkte over fra grunnskole til videregående, også er flest ungdommer som velger allmennfaglige studieretninger. I de bydelene det er lavest overgang er det flest som velger yrkesfaglige studieretninger.

Det finnes ikke per i dag noe godt kjennemerke i utdanningsstatistikken for å se på hvor mange elever som faller ut av videregående opplæring (skole drop-out). En indikator kan imidlertid være å se på hvor mange av 21-åringene som faktisk har fullført minst 3-årig videregående opplæring innen 5 år

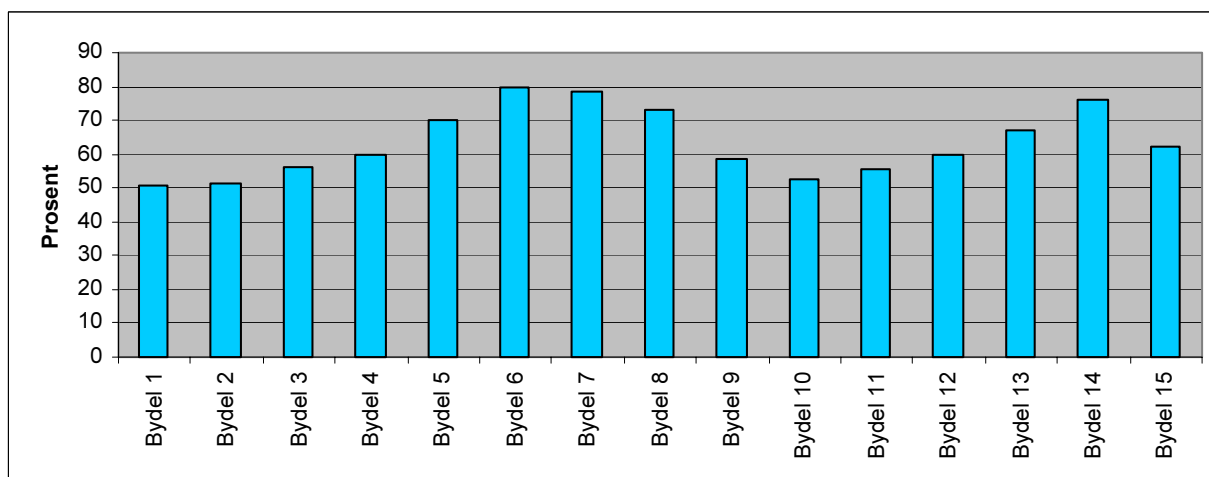
⁵ Se vedlegg 1 for bydelsinndeling.

etter endt grunnskole. Reform 94 har gitt alle elever rett til å gjennomføre videregående opplæring (ungdomsrett) i 5 år etter endt grunnskole. Oslo og Porsgrunn ser ut til å ha lavest andel 21-åringer som har fullført 3-årig videregående opplæring (se tabell 17). Tabellen viser også andel 21-åringer som har fullført inntil 2-årig videregående opplæring. Om disse har sluttet videregående eller fortsatt er under opplæring gir ikke statistikken noen opplysninger om. Det gjøres oppmerksom på at Oslo har en særlig stor andel med ikke oppgitt utdanningsnivå. Dette har en sammenheng med andelen personer med innvandrerbakgrunn. Mange av disse har ikke registrert utdanning i utdanningsstatistikken. Bydeltallene blir derfor noe skjeve, om man ikke skal anta at de som har uoppgitt utdanningsnivå fordeler seg slik som resten av befolkningen.

Bydelstallene viser at det i Oslo er bydelene i Oslo indre øst (bydel 1 og 2, nåværende bydeler Gamle Oslo, Grünerløkka-Sofienberg og deler av Helsefyr-Sinsen) og de nye drabantbyene som har lavest andel 21-åringer som har fullført 3-årig videregående opplæring (se figur under). Dette er samtidig bydeler med stor andel ikke-vestlige innvandrere og må delvis forklares med andelen med uoppgitt utdanning. Det er ikke riktig å anta at andelen som har fullført videregående skole er så lav som bydelstallene for Oslo viser (se figur under), på grunn av at det trolig er en god del av personene med innvandrerbakgrunn som ikke har fått registrert utdanningsnivå. Men ungdom med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn går som nevnt i mindre grad enn ungdommer generelt direkte over i videregående opplæring. Ungdom med innvandrerbakgrunn er også andelsmessig mindre representert i videregående opplæring og høyere utdanning enn andre ungdommer (Daugstad 2002). Jenter med innvandrerbakgrunn er imidlertid bedre representert enn gutter med samme bakgrunn.⁶

I Stavanger er andelen 21-åringer som har fullført minst 3-årig videregående opplæring lavest i bydelen Storhaug og Hillevåg, I Bergen skiller Laksevåg seg ut og i Trondheim Saupstad. Dette er også bydeler med stor andel med uoppgitt utdanningsnivå og stor andel ikke-vestlige innvandrere.

Figur 14 Andel 21-åringer som har fullført 3-årig videregående opplæring per 1.10.2001. Etter ny bydelsinndeling i Oslo.⁷

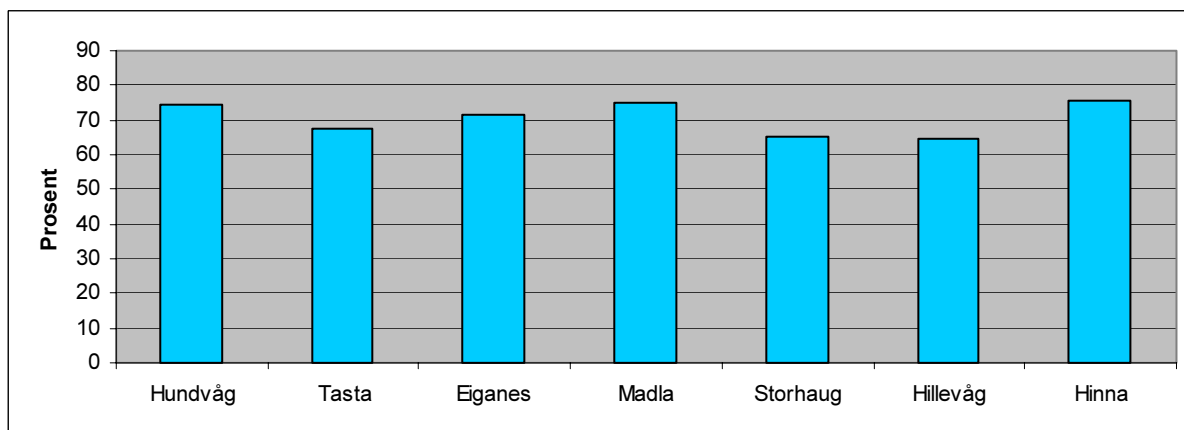


Kilde: Utdanningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

⁶ Førstegenerasjons innvandrere er andelsmessig dårligere representert enn norskfødte med to utenlandsfødte foreldre i både videregående opplæring og høyere utdanning. Innvanderjenter ser i større grad ut til å ta utdanning enn gutter med samme bakgrunn (Daugstad 2002).

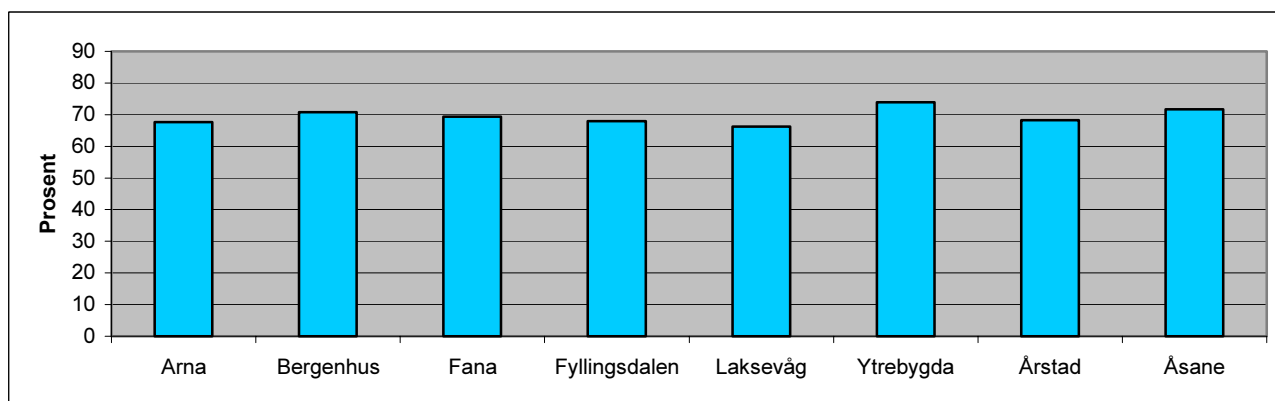
⁷ Se vedlegg 1 for bydelsinndeling.

Figur 15 Andel 21-åringar som har fullført 3-årig videregående opplæring per 1.10.2001. Bydeler i Stavanger.



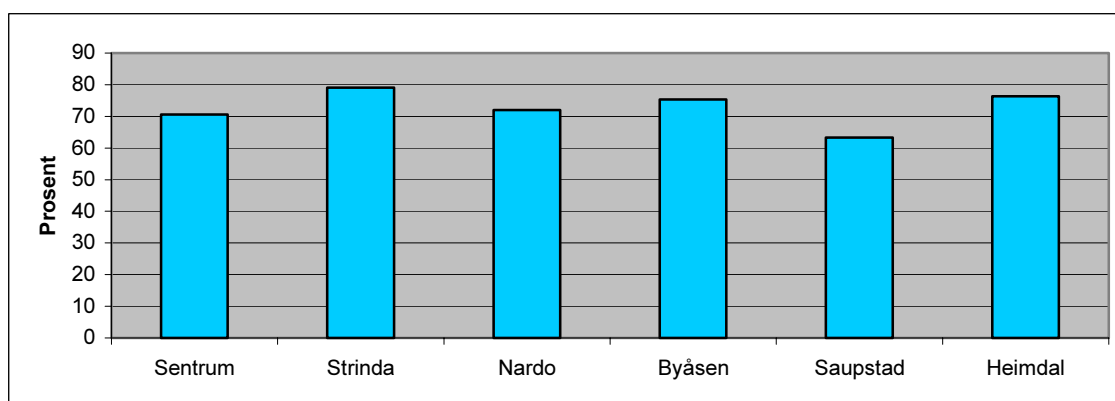
Kilde: Utdanningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Figur 16 Andel 21-åringar som har fullført 3-årig videregående opplæring per 1.10.2001. Bydeler i Bergen.



Kilde: Utdanningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Figur 17 Andel 21-åringar som har fullført 3-årig videregående opplæring per 1.10.2001. Bydeler i Trondheim.



Kilde: Utdanningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

2.5. Kriminalitet og vold

I dette avsnittet vil det bli sett nærmere på anmeldte tilfeller av voldskriminalitet. Tabellgrunnlaget er hentet fra 'Styrings- og informasjonshjulet' med gjennomsnittstall fra 2000 og 2001.⁸ Tallene presenteres etter gjerningssted. Når det gjelder barn og unge spesielt blir ikke anmeldte tilfellet av voldslovbrudd her knyttet til noen gjerningsperson eller offer. Det vi imidlertid vet er at relativt mange unge kommer i kontakt med rettssystemet. I 2001 var om lag 40 prosent av alle siktede for voldslovbrudd mellom 15 og 24 år, og personer rundt 20 år er overrepresentert ifølge statistikken over ferdige etterforskede straffesaker (tabell 6 i Stene 2003). Kriminalstatistikkene er laget på grunnlag av registreringer gjort av rettsapparatet. De aller fleste opplever ikke å bli konfrontert med sine handlinger av politiet. Det vil si at faktisk og anmeldt lovbrudd/forbrytelser kan avvike fra hverandre. Det er på ingen måte sikkert at dette gir oss det faktiske bildet av kriminaliteten som begås.⁹

I denne utredningen er voldskriminalitet i størst grad en indikator på *trygghet i nærmiljøet*. Det er ikke utenkelig at vold skaper utrygghet og angst for vold (jamfør Gundersen og Hustad 1997). Barstad påpeker samtidig at voldshandlinger kan ha sammenheng med dårlige levekår. I tillegg pekes det samme sted at vanskelige familieforhold øker tendensen til voldelig oppførsel. Personer som utøver vold er også overrepresentert blant de svakt sosialt integrerte, blant enslige og arbeidsledige (Barstad i Barstad og Kirkeberg 2003). Dette kan vi imidlertid ikke slutte bare på grunnlag av de data som blir presentert her.

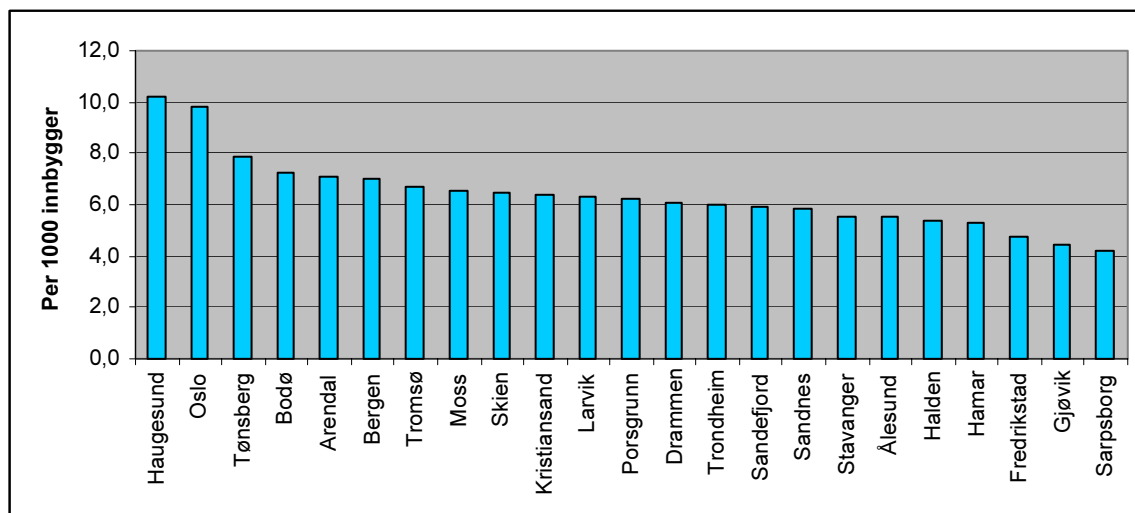
I tabell 19 fordeles anmeldte lovbrudd, forbrytelser og voldslovbrudd i alt etter gjerningskommune. Det er flest anmeldte lovbrudd i alt, anmeldte forbrytelser og voldslovbrudd i Oslo. Deretter kommer Bergen, Trondheim og Stavanger. Per 1000 innbygger finner vi at det er flest anmeldte voldslovbrudd i Haugesund (10,2) og Oslo (9,9). De tre andre større byene har noe lavere antall anmeldte voldslovbrudd per 1000 innbygger: Bergen 7,1, Trondheim 6 og Stavanger 5,6. Lavest antall anmeldelser per 1000 innbygger hadde Sarpsborg (se figur under).

Barstad (2003) finner at tallet på anmeldte tilfeller av voldskriminalitet har økt i de fleste regionene de siste 5-6 årene. Larvik/Sandefjord - og Haugesundregionen skiller seg ut med en relativt sterk vekst i anmeldte tilfeller; disse regionene har beveget seg fra å ligge under til over gjennomsnittet for alle kommuner (Barstad i Barstad og Kirkeberg 2003).

⁸ Voldskriminalitet omfatter forbrytelser og forseelser mot liv, legeme og helbred, forbrytelser mot den personlige frihet, vold mot offentlig tjenestemann og forsettlig brannstiftelse (mordbrann). Det ble i 2001 anmeldt 25 500 tilfeller av voldskriminalitet. Forbrytelse er en straffbar handling som ut fra loven regnes å være av en grovere karakter enn forseelse. 'Lovbrudd', 'straffbare handlinger' og 'kriminalitet' brukes som betegnelse på både forseelser og forbrytelser. Forbrytelser og forseelser mot straffeloven er omtalt i henholdsvis 2. og 3. del av loven. Straffbare handlinger beskrevet i andre lover er ifølge straffeloven pgf. 2 forbrytelser dersom de har en strafferamme på mer enn tre måneders fengsel, med mindre noe annet er bestemt. Øvrige straffbare handlinger er forseelser. Enkelte kategorier lovbrudd (for eksempel skadeverk og enkelte spesiallover) kan ut fra loven være både forbrytelse og forseelse og er beholdt slik politiet oppga det. Om den enkelte handling er betraktet som forseelse eller forbrytelse fremgår i statistikken over type lovbrudd.

⁹ Se Stene 2003 for en nærmere diskusjon om hvorvidt kriminalstatistikken beskriver barn og unges atferd eller om tallene kan tolkes som en beskrivelse av hvordan justissektoren og voksenbefolkningen ellers fokuserer på barn og unge.

Figur 18 Anmeldte voldskriminalitet etter gjerningssted per 1000 innbygger. Gjennomsnitt for 2000 og 2001. Byer



Kilde: Statistisk sentralbyrå/ Styrings- og informasjonshjulet for helse- og sosialtjenesten i kommunene.

Brutt ned på bydelsnivå ser vi at det i Oslo var flest anmeldte tilfeller av voldskriminalitet i Sentrum bydel (se tabell 20).¹⁰ Dette er en svært atypisk bydel i den forstand at dette er et område av byen som er preget av mennesker som oppholder seg der uten å bo der. Når man så fordeler anmeldelsene på innbyggertallet for Sentrum, blir derfor nivået 'kunstig' høyt. Mange anmeldelser for voldskriminalitet er også registrert i bydelene i indre øst (Gamle Oslo og Grünerløkka-Sofienberg), men også Uranienborg-Majorstua har over 10 anmeldte voldslovbrudd per 1000 innbygger. I Oslo har forskjellene mellom øst og vest blitt større i løpet av perioden 1995-2001. Anmeldte tilfeller av voldskriminalitet har holdt seg uendret eller gått ned i de vestlige bydelene, mens det har vært en markert økning i indre og ytre øst (Barstad i Barstad og Kirkeberg 2003).

Videre har Storhaug i Stavanger over 18 anmeldelser per 1000 innbygger og i Trondheim har Sentrum bydel over 15 anmeldelser per 1000 innbygger.

2.6. Bruk av alkohol og rusmiddel

Vi skal i dette avsnittet se på narkotikaforbrytelser og overtredelser av alkoholloven etter siktedes bosted. Her er siktedes alder avgrenset til 12-24. I 2001 var over 50 prosent av de siktede for narkotikalovbudd mellom 15-24 år (jmfør tabell 6 i Stene 2003). Siktede er utfra Statistisk sentralbyrås definisjon de som har fått en rettskraftig avgjørelse mot seg. Antall siktelser kan også være høyere enn antall personer involvert, hvis det forekommer flere siktelser per person i kalenderåret.

Vi kan ikke slutte av denne statistikken at det er i disse byene/bydelene med flest siktelser at det er flest ungdom som (mis)bruker alkohol eller andre rusmiddel. Statistisk sentralbyrå har ikke statistikk som sier noe om barn og unges bruk av alkohol og rusmiddel for byer/bydeler.¹¹ For mange ungdommer er alkohol en naturlig del av sosiale sammenkomster, fest og høytid, og de fleste ungdommer eksperimenterer med alkohol i løpet av ungdomstida. Noen prøver også hasj og narkotiske stoffer. Man kan kanskje hevde at for mange unge kan rusmiddelbruk være et ledd i en

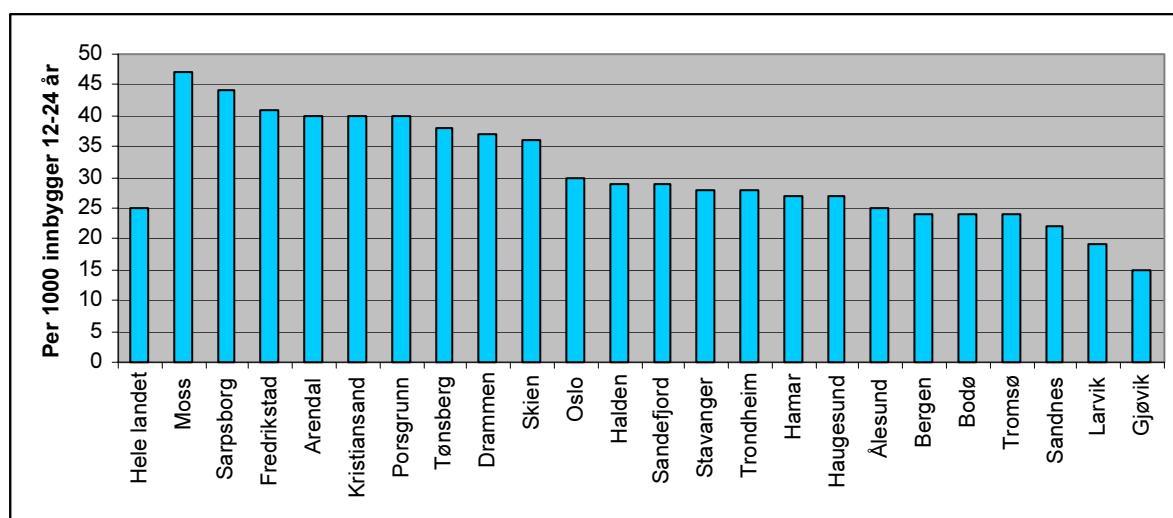
¹⁰ Bydelstallene bygger på omkodning fra politisone til bydel, jf. kontakter med de aktuelle politikamrene. Bydelstallene omfatter i motsetning til kommunetallene ikke lovbrudd som er anmeldt ved andre politikammer enn det politikammer som omfatter denne byen. Summen av bydelstallene vil derfor avvike noe fra tallet for hele byen.

¹¹ Se Stene 2003 for en nærmere diskusjon om hvorvidt kriminalstatistikken beskriver barn og unges atferd eller om tallene kan tolkes som en beskrivelse av hvordan justissektoren og voksenbefolkningen ellers fokuserer på barn og unge.

selvstendighetsprosess (Aaboen Sletten 2003). Ifølge undersøkelser fra SIRUS var det beregnede gjennomsnittforbruket av alkohol i aldersgruppen 15-20 år på om lag 5 liter i 2001. I 2002 var det sunket til i overkant av 4 liter (www.sirus.no). Ifølge SIRUS årlige rusmiddelundersøkelse hadde 15 prosent av 15-20 åringene prøvd hasj i 2002 (www.sirus.no).

I tabell 21 og 23 presenteres siktelsers for narkotikaforbrytelser og overtredelser av alkoholloven etter siktetes person bostedskommune/ bydel, gjennomsnitt for 2000 og 2001. Per 1000 innbygger 12-24 år er det flest siktelsers i Moss og Sarpsborg (se figur under). Færrest er det i Larvik og Gjøvik. De fire største byene kommer ut med relativt lav andel siktelsers sammenlignet med de andre byene og hele landet. Det er flere siktelsers per 1000 innbygger i Oslo enn Stavanger, Trondheim og Bergen. Det er også flest siktelsers i absolutte tall i Oslo (se tabell 22).

Figur 19 Narkotikaforbrytelser og overtredelser av alkoholloven, siktelsers etter personens bostedskommune og alder 12-24 år. Gjennomsnitt 2000-2001. Per 1000 innbygger 12-24 år.



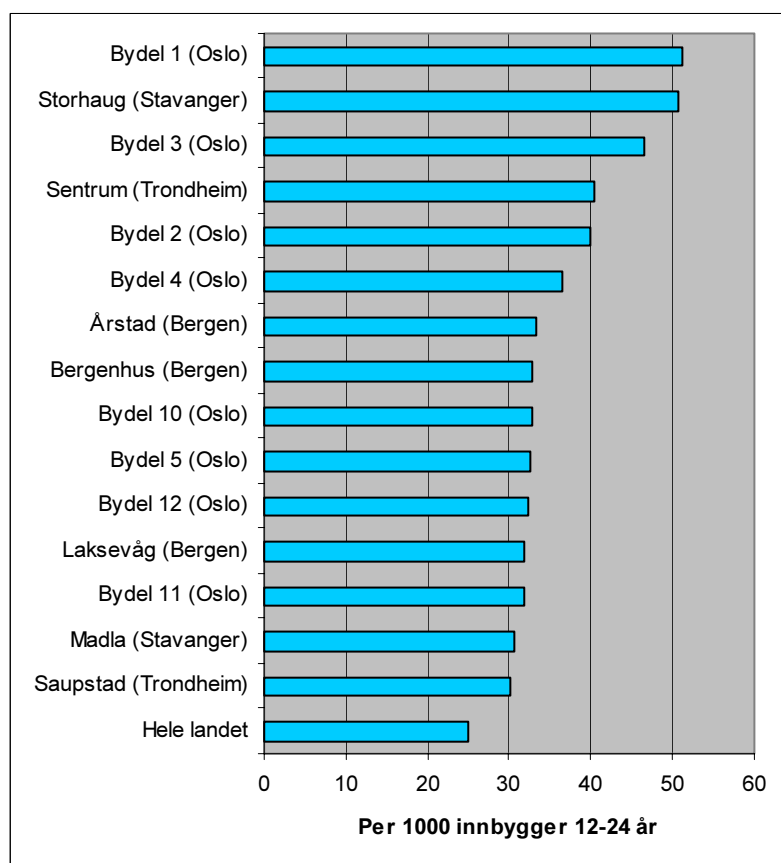
Kilde: Statistisk sentralbyrå/ Styrings- og informasjonshjulet for helse- og sosialtjenesten i kommunene.

Som sagt viser disse tallene bare siktelsers og sier lite om ungdoms egentlige alkohol og rusmiddelbruk. Det har lenge vært en markant forskjell mellom Oslo-området og resten av landet når det gjelder ungdoms bruk av illegale rusmidler (Aaboen Sletten 2003). Men forskjellen mellom Oslo-området og resten av landet har blitt mindre. Undersøkelser viser at drikkemønsteret blant ungdom i større byer er relativt likt. Undersøkelser viser også at nær 36 prosent av ungdommer i Oslo har blitt tilbudt hasj, sammenlignet med i underkant av 24 prosent i landet ellers. I Stavanger er andelen nær 30 prosent. Sammenligningsgrunnlaget er her 8.-10. klassinger og grunnkurselever. I Oslo oppgir drøye 14 prosent i denne aldersgruppen å ha brukt hasj, mot 10,5 prosent i Stavanger og i underkant av 9 prosent for hele landet (Stavangerundersøkelsen og *Ung i Norge* referert til i Aaboen Sletten 2003. Begge undersøkelsene er gjennomført av NOVA).

Brutt ned på bydelsnivå ser vi at andelen siktelsers for narkotikaforbrytelser og overtredelser av alkoholloven varierer noe. Figuren under viser bydeler i de fire største byene som har over 30 siktelsers per 1000 innbygger i aldersgruppen 12-24 år, sammenlignet med hele landet. I bydelene i Oslo indre øst (Bydel 1, 2 og 3, nåværende bydelene Gamle Oslo, Grünerløkka-Sofienberg, Høfden-Sinsen og Sagene-Torshov) skiller seg noe ut fra de andre bydelene med en høyere andel siktelsers i alderen 12-24 år. Undersøkelser viser at 16-19 åringers i Oslo indre vest oppgir mer alkoholbruk, røyking og kriminelle handlinger enn ungdommer fra andre deler av byen (jamfør Barstad 1997). En undersøkelse fra Oslo tyder på at det eksisterer lokale ruskulturer i byen uavhengig av sosial bakgrunn (Vestel mfl. 1997).

Storhaug skiller seg ut i Stavanger med flest siktelser per innbygger 12-24 år. Ifølge Stavangerundersøkelsen (Aaboen Sletter 2003) skiller imidlertid ikke Storhaug seg ut verken i forhold til hvor mange ungdommer som drikker ukentlig eller månedlig, eller har prøvd illegale rusmidler. Vi skal altså ikke slutte av tallene vi presenterer her for siktelser at det er i disse bydelene det er flest personer som (mis)bruker alkohol eller andre rusmidler.

Figur 20 Narkotikaforbrytelser og overtredelser av alkoholloven, siktelser etter personens bostedskommune og alder 12-24 år. Gjennomsnitt 2000-2001. Per 1000 innbygger 12-24 år. Bydeler i de fire største byene sammenlignet med landsgjennomsnittet.¹²



Kilde: Statistisk sentralbyrå/ Styrings- og informasjonshjulet for helse- og sosialtjenesten i kommunene.

2.7. Helse

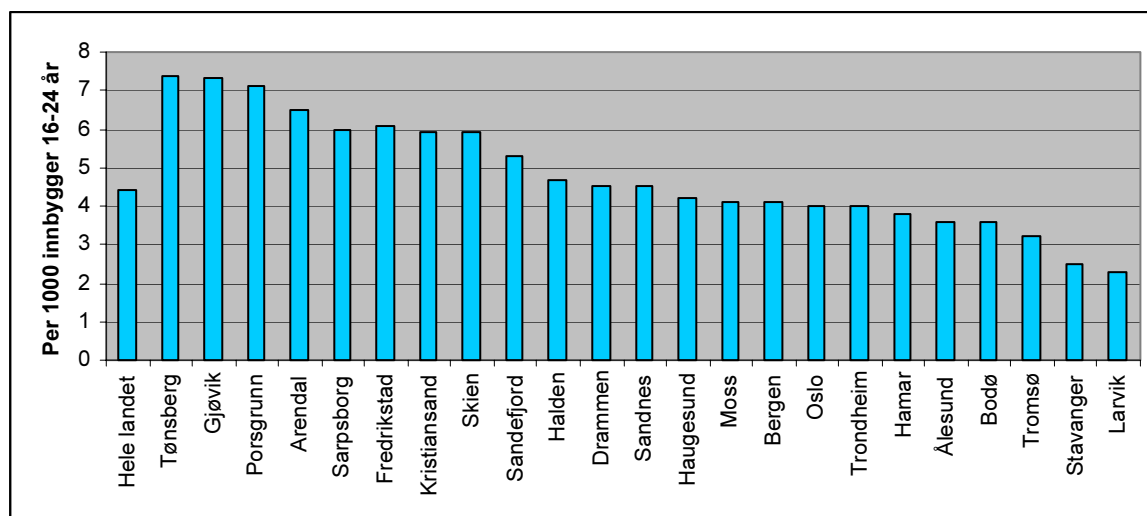
Dødelighetsrater er det tradisjonelle målet på ulikheter i helsetilstander (jamfør Barstad 1997). Som vist i tabellene om indekser for opphopning av levekårsproblemer (tabell 1 og 2, figur 1 og 2), ble tre faktorer ved helsetilstanden sammenstilt. Dette var dødelighet i alt per 100 000 innbygger, uførepensjonister 16-49 år per innbygger 16-49 år og atferingspengetilfeller per 1000 innbyggere 16-66 år. Vi mangler imidlertid gode indikatorer for å se spesifikt på barn og unges helsetilstand. Dette er f.eks. en aldersgruppe der sykepengeutbetalinger ikke vil være noe godt mål. Det forekommer likeledes ikke mange uførepensjonister blant ungdom 12-24 år, men det forekommer noen. I dette avsnittet blir det sett nærmere på uførepensjonister i alderen 16-24 år. I tabell 24 ser vi på både andel uførepensjonister 16-66 år, og antall uførepensjonister 16-24 år i de største byene. Den mest vanlige diagnosen for uførepensjonister under 40 år, var i 2001 psykiske lidelser. Hele 50 prosent av uførepensjonistene under 40 år har en slik diagnose (Trykdestatistisk årbok 2001).

¹² Se vedlegg 1 for ny bydelsinndeling i Oslo.

Tabellene (24 og 25) viser også andelen av uførepensjonistene 16-24 år som mottar både grunn- og hjelpestønad. Hvorvidt dette fanger inn ungdoms generelle helsetilstand er imidlertid usikkert. Uførepensjonister med eller uten grunn- og hjelpestønad er en spesiell gruppe personer og er trolig for spesiell til å kunne si noe om ungdoms helsetilstand på et aggregert nivå. Siden dette er en så liten gruppe er det også vanskelig å trekke slutninger om at ungdom 16-24 år som mottar uføretrygd med eller uten grunn og hjelpestønad, og enten grunn- eller hjelpestønad kan si noe om forholdet til arbeidsmarkedet og utdanningssystemet. Figuren under viser antall uførepensjonister med grunn- og hjelpestønad per 1 000 innbygger mellom 16-24 år i byer sammenlignet med landsgjennomsnittet. En har rett til grunnstønad dersom en har nødvendige ekstrautgifter på grunn av sykdom, skade eller lyte til f.eks. drift av tekniske hjelpemidler, transport, førerhund, teksttelefon etc. Det er en forutsetning at ekstrautgiftene er varige. Hjelpestønad gis dersom det er behov for et særskilt pleie- eller tilsynsbehov på grunn av sykdom, skade eller medfødt funksjonshemming. Det er en forutsetning at det foreligger et privat pleieforhold eller at hjelpestønnen (www.trygdeetaten.no).¹³ Man kan f.eks. anta at en del som mottar uførepensjon kan være under utdanning.

Tabellene tas likevel med i utredningen fordi de nettopp viser at det er en spesiell gruppe som mottar uførepensjon eller uførepensjon med grunn og hjelpestønad i alderen 16-24 år. Antallet ungdommer 16-24 år som mottar uføretrygdens grunn- og eller hjelpestønad er høyest i Oslo i absolutte tall. Per 1000 innbygger 16-24 år er det imidlertid i Tønsberg det er flest uføretrygdene ungdommer med grunn- og/eller hjelpestønad. Tallene omfatter bare mottakere av uførepensjon fra folketrygdens kap. 12. som samtidig mottar grunn- og hjelpestønad. Det er vanskelig å se noen sammenheng mellom forekomst av uførepensjonister i alderen 16-66 år og uførepensjonister i alderen 16-24 år. Tallene er så små at det ikke gis absolutte tall på bydelsnivå.

Figur 21 Antall tilfeller av uførepensjonister 16-24 år med grunn og hjelpestønad per 1000 innbygger 16-24 år. Byer og landsgjennomsnittet. 2001



Kilde: Statistisk sentralbyrå/ Styrings- og informasjonshjulet for helse- og sosialtjenesten i kommunene.

For å gi noen flere tall om helsetilstanden blant barn og unge, er det tatt med to tabeller fra 'Barn og unge' med tall fra 2001 (http://www.ssb.no/emner/02/barn_og_unge/2003/helse/). Utskrivninger fra sykehus viser hvor mange 13-17 åringer per 1000 innbygger i samme aldersgruppe som har vært innlagt på somatiske sykehus i 2001 (tabell 26). Tallene gis kun på kommunenivå.

¹³ Se ellers folketrygdloven (lov av 28. februar 1997 nr 19) som trådte i kraft 1.mai 1997

Videre gis det i tabell 27 antall barn og unge 0-17 år med grunn- og hjelpestønad der diagnosen er allergi per 10 000 innbygger i samme aldersgruppe på kommunenivå. Forekomsten er høyest i Tromsø.

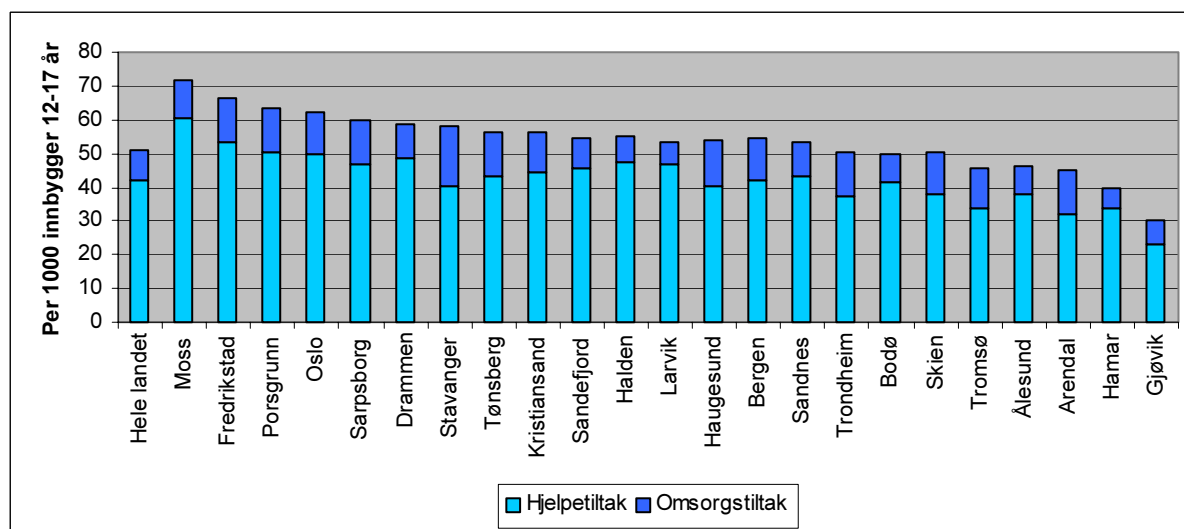
2.8. Barnevern

Antallet barn som omfattes av meldinger, undersøkelser og tiltak osv. i barnevernstjenesten er et av de få målene som gir tall for bydelene som kan være en indikator som sier noe om forskjellene i barns levekår i bydelene. Det er imidlertid usikkert hva dette sier om ulikheten i barns oppvekstvilkår, siden kontakten med barnevernstjenesten blant annet vil påvirkes av trekk ved barnevernstjenestens ressurser avsatt til barnevernet og organiseringen i den enkelte bydel eller kommune. De store forskjellene mellom ulike geografiske områder som omfattes av tiltak i barnevernet er imidlertid en indikasjon på at forskjellene skyldes noe mer enn forskjeller i ressurser og organisasjonsmessig praksis. Tallet på barn som omfattes av tiltak i barnevernstjenesten er også i samsvar med andre registrerte forskjeller i levekårsproblemer blant voksne (jamfør f.eks. indeksen for opphopning av levekårsproblemer). I områder der indeksen for levekårsproblemer er høye og ellers utmerker seg med lavt utdanningsnivå og høy andel ikke-vestlige innvandrere har ofte mange tilfeller av barn som er i kontakt med barnevernet. Andelsmessig er det flere barn og unge i alderen 12-17 år som er knyttet til barnevernet enn for alle (0-17 år). I tabell 30, 31 og 32 tas det utgangspunkt i registrerte tilfeller i barnevernet i løpet av 2001. Det er flere gutter enn jenter som mottar barnevernstiltak. Tilsvarende er det flest barn i barnevernet som er fra eneforeldrefamilier. Det er også en overrepresentasjon av barn med og unge med minoritetbakgrunn i barnevernet. Dette gjelder særlig barn med flyktningebakgrunn som er over 3 ganger så høyt representert i barnevernet enn for alle barn og unge (Kalve 1999).¹⁴

Oslo hadde i 2001 klart flest 12-17 åringer i antall med barnevernstiltak. Andelsmessig ligger også Oslo høyere enn de andre større byene, men også Stavanger har høy andel 12-17 åringer innen barnevernet. Østfoldsbyene Moss og Fredrikstad er de byene som har størst andel 12-17 åringer knyttet til barnevernet (se figur under), men også i Porsgrunn er andelen høy i forhold til landsgjennomsnittet. Hva som skaper de regionale forskjellene kan også være at det i mindre byer er mer synlig når barn trenger hjelp enn i større byer, og ulik praksis i de enkelte kommuner/bydeler.

¹⁴ Undersøkelser (Kalve 1999) viser at Oslo har flest barneverns klienter generelt, men har den laveste klientraten innen gruppen innvandrerbarn uten flyktningebakgrunn og barn med flyktningebakgrunn sammenlignet med de andre større byene og hele landet. En forklaring kan være at innvandrerbarn er mer synlige i mindre kommuner, og at barnevernet lettere klarer å fange opp behov om hjelp. En annen forklaring kan være at innvandrerbarn på mindre steder har en vanskeligere oppvekst enn de som bor i Oslo der det finns mange med samme bakgrunn. Det kan også være at barnevernsarbeiderne på mindre steder er mer opptatt av å sikre integreringen av innvandrerbarn ved å ta i bruk tiltak som barnehageplass, støttekontakt o.l.

Figur 22 Ungdom 12-17 år innen barnevernet per 1 000 innbygger 12-17 år i byer sammenlignet med landsgjennomsnittet. 2001

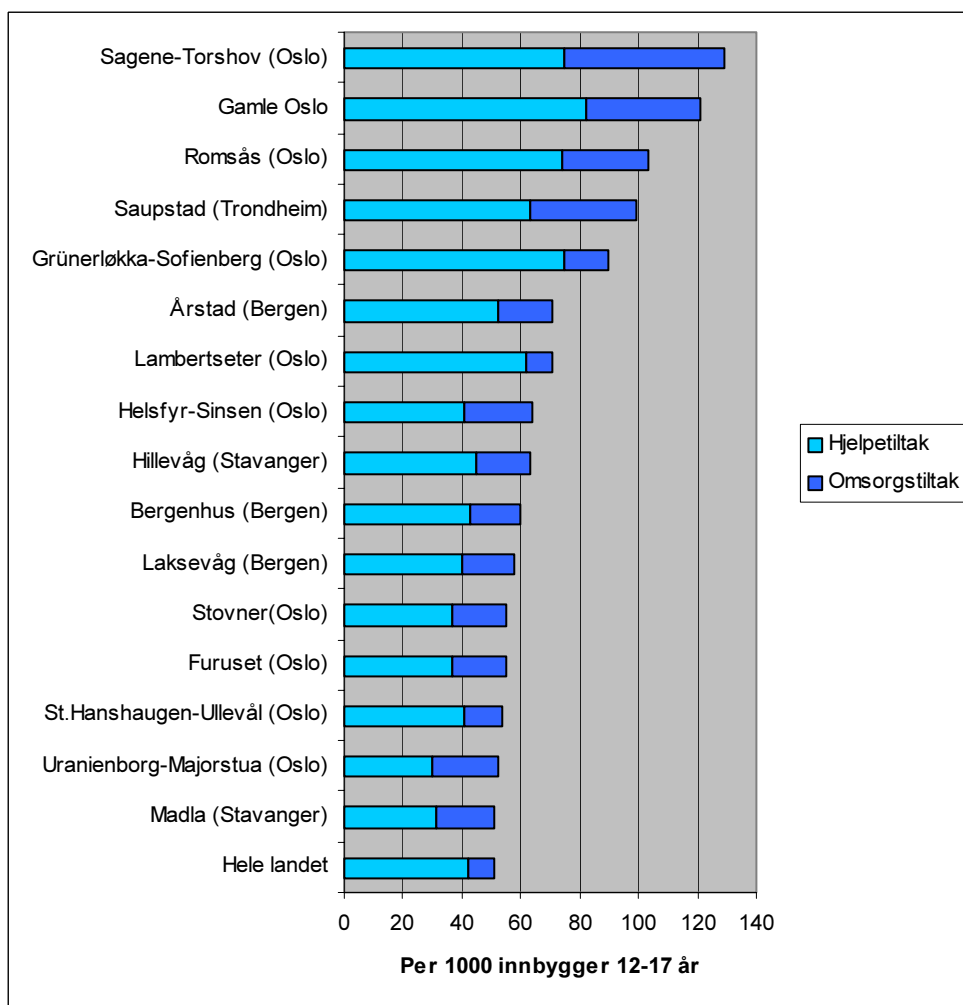


Kilde: Statistisk sentralbyrå/ Styrings- og informasjonshjulet for helse- og sosialtjenesten i kommunene.

Vi ser særlig store forskjeller mellom bydelene i Oslo. I 2001 var andelen som ble omfattet av meldinger, undersøkelser og tiltak osv. i barnevernet av 0-17 åringene svært høyt i noen av bydelene i indre øst. Det samme ser vi i aldersgruppen 12-17 år. Figuren under viser bydeler i de fire største byene som har en forekomst av barnevernstilfeller som er likt eller over landsgjennomsnittet. Bydelene i Oslo indre øst samt Romsås hadde klart størst andel i barnevernstiltak blant 12-17 åringene. Både i Stavanger, Bergen og Trondheim er det andelsmessig færre barnevernstilfeller enn i Oslo. I Bergen er det flest tilfeller av 12-17 åringer i Årstad. Hillevåg og Saupstad skiller seg også mest ut i henholdsvis Stavanger og Trondheim (se figur under).

Figurene og tabellene er delt på hjelpetiltak og omsorgstiltak. De aller fleste av barna mottok bare hjelpetiltak, som f.eks. besøkshjem, støttekontakt eller barnehage. Andelsmessig er det på landsbasis nærmere 83 prosent av barnevernstiltakene som er hjelpetiltak. På bydelsnivå ser en at det er ulik praksis hvorvidt det benyttes hjelpetiltak eller omsorgstiltak (se tabell 30). Se <http://www.ssb.no/emner/02/barnogunge/> for nærmere beskrivelser av hvilke støtte/tiltak som mottas i de enkelte kommuner.

Figur 23 Ungdom 12-17 år innen barnevernet per 1 000 innbygger 12-17 år i noen bydeler i de fire største byene sammenlignet med landsgjennomsnittet. 2001



Kilde: Statistisk sentralbyrå/ Styrings- og informasjonshjulet for helse- og sosialtjenesten i kommunene.

2.9. Innvandrerbakgrunn

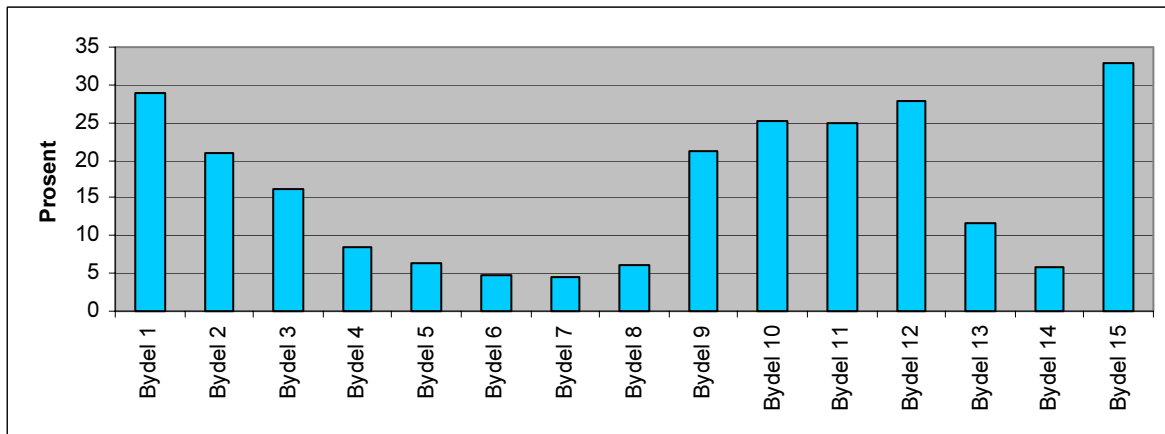
Vi har her definert innvandrerbefolkningen som utenlandsfødte personer med to utenlandsfødte foreldre (førstegenerasjonsinnvandrere), eller personer født i Norge av to utenlandsfødte foreldre. I tillegg har vi benyttet opplysninger om landbakgrunn for å skille ut ikke-vestlige innvandrere. Dette er personer med landbakgrunn fra Afrika, Asia, Latin-Amerika og Øst-Europa. Å særskilt se på innvandrere som egen gruppe kan legitimeres med at familien har gjennomgått en større flytteprosess. Hvordan migrasjonen virker inn på de unges oppvekstsituasjon vil sannsynligvis variere avhengig av landbakgrunn. Noe av argumentasjonen for å skille ut ikke-vestlige innvandrere som egen gruppe er at det er rimelig å forvente at innvandrere som kommer fra land med en moderne økonomi og et godt utviklet utdanningssystem finner seg lettere til rette i Norge, enn innvandrere som kommer fra land der 'utviklingsnivået' er noe lavere. En økonomisk begrunnet landsforskjell betegnes ofte som vestlige og ikke-vestlige land (Aaboen Sletten 2003).

Det er verdt å merke seg at den ikke-vestlige innvandrerbefolkningen er gruppe med svært sammensatt bakgrunn. Det er f.eks. store forskjeller med hensyn til botid, at personer med ulik landbakgrunn har ulike forutsetninger for å klare seg i det norske samfunnet o.l. (Lie 2002).

Oslo skiller seg klart ut sammenlignet med de tre andre storbyene i forhold til andel ikke-vestlige innvandrere, med nær 16 prosent i alt (se tabell 34). Også i Drammen (11,6 prosent), Moss (7,5 prosent) og Kristiansand (6,8 prosent) finner man en relativt stor andel ikke-vestlige innvandrere sammenlignet med de andre byene vi ser på i denne utredningen. De aller største innvandrergруппene i hovedstaden er personer med landbakgrunn fra Pakistan, Sri Lanka, Somalia og Tyrkia, mens det i de største gruppene i Drammen er personer med landbakgrunn fra Tyrkia, Vietnam, India og Pakistan (se også Vatne Pettersen 2003 for nærmere beskrivelse).

I Oslo er konsentrasjonen av ikke-vestlige innvandrere størst i drabantbyene, tilsvarende bydel 9, 10, 11, 12 og 15 (de nåværende bydelene Bjerke, Stovner, Hellerud, Furuset, Romsås, Grorud, og Søndre Nordstrand) og bydelene i Oslo indre øst, bydel 1, 2 og 3 (tilsvarende nåværende bydeler Gamle Oslo, Helsefyr-Sinsen, Grünerløkka-Sofienberg og Sagene-Torshov) (se tabell 35). Størst andel er det i bydel 15 (Søndre Nordstrand) med hele 32,8 prosent ikke-vestlige innvandrere og i bydel 1 med 28,8 prosent (Gamle Oslo og deler av nåværende Helsefyr-Sinsen).

Figur 24 Andel ikke-vestlige innvandrere etter ny bydelsinndeling i Oslo, per 1.1.2002.¹⁵



Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

I de andre tre storbyene skiller Storhaug i Stavanger, Årstad i Bergen og Saupstad i Trondheim seg ut. Vatne Pettersen (2003) finner at det er størst grad av segregasjon mellom ikke-vestlige innvandrere og personer uten innvandrerbakgrunn i Oslo, i Drammens-regionen og i Ålesunds-regionen. I Danevik-området i Drammen var andelen ikke-vestlige innvandrere på over 28 prosent i 2001. Dette har størst integreringsmessige konsekvenser i Oslo og Drammen, da antallet ikke-vestlige innvandrere er langt større der enn i f.eks. Ålesund.

I Oslo forekommer det en miks av forskjellige nasjonaliteter som samler seg i noen områder av byen, spesielt i indre øst og de nye drabantbyene (Blom 2001, 2002). Forskningsresultater både fra utlandet og Norge indikerer at det er mange årsaker til at man finner segregasjon mellom innvandrere og majoritetsbefolkningen i storbyregionene, og at årsaksforholdene ofte er svært komplekse. Det er generelt gjort lite forskning på etnisk segregasjon i storbyregionene i Norge, med unntak av Oslo. Her finner man at både økonomiske, kulturelle og institusjonelle faktorer har bidratt til å skape og opprettholde etnisk segregasjon (Blom 2002). Blom (2002) finner at den gjennomsnittlige inntekten og formuen er lavere i de innvandrertette områdene av Oslo som Oslo indre øst (tilsvarende bydel 1, 2 og 3) og i de nye drabantbyene (tilsvarende bydel 10, 11, 12, 13 og 15). Oslo har i tillegg sammenlignet med de andre større byene høyest andel fattige. En studie viser at i 2000 hadde 7,6 prosent av bosatte personer i Oslo en inntekt som tilsvarende 50 prosent av medianinntekten (Kirkeberg i Barstad og

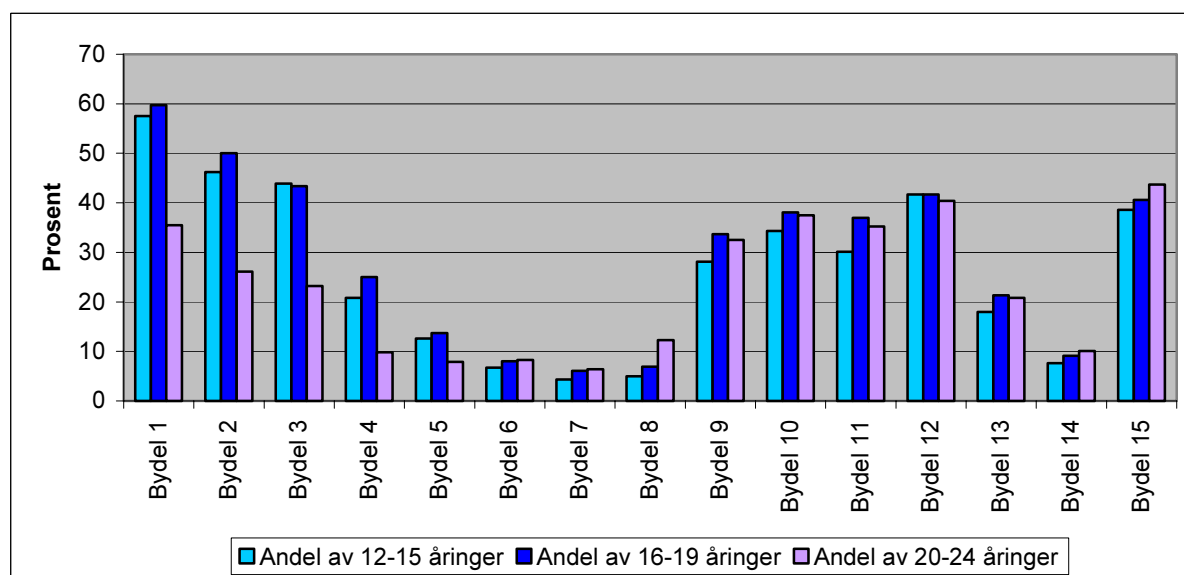
¹⁵ Se vedlegg 1 for ny bydelsinndeling i Oslo.

Kirkeberg 2003). Til sammenligning hadde de tre storbyene Stavanger, Bergen og Trondheim en andel fattige på til sammen 3,9 prosent. Den høye andelen fattige i Oslo utgjøres imidlertid langt på veg av innvandrerbefolkningen med ikke-vestlig landbakgrunn. Innvandrerbefolkningen med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn er klart overrepresentert i Oslo sammenlignet med andre norske byer. At den ikke-vestlige innvandrerbefolkningen samler seg i noen bydeler/områder skyldes nok i vel så stor grad økonomiske ulikheter, som 'kulturelle' ulikheter, mellom ikke-vestlige innvandrere og personer uten innvandrerbakgrunn (jmfør Blom 2002).

En annen studie viser at barn i innvandrerfamilier med ikke-vestlig landbakgrunn har større sannsynlighet for å være i inntektsfattige familier enn barn uten innvandrerbakgrunn. Barn med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn har en sannsynlighet som er nesten 6 ganger større enn barn generelt for å være i lavinntektsgruppen (Epland 2001).

Om vi ser nærmere på de enkelte aldersgruppene 12-15 år, 16-19 år og 20-24 år kan vi se at det er bydeler i Oslo med opp til 50 prosent ikke-vestlige innvandrere i enkelte aldersgrupper (se figur under). I bydel 1, 2 og 3 (tilsvarende nåværende bydeler Gamle Oslo, Helsefyr-Sinsen, Grünerløkka-Sofienberg og Sagene-Torshov) er andelen ikke-vestlige innvandrere svært høy særlig i de to yngste aldersgruppene, elever i ungdomsskolen og videregående opplæring. Dette er områder der også andelen barn i alderen 0-11 år er stor (se tabell 35). Det samme gjelder drabantbyene med høy andel ikke-vestlig innvandrerbefolkning. Som vi så i avsnitt 2.3 er dette de samme områdene med lav overgang mellom grunnskole og videregående, og lav fullføringsgrad av videregående opplæring.

Figur 25 Andel ikke-vestlige innvandrere i forhold til befolkningen i aldersgruppen 12-15 år, 16-19 år og 20-24 år. Nye bydeler i Oslo. Per 1.1.2002.¹⁶

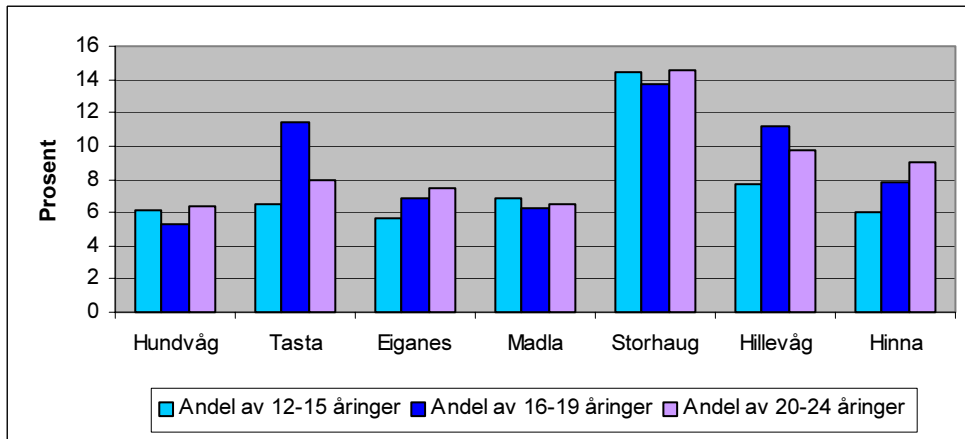


Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

I de tre andre større byene finner vi også forskjeller mellom bydelene. Storhaug i Stavanger, Årstad i Bergen og Saupstad i Trondheim skiller seg mest ut.

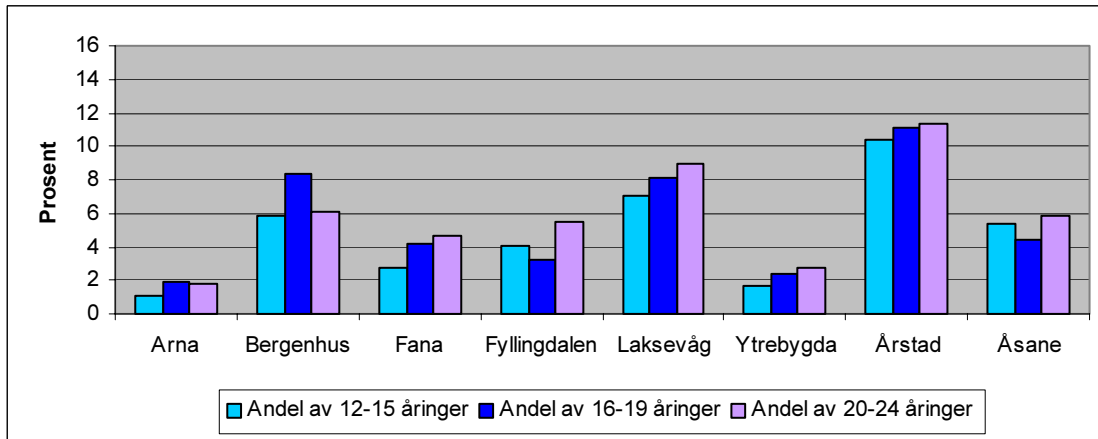
¹⁶ Se vedlegg 1 for ny bydelsinndeling i Oslo.

Figur 26 Andel ikke-vestlige innvandrere i forhold til befolkningen i aldersgruppen 12-15 år, 16-19 år og 20-24 år. Stavanger. Per 1.1.2002.



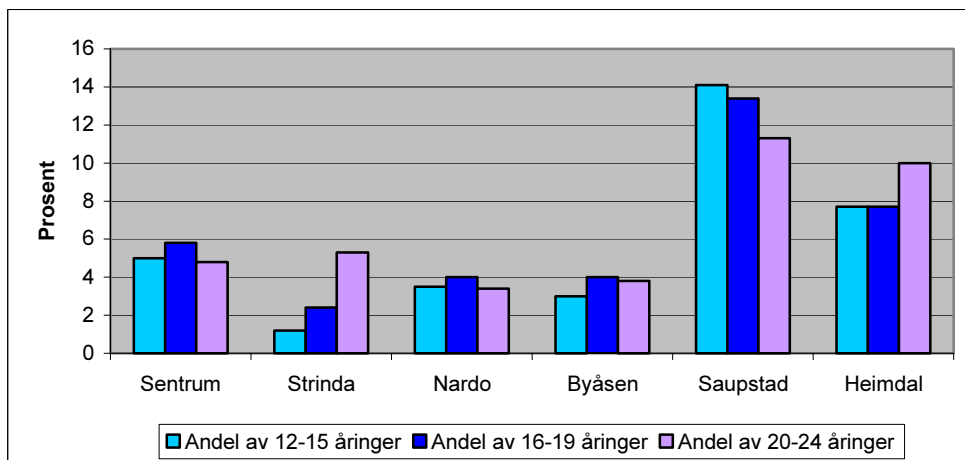
Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Figur 27 Andel ikke-vestlige innvandrere i forhold til befolkningen i aldersgruppen 12-15 år, 16-19 år og 20-24 år. Bergen. Per 1.1.2002.



Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Figur 28 Andel ikke-vestlige innvandrere i forhold til befolkningen i aldersgruppen 12-15 år, 16-19 år og 20-24 år. Trondheim. Per 1.1.2002.



Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

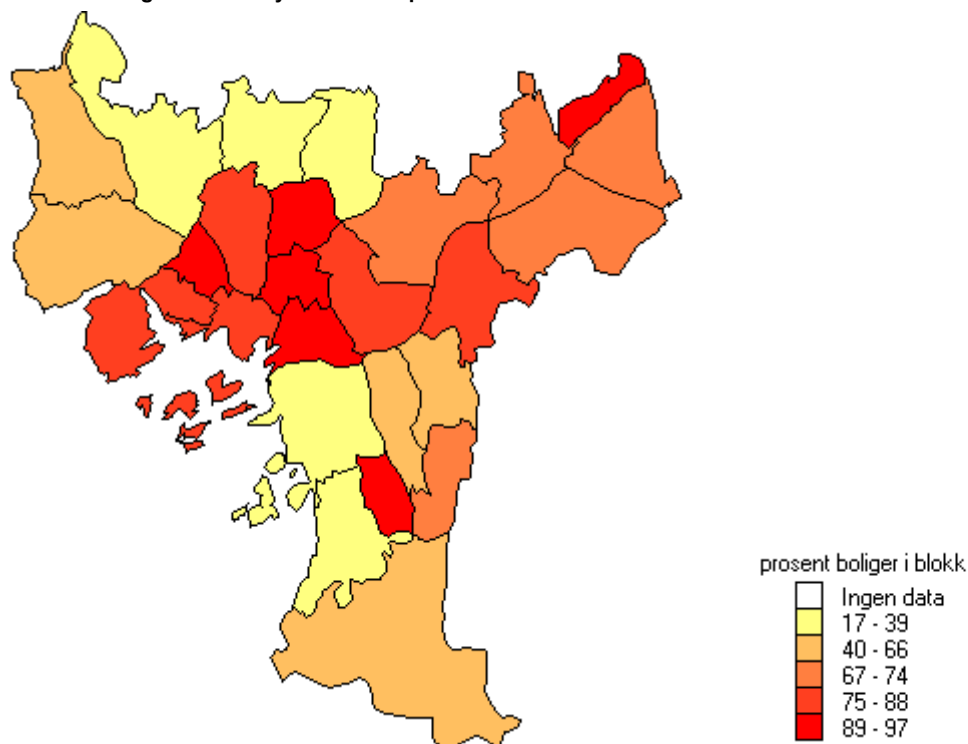
Tabell 33 viser i tillegg antall enslige mindreårige asylsøkere etter bostedskommune for de ti største byene som har fått oppholdstillatelse. Enslige mindreårige asylsøkere omfatter personer under 18 år som er kommet til landet og søker asyl uten foreldre eller andre med foreldreansvar. Tabellen omfatter bare de 10 største byene. Det er også her de fleste av enslige mindreårige asylsøkere som har fått innvilget oppholdstillatelse er å finne. Det gis ikke tall for de som ennå er i søkningsprosessen og er bosatt på asylmottak.

2.10. Boforhold

I dette avsnittet vil vi se nærmere på noen trekk ved boforholdene i større byer og bydeler. Statistisk sentralbyrås folke- og bolig telling 2001 vil her være hovedkilden til informasjon om variasjonen i boforholdene. Hva som er gode og dårlige boforhold må vurderes i forhold til de rådende kulturelle oppfatningene om hva som kreves av boligen for at en person skal være fornøyd med denne. F.eks. synes det å være en utbredt oppfatning at det å eie en bolig er et gode, fordi dette gir mer handlefrihet enn et leieforhold. På den andre siden er leieforhold lettere å si opp enn det f.eks. er å selge en leilighet. Denne problemstillingen skal vi imidlertid ikke se på her. I dette avsnittet vil det bli sett nærmere på noen trekk med boforhold som kan defineres dårlige boforhold.

Å ha god plass der en bor, anses av mange som et gode. Dette gjelder både å ha plass inni boligen og rundt boligen. Byer skiller seg ut fra mer gravgrendte strøk med å ha færre eneboliger og flere rekkehus, vertikaldelte boliger og boligblokker. Oslo skiller seg særlig ut fra de andre større byene med at nærmere 70 prosent av boligene er i blokk, leiegårder eller andre bygninger med 3 etasjer eller mer (se <http://www.ssb.no/fobbolig/>). Konsentrasjonen av blokkleiligheter etc er særlig stor i sentrumsbydelene Uranienborg-Majorstua, Sagene-Torsov, Grünerløkka-Soffienberg og Gamle Oslo med mellom 92 og 95 prosent slike boliger. Høyest andel blokkleiligheter er det imidlertid i bydelen Romsås med over 97 prosent av boligene. Her ligger altså boligene tettere enn i andre områder av byen. I figuren under er synliggjøres andelen boliger i blokk i Oslo. Også i de andre større byene finner en forskjeller mellom bydelene. Saupstad i Trondheim og Bergenhus i Bergen er begge bydeler der over halvparten av boligene er blokkleiligheter o.l.

Figur 29 Andel boliger i blokk. Bydeler i Oslo per 3. november 2001.¹⁷



Kilde: Statistisk sentralbyrå/ Folke- og boligtellingsen 2001
Kartgrunnlag: Statens kartverk

Å bo trangt kan defineres som å bo dårlig. Om leiligheten er liten og det bor flere personer der, vil det også være et større behov for å ha arenaer utenom hjemmet/boligen for sosialt samvær. En måte å definere trangboddhet er enpersonshusholdninger med bare ett beboelsesrom, og flerpersongshusholdninger med færre beboelsesrom enn antallet personer som bor der (Andersen og Rønning 2003).

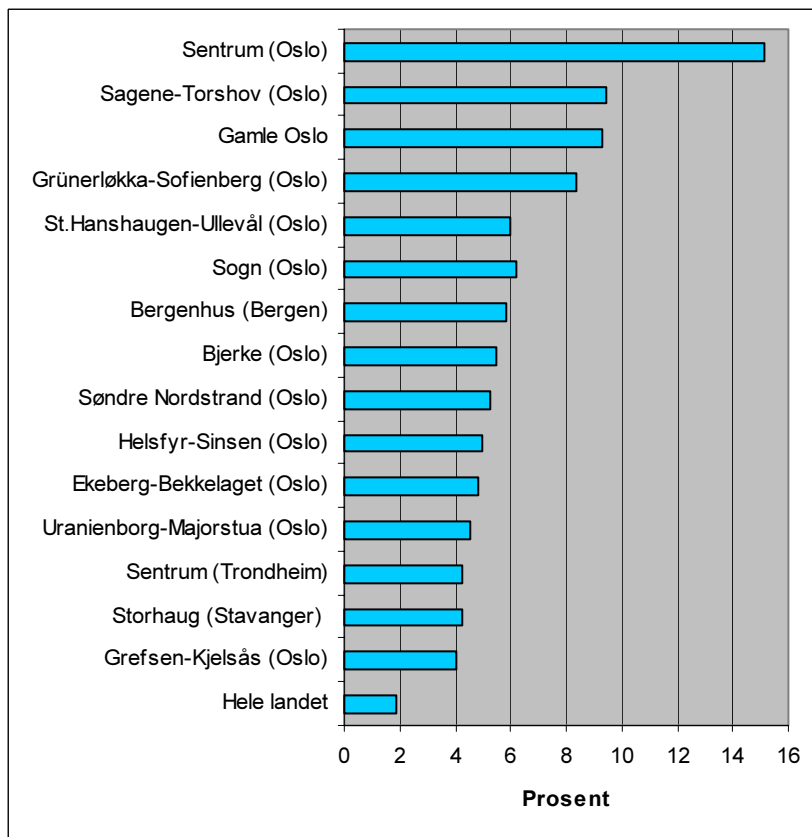
Trangboddhet ser først og fremst ut til å være et Oslo-fenomen om vi definerer personer som bor trangt etter kriteriene over. I tabell 34 ser vi andel boliger fordelt etter antall rom og antall beboere, 1-roms og 2-roms boliger. Men også i de andre større byene som Kristiansand, Drammen, Bergen, Trondheim og Stavanger er det mange 1- og 2-roms leiligheter som er bebodd av flere personer enn det er rom. I Oslo er det bydelene i indre øst som klart skiller seg ut med flest 1 og 2-roms boliger der beboerne bor trangt. Det samme gjelder Helsfyr-Sinsen og Grorud. Også Sogn skiller seg ut, men i denne bydelen skyldes det trolig studentboligene. Sentrumsbydelene Storhaug i Stavanger, Bergenhus i Bergen og Sentrum i Trondheim skiller seg også ut med mange husholdninger som bor trangt i 1- og 2-roms leiligheter (se tabell 35). Trangboddhet kan være et livsfasefenomen heller enn levekårsproblem for mange, mens det for noen er av mer permanent art. Det er ikke gitt at alle ser på trangboddhet som et problem. Ikke alle ønsker å ha egen enebolig. Dette er både en økonomisk prioritering, en prioritering i forhold til å bo sentrumsnært, og f.eks. en mer 'kulturell' forståelse av hva som er å bo godt eller ikke.

Boliger som har dårlig sanitær standard ser også i størst grad ut til å være et Oslo-fenomen. Over 5 prosent av boligene i Oslo har ikke både bad og wc i boligen (se tabell 36). Hovedkonklusjonen er likevel at også i Oslo har nesten alle boliger både bad og wc.

¹⁷ Se vedlegg 1 for bydelsinndeling.

Figuren under viser andelen boliger som ikke har både bad og wc i boligen i noen av bydelene i de fire største byene. Det er tatt ut bydeler med andel over fire prosent i de enkelte byene. Som det kommer frem er det flest bydeler i Oslo som har så stor andel boliger uten både bad og wc. Bydelene i Oslo sentrum og indre øst kommer høyest ut. Marka er ikke tatt med i denne sammenligningen, da dette er en såpass atypisk bydel. I de tre andre storbyene vi ser på her, kommer sentrumsbydelene Storhaug i Stavanger, Bergenhus i Bergen og Sentrum i Trondheim ut med høyest andel boliger uten både bad og wc.

Figur 30 Andel privatboliger som ikke har både bad og wc i boligen. Per 3. november 2001. Bydeler sammenlignet med landsgjennomsnittet.



Kilde: Folke- og boligtellingsen 2001/Statistisk sentralbyrå

3. Oppsummering og drøfting

Hovedproblemstillingen i denne utredningen var å vurdere oppvekst- og levekårene for ungdom i de ti største byene i Norge som i dag omfattes av storbyordningen. Storbyer har noen særegne problemer og sosiale utfordringer i forhold til mindre byer og tettsteder. Vi har illustrert noen sider ved oppvekstvilkårene gjennom tilgjengelig registerstatistikk. Utredningen gir ikke noe entydig og objektivt svar på hvor det er 'verst' eller 'best' for ungdom å vokse opp. Det finnes ingen klare svar på hvordan man skal måle et godt eller dårlig oppvekstmiljø eller gode eller dårlige levekår. Bruk av bare registerstatistikk gjør at viktige sider ved levekårene faller bort, som f.eks. trivsel, fritidsaktiviteter etc. Samtidig vil de subjektive opplevelsene av hvordan folk opplever sin egen livssituasjon falle helt bort ved å kun basere seg på statistikk som informasjonsgrunnlag. Nettverk, nærmiljø, familie, venner, skolemiljø, sentrumsnærhet etc. er f.eks. viktige faktorer for barns oppvekstmiljø og levekår. En annen svakhet er at registerstatistikken er påvirket av variasjoner i organisatoriske forhold. Når antall registrerte sosialhjelpstilfeller, barnevernstilfeller eller arbeidsledige varierer fra en kommune til en annen eller bydel til en annen, kan variasjonen skyldes flere forhold. Det kan bety at det er større behov for økonomisk hjelp i den ene kommunen/bydelen enn i den andre, men variasjonen kan også skyldes forskjellig praksis med hensyn til utbetalinger, og ulik holdning til å oppsøke hjelp.

Likevel må vi anta at registerstatistikken vise noen sider ved hvordan det er å bo i større byer i Norge. De aller fleste presentasjonene er gjort ved hjelp av andeler av befolkning/aldersgruppe. Dette viser imidlertid ikke hvor forekomsten er størst, dvs. hvor de fleste 'problemtilfellene' forekommer. Det gir heller ikke klare kriterier for hvordan storbymidlene skal fordeles. Tabellene viser både andel og absolutte tall.

I avsnitt 2.1 så vi på indeksen for levekårsproblemer i byer og i bydeler i de fire største byene. Denne indeksen ga et generelt bilde av i hvilke områder opphopningen av levekårsproblemer er størst. I denne oppsummeringen er det laget en enkel indeks for 12-24 åringer basert på noen problemindikatorer (se boks) for å se på i hvilken grad det er en opphopning av problemindikatorer i noen byer og bydeler i de fire største byene. Indeksen er ikke et mål på hvor det er best eller verst for ungdom å vokse opp i de byene vi har sett på her.

Tolkningen av indeksen må gjøres forsiktig. Som det ble påpekt i også avsnitt 2.1 om hvorvidt man kan gjenspeile en forekomst av faktiske problemer i en registerbasert indeks, er også høyst aktuelle her. Vi så i avsnitt 2.7 at det er noen problemstillinger knyttet til å bruke siktelser for narkotikalovbrudd og brudd på alkoholloven som en indikator på bruk av rusmiddel og alkohol. Indeksen kan likevel være en indikator på at det i noen bydeler er flere som blir tatt og siktet for brudd for narkotika/alkohollovbrudd i noen byer/bydeler enn andre. Dette kan skyldes at politiet følger opp noen områder bedre enn andre, og at miljøene er mer synlige. Men det kan være en indikator på at i disse bydelene er det mange unge som har vært i befatning med rettsvesenet.

Vi så i avsnitt 2.8 at det er noen problemstillinger knyttet til det å bruke barnevernstilfeller som problemindikator. Det er ikke gitt at en høy forekomst av f.eks. barnevernstilfeller er et problem, uten at vi

forutsetter at barnevernet fungerer som det bør: at de som trenger hjelp får det. I det tilfellet er antall/andel barnevernstilfeller en indikator på at det er flere hjelpetrengende barn i denne kommunen/bydelen enn i andre. Om vi ser på utdanningsnivå og i hvilken grad elever fullfører eller ikke innen normert tid, er heller ikke dette en god indikator alene. Vi så også i avsnitt 2.4. at det er

Indeks for levekårsproblemer for ungdom 2001

Andel sosialhjelpstilfeller 18-24 år av alle 18-24 år. 2001

Andel registrerte arbeidsledige 16-24 år av alle 16-24 år. 2001

Andel 12-17 år i barnevernstiltak av alle 12-17 år. 2001

Andel narkotikaforbrytelser og overtredelser av alkoholloven etter siktede persons bosted, 12-24 år av alle 12-24 år. Gjennomsnitt 2000-2001

Andel 21-åringer med fullført videregående skole. Per 1.10.2001

For kommunene er folketall 12-24 år tatt med, men inngår ikke i snittverdien.

noen usikkerhetsmomenter ved å bruke dette som en indikator på skole-drop-out knyttet til andelen med uoppgitt utdanning. Om det er et visst sammenfall av flere problemindikatorer kan dette likevel indikere at det i denne kommunen/bydelen er det flere barn og unge som er berørt av oppvekst- og levekårsproblem enn i andre.

Ungdomsindeksen (tabell 38) viser at det er en sammenheng mellom andel sosialhjelpstilfeller og andel arbeidsledige i de fleste byene. Noe sprik ser vi imidlertid i Hamar og Haugesund, om vi bare ser på denne rangeringen og ikke faktisk andel.

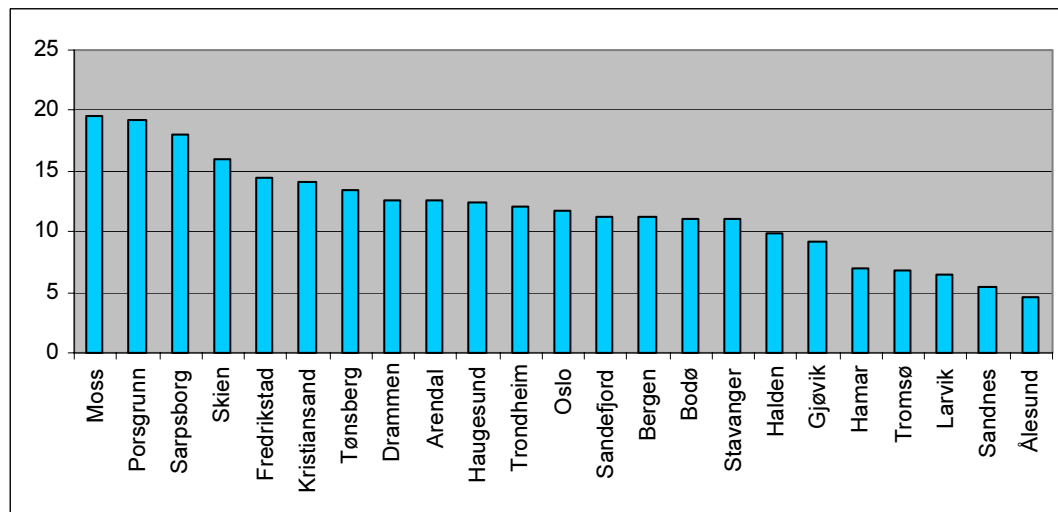
Om vi ser på hvordan byene fordeler seg på ungdomsindeksen, er det byene i Østfold (Moss og Fredrikstad) og Telemark (Porsgrunn og Skien) som ser ut til å ha størst sammenfall av problemindikatorer. Lavest snitt har Ålesund (se figur under).

For hver indikator i indeksen er bykommunene og bydelene rangert hver for seg. Dvs. at for bykommunene er lavest forekomst av en problemindikator rangert med 1, mens høyeste er rangert med 23 (23 byer inngår i beregningen). Bydelene rangeres fra 1-36 (36 bydeler inngår i beregningen; Oslo: 15, Stavanger: 7, Bergen: 8 og Trondheim: 6). For bydelene i Oslo er noen av data kjørt ut etter nåværende bydelsinndeling (arbeidsledige og barnevern), mens andre data er kjørt ut etter ny bydelsinndeling. Framstillingen gjøres her etter ny bydelsinndeling, der sammenslåtte bydeler har fått andel/verdi beregnet etter de nåværende bydelenes folketall og sum av tilfeller (se vedlegg B for sammenstilling av bydeler i Oslo).

Det er laget en snittverdi gjennom å summere verdien for hver enkelt indikator og dele dette på antall indikatorer (5). Snittverdien kan vise hvilken av bykommunene og i hvilken av bydelene som har høyest verdi sammenlagt. Folketall inngår ikke i snittverdien.

De fire største byene kommer i snitt svært likt ut. Imidlertid har vi sett at det er store forskjeller mellom byene. Blant ungdom 18-24 år er det klart færre sosialhjelpsmottakere i Oslo enn i de tre andre storbyene. Dette har etter alt å dømme en sammenheng med at Oslo i 2001 hadde en lav ungdomsledighet. I 2001 hadde Oslo den laveste ungdomsledigheten av alle byene vi har sett på her i utredningen, mens den var høyest i Haugesund. Haugesund har også tilsvarende høy andel unge som mottar sosialhjelp. Arbeidsledigheten i aldersgruppen 25-66 år var også høyest i Haugesund i 2001.

Figur 31 Indeks for levekårsproblem blant ungdom 12-24 år. Bykommuner. 2001



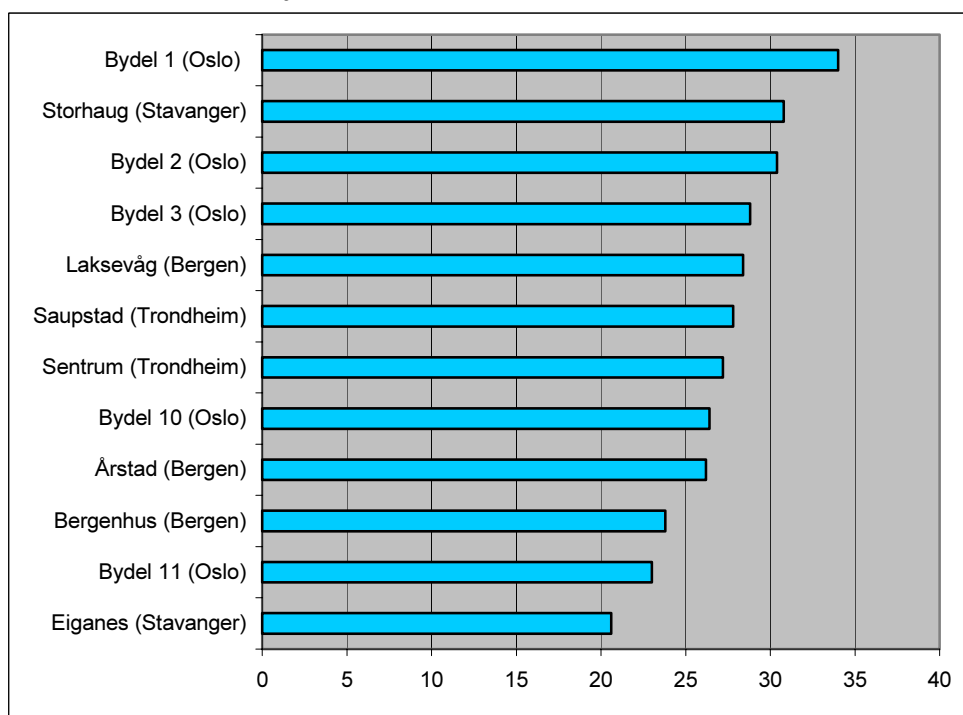
Kilde: Statistisk sentralbyrå/ Styrings- og informasjonshjulet for helse- og sosialtjenesten i kommunene. Utdanningsstatistikk.

Undersøkelser viser at fattigdomsproblemene særlig er utbredt i Oslo (Kirkeberg i Barstad og Kirkeberg 2003). Tallet på sosialhjelpstilfeller bekrefter i stor grad dette bildet, selv om f.eks. både Bergen, Trondheim og byene i Østfold kommer dårligere ut enn Oslo i forhold til folketallet. Kirkeberg (2003) knytter forekomsten av fattige i Oslo til andelen ikke-vestlige innvandrere, som ser ut til å være en gruppe som ligger lavere i inntekt enn innbyggerne ellers.

Figuren over viser at det er et visst sammenfall mellom hvor det er en opphopning av levekårsproblemer for ungdom og indeks for levekårsproblemer framstilt i figur 1. Indeksen vi så på i avsnitt 2.1 er et forsøk på å si noe om hvor det er en relativt stor opphopning av levekårsproblemer for hele befolkningen, noe som også vil ha innvirkning på barn og unges oppvekst- og levekår. Av de byene vi ser på i denne utredningen fant vi i avsnitt 2.1 størst konsentrasjon av levekårsproblem i Skien. Av de ti byene som inngår i dagen storbyordning, ser vi at både Skien, Fredrikstad og Drammen i snitt kommer dårligere ut på ungdomsindeksen enn de fire største byene. Sandnes kommer best ut av byene og har lavest snittverdi på det vi her har definert som problemindikatorer.

Gjennomsnittsbetraktninger er lite egnet til å beskrive levekårene i Oslo og de andre største byene. Både sosialt og geografiske er det til dels store forskjeller innad i disse byene. Det er klare tendenser til en konsentrasjon av bosatte med levekårsproblemer i *deler* av de største byene, fremfor alt bydeler i sentrum. Som vist i figuren overfor, kommer ikke Oslo, Stavanger, Bergen og Trondheim dårligst ut på bynivå, men innad i både Oslo og de andre største byene finner vi store geografiske ulikheter i indeksen i avsnitt 2.1. Gamle Oslo og Romsås kom dårligst ut i Oslo og både bydelene i indre øst og de nye drabantbyene har f.eks. svært høy dødelighet sammenlignet med ytre vest. Storhaug i Stavanger, Laksevåg i Bergen og Saupstad i Trondheim har tilnærmet lignende problemkonsentrasjon som i Oslo indre øst, men det er ikke så store forskjeller mellom bydelene som i Oslo.

Figur 32 Indeks for levekårsproblem blant ungdom 12-24 år. Bydeler i Oslo, Stavanger, Bergen og Trondheim som kommer ut med høyeste verdi. 2001¹⁸



Kilde: Statistisk sentralbyrå/ Styrings- og informasjonshjulet for helse- og sosialtjenesten i kommunene. Utdanningsstatistikk.

Ungdomsindeksen (tabell 39) viser at det også er en opphopning av levekårsproblemer i noen av bydelene i hver av de fire største byene. For bydelene i Oslo er beregningen gjort etter ny bydelsinndeling (se boks for beregning av indeks). Figuren under viser bydeler i de fire største byene som har en indeks/ snittverdi på over 20, dvs. de bydelene som tilhører den tredjedelen som får høyest score. Av de bydelene vi har sett på i denne utredningen er det bydel 1 (Gamle Oslo og deler av Helsefyr-Sinsen), Storhaug i Stavanger og bydel 2 (Grünerløkka-Sofienberg og deler av Helsefyr-Sinsen) som kommer

¹⁸ Se vedlegg 1 for bydelsinndeling i Oslo.

dårligst ut. Det samme gjør også bydel 3 (Sagene), Laksevåg i Bergen og Sentrum og Saupstad i Trondheim. I Oslo utmerker også noen av drabantbyene seg (bydel 11 og 10, Romsås, Grorud og Stovner). Alle bydelene nevnt ovenfor er rangert med høy verdi på de fleste delindeksene, noe som kan tyde på at det er en viss opphopning i disse områdene. I 2001 var det for eksempel om lag 4 ganger så mange sosialhjelpsmottakere i aldersgruppen 18-24 år i bydelene i Oslo indre øst som bydelene i ytre vest.

Vi ser også at det er en opphopning av problemer i sentrumsbydelen Storhaug i Stavanger, som har dobbelt så mange sosialhjelpstilfeller som snittet for byen i aldersgruppen 18-24 år. Storhaug i Stavanger har andelsmessig flest sosialhjelpstilfeller enn alle bydelene vi ser på i denne utredningen. Også Laksevåg og Årstad i Bergen er det stort sammenfall av problemindikatorerne vi har valgt ut her. Begge bydelene har mange unge sosialhjelpsmottakere og unge arbeidsledige. I Trondheim ser vi at bydelene Sentrum og Saupstad har størst sammenfall av problemindikatorer. Disse bydelene har høyest ungdomsledighet og ungdom i barnevernstiltak.

Når det gjelder fullføring av videregående skole må dette også sees i sammenheng med at en del innvandrere ikke nødvendigvis har fått registrert fullført utdanning (se avsnitt 2.4). Vi har i avsnitt 2.9 sett at forekomsten av ikke-vestlige innvandrere er høy i akkurat disse bydelene. En alternativ indikator kunne her vært å se på overgangen fra grunnskolen til videregående. Det viser seg å være et sammenfall mellom bydeler med lav fullføringsgrad og lav overgang mellom grunnskolen og videregående. Bydelene i Oslo indre øst (Grünerløkka-Sofienberg, Gamle Oslo og Høfden-Sinsen) samt de nye drabantbyene har en betydelig lavere overgang enn snittet for byen.

Det samme ser vi i de tre andre større byene. De samme bydelene som har stort sammenfall av problemindikatorerne vi har sett på her har også lav overgang fra grunnskolen til videregående i 2001. På bynivå synliggjøres det små forskjeller, mens det på bydelsnivå viser seg at det er noen forskjeller innad i de største byene. Dette er også de samme bydelene som har en lav andel 21-åringer som har fullført 3-årig videregående skole, og det er byene med størst andel ikke-vestlige innvandrere.

Som vi har sett viser indeksen i 2.1 et sammenfall med indeksen for barn og unge (aldersgruppen 12-24 år) både på bynivå og bydelsnivå. Det vil si at vi kan slutte at det er en viss opphopning av levekårsproblemer i bestemte bykommuner og bydeler. En slik opphopning kan forstås uti fra noen aspekter ved storbyene. F.eks. er variasjoner i tilbudssiden på boligmarkedet, som priser, boligtyper, beliggenhet m.m., åpenbart viktige for å forstå selektive flytteprosesser og graden av demografisk, etnisk og sosioøkonomisk segregasjon (Barstad i Barstad og Kirkeberg 2003). En høy andel utleieboliger vil blant annet trekke til seg unge enslige, skilte/separerte som er på jakt etter en rimelig overgangsbolig og generelt grupper med lav inntekt som ikke har råd til å kjøpe sin egen bolig. På den andre siden gir leieforhold større frihet enn et eierforhold, som kanskje kan føre til mindre stabilitet. Leieboligene er konsentrert i sentrumsområdene av de store byene, som indre by i Oslo¹⁹, Bergenhus i Bergen, Sentrum i Trondheim og Storhaug i Stavanger (Folke- og boligtellingsrapporten 2001).

I Oslo bidrar også konsentrasjonen av kommunale boliger i bydelene i indre øst til en konsentrasjon av personer med helsemessige og økonomiske problemer. Bydelene i Oslo indre øst har samtidig vært gjennom det som kan kalles *gentrifisering*. Grünerløkka-Sofienberg, Sagene-Torshov i Oslo og Sandviken og Landås i Bergen omtaler Vatne Pettersen (2003) som gentrifiseringsområder. Gentrifisering er et internasjonalt fenomen som oppstår når mindre attraktive steder i storbyer får en fysisk og økonomisk oppgradering, enten gjennom private investeringer eller offentlige tiltak. Oppgraderingen fører til økte boligpriser både i form av leie og kjøp, slik at mange, som eldre og innvandrere, ikke har råd til å bo der lengre og flytter ut til områder med billigere boliger, slik som drabantbyene (Vatne Pettersen 2003). Studenter og mer etablerte, unge, velutdannede og ressurssterke

¹⁹ Med Oslo indre by siktes det til Sentrum, Grünerløkka - Sofienberg, Gamle Oslo, Uranienborg - Majorstua, St.Hanshaugen - Ullevål og Sagene - Torshov (Folke- og boligtellingsrapporten 2001).

grupper flytter gjerne inn i de oppgraderte områdene. Kombinasjonen av dette er at disse bydelene får større sosioøkonomisk sprik mellom ulike grupper i bydelen/området.

At boligene i sentrumsområdene er gjennomgående er små, samtidig som mange er utsatt for støy og forurensning fra veitrafikk, bidrar til et livsfasebestemt flyttemønster i storbyene. Unge enslige bosetter seg i de sentrale områdene, og flytter ut når de etablerer seg og får barn, enten ut av byen, eller til byens drabantby- eller villaområder. Innenfor storbyene følger fordelingen av enslige og aleneboere et sentrum/periferimønster (Folke- og boligtellingsrapport 2001).

For ikke-vestlige innvandrere har Svein Blom (2002) vist at både økonomiske forhold, familieforhold og 'institusjonelle' forhold bidrar til at deres bosettingsmønster i Oslo avviker fra bosettingsmønsteret til andre nordmenn. Ikke-vestlige innvandrere har gjennomgående lavere inntekter enn gjennomsnittet, og Blom konkluderer med at økonomisk ulikhet mellom aktørene på boligmarkedet er den viktigste enkeltfaktoren som skaper og opprettholder etnisk segregasjon i Oslo. Betydningen av denne faktoren har økt på 1990-tallet (Blom 2002). Familiestørrelse har også en viss betydning; ikke-vestlige innvandrere har gjennomgående store familier, og store familier bosetter seg i ytre by. Et eksempel på institusjonelle påvirkninger er at ikke-vestlige innvandrere som har fått bolig gjennom kommunen har signifikant større sjans for å være bosatt i Oslo indre øst enn andre.

Konsentrasjonen av ikke-vestlige innvandrere i Oslo generelt, og i de østlige delene spesielt, bidrar i noen grad til å forklare enkelte av de påviste forskjellene i levekår. Ikke-vestlige innvandrere møter større problemer på arbeidsmarkedet enn personer uten innvandrerbakgrunn, de har som nevnt lavere inntekter og flere er avhengige av hjelp fra sosialkontorene for å få endene til å møtes (Barstad i Barstad og Kirkeberg 2003).

Som vi har sett i denne utredningen er det ikke nødvendigvis de byene som inngår i storbyordningen som kommer ut med høyest sammenfall av problemindikatorer for ungdom i alderen 12-24 år. På den andre siden er folketallet i byene som inngår i dagens storbyordning høyest, noe som selvfølgelig har utslag i antall tilfeller (se tabell 38). I de største byene vil forekomsten dermed være størst. Av de bydelene som vi har sett på her, skiller de syv bydelene som får en direkte tildeling av bevilgningen i storbyordningen seg ut med høyt sammenfall av problemindikatorer, men noen bydelene både i Stavanger, Bergen og Trondheim har tilsvarende høyt sammenfall. Variasjoner forekommer også innad i andre byer. Vi har i denne utredningen ikke sett på bydelene i andre byer, som kan komme tilsvarende høyt ut. Både Sentrum i Kristiansand, Sentrum i Fredrikstad, Porsgrunn Øst, Strømsø og Danevik-Fjell i Drammen har en indeks for levekårsproblemer (jamfør avsnitt 2.1) som er like høy som i Oslo indre øst og de nye drabantbyene.

Referanseliste

Aaboen Sletten, Mira (2003): *Ungdomsundersøkelsen i Stavanger 2002*, NOVA rapport 4/03.

Aetat (2003): <http://www.aetat.no/cgi-bin/aetat/imaker?id=8326>

Andersen, Arne, Torkil Løwe, og Elisabeth Rønning (2003): *Boforhold i storby*. Utredninger til Storbymeldingen, del 2. Notater 2003/36, Statistisk sentralbyrå.

Arbeidskraftundersøkelsen (2003) <http://www.ssb.no/akumnd/>

Barstad, Anders (1997): *Store byer, liten velferd? Om segregasjon og ulikhet i norske storbyer*, Sosiale og økonomiske studier 97, Statistisk sentralbyrå.

Barstad, Anders og Mads Ivar Kirkeberg (2003): *Levekår og ulikhet i storby*. Utredninger til Storbymeldingen, del 2. Notater 2003/34, Statistisk sentralbyrå.

Barn og unge (2002), Statistisk sentralbyrå: <http://www.ssb.no/emner/02/barnogunge/>

Blom, Svein (2002): *Innvandrerne bosettingsmønster i Oslo*, Sosiale og økonomiske studier 107, Statistisk sentralbyrå.

Blom, Svein (2001): *Økt bokonsentrasjon blant innvandrere i Oslo - er toppen snart nådd?* Samfunnsspeilet 2/2001, s. 69-80. Statistisk sentralbyrå.

Daugstad, Gunnlaug (2002): Utdanning, i: *Innvandrerkvinner i Norge, Demografi, utdanning, arbeid og inntekt*, Rapporter 2002/21, Statistisk sentralbyrå

Einarsen, K. Jonny (2000): Utdanning, i: *Sosialt utsyn 2000*. Statistiske analyser 35, s 69-80. Statistisk sentralbyrå.

Epland, Jon (2001): *Barn i husholdninger med lav inntekt: Omfang, utviklinger og årsaker*. Notat 2001/9, Statistisk sentralbyrå

Folke- og bolig tellingen (2001), Statistisk sentralbyrå: <http://www.ssb.no/fob/>

Gundersen, Frans og Arnt Even Hustad (1997) *Anmeldt vold: Oslo er bedre enn sitt rykte*. Samfunnsspeilet 4/97, s 4-11. Statistisk sentralbyrå

Hjulet (2002) www.ssb.no/emner/03/hjulet/

Kalve, Trygve (1999) *Innvandrerbarn i barnevernet*. Rapporter 99/11, Statistisk sentralbyrå

Kirkeberg, Mads Ivar, Jon Epland, Nina Hagesæther og Alice Steinkellner (2003): *Barnefamiliers inntektsutvikling 1990-2000*, Rapporter 2003/8, Statistisk sentralbyrå

Lie, Benedicte (2002) *Innvandring og innvandrere 2002*, Statistiske analyser 50, Statistisk sentralbyrå
Oslo kommune (2003) www.bdr.oslo.kommune.no/

Rundskriv Q-10/02: Søknad om støtte til ungdomstiltak i større bysamfunn - for 2003

Skretting, Astrid (1999) *Bruk av rusmidler ved utgangen av ungdomsskolen*, Statens institutt for alkohol- og narkotikaforskning, Oslo

Statistisk sentralbyrå (2000) *Utdanningsnivået i Norge og i Oslos bydeler - et perspektiv på ulikhet*, Aktuell utdanningsstatistikk 2/2000

Statistisk sentralbyrå/Kostra (2002) www.ssb.no/kostra/stt/faktaark

Sosialhjelpsstatistikken, Statistisk sentralbyrå, www.ssb.no/emner/03/04/30/soshjelpk/.

Stene, Reid J. (2003) *Barn og unge i rettssystemet. Kriminalitet blant barn og unge. Del 1*. Notater 2003/13, Statistisk sentralbyrå

Stortingsmelding nr 39 (2001-2002) *Oppvekst- og levekår for barn og ungdom i Norge*.

Trygdestatistisk årbok (2001), www.trygdeetaten.no

Vatne Pettersen, Silje (2003): *Bosettingsmønster og segregasjon i storbyregionene. Ikke-vestlige innvandrere og grupper med høy og lav utdanning*. Utredninger til Storbymeldingen, del 1. Notater 2003/33, Statistisk sentralbyrå.

Vestel, Viggo m.fl. (1997): *Ungdomskulturer og narkotikabruk*, NOVA Temahefte 1/97.

Tabeller

Tabell 1 Indeks for levekårsproblemer. Byer 2001.

Kommuner	Indeks	Sosialhjelp	Døde	Uføre	Attføring	Vold	Arbeids-Overgangs- ledige stønad	
Halden	6,7	7	7	7	3	6	8	9
Moss	7,3	9	7	8	4	9	7	7
Sarpsborg	7,3	9	8	9	5	7	4	9
Fredrikstad	7,0	8	8	7	6	7	6	7
Oslo	6,0	9	8	3	5	9	5	3
Hamar	6,7	9	6	7	7	6	6	6
Gjøvik	6,6	8	8	8	6	4	6	6
Drammen	6,9	6	8	6	8	8	6	6
Kongsberg	4,6	8	6	3	3	5	4	3
Tønsberg	7,1	6	8	9	7	7	6	7
Sandefjord	7,3	7	6	9	7	7	7	8
Larvik	7,0	7	7	9	7	9	5	5
Porsgrunn	7,7	7	6	7	9	9	8	8
Skien	8,0	9	6	8	8	9	7	9
Arendal	7,6	8	6	9	8	9	5	8
Kristiansand	7,6	9	6	8	7	8	6	9
Sandnes	4,6	3	4	3	6	7	6	3
Stavanger	5,6	7	6	2	5	8	7	4
Haugesund	7,4	8	7	4	5	9	10	9
Bergen	6,1	9	4	4	7	8	5	6
Ålesund	5,7	7	5	2	5	6	8	7
Trondheim	6,4	8	7	4	9	5	6	6
Bodø	5,7	8	5	2	8	7	4	6
Tromsø	6,4	6	8	3	9	9	3	7

Kilde: Statistisk sentralbyrå/ Styrings- og informasjonshjulet for helse- og sosialtjenesten i kommunene

Tabell 2 Indeks for levekårsproblemer. Bydeler i Oslo, Stavanger, Bergen og Trondheim. 2001

Bydeler	Indeks	Sosialhjelp	Døde	Uføre	Attføring	Arbeids-Overgangs-		
						Vold	ledige	stønad
Oslo								
Bygdøy-Frogner	3,6	7	2	1	4	6	4	1
Uranienborg-Majorstua	4,3	6	7	1	5	7	3	1
St.Hanshaugen-Ullevål	5,0	8	7	1	5	9	4	1
Sagene-Torshov	7,1	10	10	7	4	10	7	2
Grünerløkka-Sofienberg	7,9	10	10	5	7	10	10	3
Gamle Oslo	8,9	10	10	6	8	10	10	8
Ekeberg-Bekkelaget	4,7	10	9	1	3	5	3	2
Nordstrand	2,6	2	2	2	2	7	2	1
Søndre Nordstrand	7,6	10	5	5	6	10	8	9
Lambertseter	6,7	9	8	6	7	9	5	3
Bøler	7,0	8	9	8	6	8	6	4
Manglerud	5,0	7	4	4	5	7	4	4
Østensjø	5,4	8	6	5	6	8	3	2
Helsfyr-Sinsen	7,0	10	9	3	6	9	8	4
Hellerud	6,6	9	4	7	6	8	7	5
Furuset	7,7	9	10	7	6	10	7	5
Stovner	8,1	8	10	9	6	10	8	6
Romsås	8,9	10	10	9	5	10	8	10
Grorud	7,1	9	9	6	4	10	8	4
Bjerke	4,7	2	6	2	3	8	8	4
Grefsen-Kjelsås	2,7	4	5	1	3	3	2	1
Sogn	2,3	2	2	1	2	3	1	5
Vinderen	1,3	1	1	1	1	3	1	1
Røa	2,4	2	3	2	2	5	2	1
Ullern	1,9	1	4	1	1	4	1	1
Sentrum	6,1	10	10	1	5	10	6	1
Marka	1,9	1	1	1	3	5	1	1
Stavanger								
Hundvåg	5,3	6	6	2	6	6	6	5
Tasta	4,7	6	4	1	5	7	6	4
Eiganes	4,9	7	6	1	4	7	6	3
Madla	4,3	2	3	1	5	7	7	5
Storhaug	7,6	10	8	4	8	10	10	3
Hillevåg	5,4	5	5	5	5	6	8	4
Hinna	3,3	3	3	1	4	3	6	3
Bergen								
Bergenshus	6,4	10	7	2	7	8	8	3
Fana	3,9	5	1	3	5	5	4	4
Fyllingsdalen	6,1	5	4	6	8	7	5	8
Laksevåg	7,6	10	3	7	8	9	7	9
Ytrebygda	3,3	4	1	1	6	3	4	4
Årstad	7,1	10	1	5	8	10	8	8
Åsane	5	7	2	5	3	8	5	5
Trondheim								
Sentrum	7,1	10	9	4	9	6	8	4
Strinda	5,0	5	4	2	8	5	5	6
Nardo	4,9	7	3	4	8	4	5	3
Byåsen	5,7	8	4	3	9	5	6	5
Saupstad	9,3	10	10	8	10	8	9	10
Heimdal	6,1	8	3	4	8	4	8	8

Kilde: Statistisk sentralbyrå/ Styrings- og informasjonshjulet for helse- og sosialtjenesten i kommunene

Tabell 3 Registrerte arbeidsledige og deltakere på arbeidsmarkedstiltak 25-66 år. I alt, andel og andel kvinner. Byer 2001.²⁰

Kommune	I alt	Andel av alle 25-66 år	Av dette andel kvinner
Halden	546	3,7	48,4
Moss	499	3,2	45,5
Sarpsborg	658	2,5	50,5
Fredrikstad	1 111	3,0	54,9
Oslo	8 244	3,0	43,0
Hamar	420	2,9	40,7
Gjøvik	451	3,0	46,8
Drammen	929	3,0	46,5
Tønsberg	555	2,9	46,7
Sandefjord	727	3,3	51,0
Larvik	577	2,6	50,8
Porsgrunn	628	3,5	47,1
Skien	878	3,2	48,9
Arendal	617	2,9	45,4
Kristiansand	1 245	3,0	45,0
Sandnes	889	3,0	54,3
Stavanger	2 032	3,0	44,6
Haugesund	832	5,1	42,8
Bergen	3 660	3,0	46,0
Ålesund	741	4,0	45,5
Trondheim	2 618	3,0	46,0
Bodø	613	3,0	47,0
Tromsø	791	2,0	44,0

Kilde: Statistisk sentralbyrå/ Styrings- og informasjonshjulet for helse- og sosialtjenesten i kommunene

²⁰ I tabell 3 og 4 er registrert ledige og deltagere på arbeidsmarkedstiltak i alderen 25-66 år. Kommunetallene er årsgjennomsnitt for 2001. Bydelstallene er tall for mai 2001. Ulik tidspunkt gir noe forskjell mellom en bys kommunetall og sum av bydelene. Personer som er registrert som delvis arbeidsledige, er ikke inkludert. Arbeidsmarkedstiltak er her inklusive arbeidsformidlingens attføringstiltak.

Tabell 4 Registrerte arbeidsledige og deltakere på arbeidsmarkedstiltak 25-66 år. I alt, andel og andel kvinner. Bydeler i Oslo, Stavanger, Bergen og Trondheim. 2001.

Bydeler	I alt	Andel av alle 25-66 år	Av dette andel kvinner
Oslo			
Bygdøy-Frogner	334	2,4	44,9
Uranienborg-Majorstua	381	2,3	39,4
St.Hanshaugen-Ullevål	478	2,4	37,9
Sagene-Torshov	673	3,5	34,5
Grünerløkka-Sofienberg	892	4,7	34,8
Gamle Oslo	846	5,0	35,7
Ekeberg-Bekkelaget	228	2,4	39,0
Nordstrand	168	1,8	48,2
Søndre Nordstrand	653	3,7	49,0
Lambertseter	153	2,7	46,4
Bøler	223	3,1	48,0
Manglerud	162	2,5	42,0
Østensjø	180	2,1	44,4
Helsfyr-Sinsen	507	3,8	41,6
Hellerud	291	3,2	47,4
Furuset	578	3,4	49,3
Stovner	473	3,8	44,2
Romsås	149	3,8	47,0
Grorud	359	3,7	44,3
Bjerke	486	3,7	41,8
Grefsen-Kjelsås	207	2,0	34,8
Sogn	135	1,5	42,2
Vinderen	124	1,2	43,5
Røa	212	1,8	50,0
Ullern	230	1,5	44,8
Sentrum	28	2,9	7,1
Marka	15	1,6	53,3
Stavanger			
Hundvåg	196	3,1	51,0
Tasta	228	3,1	50,9
Eiganes	328	3,0	40,2
Madla	346	3,4	50,3
Storhaug	380	5,7	30,5
Hillevåg	359	3,8	43,7
Hinna	266	2,9	54,1
Bergen			
Arna	194	3,0	44,3
Bergenhuis	703	3,7	35,1
Fana	421	2,5	45,1
Fyllingsdalen	432	2,8	50,7
Laksevåg	679	3,4	43,2
Ytrebygda	268	2,4	57,1
Årstad	663	3,6	38,9
Åsane	570	2,7	46,3
Trondheim			
Sentrum	703	3,9	39,1
Strinda	420	2,6	48,1
Nardo	303	2,8	48,2
Byåsen	539	3,1	43,6
Saupstad	338	4,3	48,8
Heimdal	550	3,6	52,4

Kilde: Statistisk sentralbyrå/ Styrings- og informasjonshjulet for helse- og sosialtjenesten i kommunene

Tabell 5 Registrerte arbeidsledige og deltakere på arbeidsmarkedstiltak 16-24 år. I alt, andel og andel kvinner. Byer 2001.²¹

Kommune	I alt	Andel av alle	Av dette andel
		16-24 år	kvinner
Halden	99	3,6	42,2
Moss	121	4,5	38,0
Sarpsborg	196	3,8	38,4
Fredrikstad	230	3,4	40,4
Oslo	1260	2,6	39,0
Hamar	85	2,9	37,6
Gjøvik	99	3,6	41,4
Drammen	193	3,3	47,2
Tønsberg	130	3,4	46,2
Sandefjord	147	3,6	45,6
Larvik	131	3,0	43,5
Porsgrunn	167	5,0	35,9
Skien	257	4,8	38,9
Arendal	204	4,4	39,2
Kristiansand	346	4,0	35,8
Sandnes	219	3,3	41,6
Stavanger	442	3,6	38,2
Haugesund	203	5,7	35,5
Bergen	936	3,8	36
Ålesund	141	3,2	40,4
Trondheim	651	4,0	35,8
Bodø	204	4,3	31,9
Tromsø	209	3,3	34,4

Kilde: Statistisk sentralbyrå/ Styrings- og informasjonshjulet for helse- og sosialtjenesten i kommunene

Tabell 6 Andelsmessig fordeling av registrerte arbeidsledige og deltakere på arbeidsmarkedstiltak 16-24 år mellom de ti største byene. 2001

Kommune	I alt	Prosent
<i>I alt</i>	4743	100
Fredrikstad	230	5
Oslo	1260	27
Drammen	193	4
Skien	257	5
Kristiansand	346	7
Sandnes	219	5
Stavanger	442	9
Bergen	936	20
Trondheim	651	14
Tromsø	209	4

Kilde: Statistisk sentralbyrå/ Styrings- og informasjonshjulet for helse- og sosialtjenesten i kommunene

²¹ I tabell 5, 6 og 7 er kommunetallene årsgjennomsnitt for 2001. Bydelstallene viser situasjonen i mai 2001. Ulikt tidspunkt gir noe forskjell mellom en bys kommunetall og sum av bydelene. Personer som er registrert som delvis arbeidsledige, er ikke inkludert. Arbeidsmarkedstiltak er her inklusive arbeidsformidlingens attføringstiltak.

Tabell 7 Registrerte arbeidsledige og deltakere på arbeidsmarkedstiltak 16-24 år. I alt, andel og andel kvinner. Bydeler i Oslo, Stavanger, Bergen og Trondheim. 2001.

Bydeler	I alt	Andel av alle 16-24 år	Av dette andel kvinner
Oslo			
Bygdøy-Frogner	33	1,7	33,3
Uranienborg-Majorstua	37	1,7	40,5
St.Hanshaugen-Ullevål	44	1,8	50,0
Sagene-Torshov	69	3,1	46,4
Grünerløkka-Sofienberg	127	4,5	32,3
Gamle Oslo	140	5,0	34,3
Ekeberg-Bekkelaget	26	1,6	30,8
Nordstrand	23	1,4	21,7
Søndre Nordstrand	115	2,6	34,8
Lambertseter	30	3,5	40,0
Bøler	28	2,8	60,7
Manglerud	16	1,5	50,0
Østensjø	30	2,6	30,0
Helsfyr-Sinsen	48	2,6	27,1
Hellerud	35	2,7	51,4
Furuset	88	2,5	39,8
Stovner	68	3,1	45,6
Romsås	27	4,0	44,4
Grorud	58	3,6	43,1
Bjerke	57	2,9	38,6
Grefsen-Kjelsås	25	1,6	28,0
Sogn	18	1,1	33,3
Vinderen	18	0,8	22,2
Røa	16	0,8	31,3
Ullern	26	1,1	38,5
Sentrum	8	4,3	37,5
Marka	3	0,7	66,7
Stavanger			
Hundvåg	50	3,5	44,0
Tasta	43	3,4	30,2
Eiganes	78	3,8	41,0
Madla	63	2,8	41,3
Storhaug	57	4,3	42,1
Hillevåg	49	2,9	36,7
Hinna	56	2,7	50,0
Bergen			
Arna	41	3,2	48,8
Bergenshus	115	3,2	35,7
Fana	97	3,0	35,1
Fyllingsdalen	84	3,0	31,0
Laksevåg	161	4,2	35,4
Ytrebygda	58	2,8	32,8
Årstad	121	3,4	39,7
Åsane	149	3,6	30,2
Trondheim			
Sentrum	146	4,2	40,4
Strinda	75	2,6	22,7
Nardo	58	3,4	36,2
Byåsen	113	3,5	43,4
Saupstad	71	4,3	39,4
Heimdal	105	3,3	37,1

Kilde: Statistisk sentralbyrå/ Styrings- og informasjonshjulet for helse- og sosialtjenesten i kommunene

Tabell 8 Sosialhjelpstilfeller i løpet av året etter familietype. Byer. 2001²²

Kommuner		Andel av befolkningen I alt 18 år og over	Andel enslige med barn under 18 år	Andel par med barn under 18 år	Andel enslige	Andel kvinner av enslige mottakere
Halden	1065	4,9	19,1	11,1	59,2	39,4
Moss	1109	5,0	15,1	6,1	68,7	35,0
Sarpsborg	2032	5,2	17,7	10,0	62,5	36,1
Fredrikstad	2524	4,6	14,5	8,9	65,3	38,5
Oslo	19011	4,5	14,2	10,1	64,8	33,8
Hamar	1097	5,0	13,5	7,5	67,3	39,8
Gjøvik	1020	4,6	18,8	9,9	61,0	37,5
Drammen	1658	3,7	14,7	11,0	61,0	34,6
Tønsberg	988	3,5	14,8	5,7	70,3	35,4
Sandefjord	1282	4,0	15,8	8,6	65,4	37,8
Larvik	1319	4,1	17,1	11,4	60,3	34,5
Porsgrunn	1090	4,1	13,5	7,7	67,2	31,8
Skien	1918	4,8	13,7	9,8	66,5	35,9
Arendal	1418	4,5	13,9	7,1	67,0	39,1
Kristiansand	2732	4,8	16,1	10,3	65,1	35,5
Sandnes	993	2,4	15,7	7,6	64,2	34,5
Stavanger	3355	3,9	10,9	6,7	71,6	36,0
Haugesund	1077	4,4	12,1	7,1	70,1	35,0
Karmøy	203	0,7	13,3	17,2	50,2	34,3
Bergen	9023	4,9	16,3	5,1	66,9	36,8
Ålesund	1175	3,8	16,9	4,1	70,4	30,8
Trondheim	5460	4,6	17,0	7,7	64,9	34,1
Bodø	1459	4,5	14,8	7,5	65,4	30,0
Tromsø	1613	3,5	15,3	5,5	69,3	31,5

Kilde: Statistisk sentralbyrå/ Styrings- og informasjonshjulet for helse- og sosialtjenesten i kommunene

²² Tabell 8 og 9 viser sosialhjelpstilfeller som er registrerte tilfeller i løpet av året. Personer som mottar sosialhjelp i mer enn en kommune, er her telt med i hver kommune de får hjelp (I 2001 mottok 6,4 prosent av mottakerne hjelp i mer enn en kommune).

Tabell 9 Sosialhjelpstilfeller i løpet av året etter familietype. Bydeler i Oslo, Stavanger, Bergen og Trondheim. 2001

Bydeler	I alt	Andel av befolkningen 18 år og over	Andel enslige med barn under 18 år	Andel par med barn under 18 år	Andel enslige	Andel kvinner av enslige mottakere
Oslo						
01 (Gamle Oslo)	2 893	10,3	14,8	11,0	61,9	33,9
02 (Grünerløkka)	2 494	8,0	12,3	8,7	67,5	33,3
03 (Sagene)	1 977	8,0	9,9	5,8	76,0	32,1
04 (St. Hanshaugen)	1 037	4,4	7,6	4,5	78,1	32,5
05 (Frogner)	1 291	3,2	8,8	6,4	68,4	36,0
06 (Ullern)	285	1,4	15,1	9,5	64,6	39,7
07 (Vestre Aker)	501	1,6	14,0	10,2	65,1	44,5
08 (Nordre Aker)	661	2,2	12,7	9,7	64,4	35,4
09 (Bjerke)	627	3,4	15,8	14,8	57,6	28,5
10 (Grorud)	989	5,3	18,0	13,0	58,8	38,1
11 (Stovner)	758	3,6	18,5	14,4	57,0	35,6
12 (Alna)	1 550	4,6	18,5	14,3	57,0	37,9
13 (Østensjø)	1 146	3,4	20,9	12,9	58,2	34,5
14 (Nordstrand)	912	2,7	17,7	10,2	62,3	37,9
15 (Søndre Nordstrand)	1 269	5,8	22,9	20,6	45,5	37,4
Sentrum/Marka/Uplassert	411	:	:	:	:	:
Stavanger						
Hundvåg	315	3,7	18,1	7,0	64,8	39,7
Tasta	347	3,6	15,9	10,4	62,8	40,8
Eiganes	637	4,1	8,0	6,3	73,6	35,2
Madla	323	2,3	13,9	9,6	67,8	41,6
Storhaug	691	7,5	8,1	5,4	75,5	30,1
Hillevåg	470	3,4	11,3	6,2	74,9	41,2
Hinna	316	2,6	13,3	10,4	66,1	45,9
Uplassert	154	:	:	:	:	:
Bergen						
Arna	413	4,6	15,7	5,6	62,2	42,4
Bergenshus	1 707	6,2	11,7	2,8	74,1	33,5
Fana	745	3,2	16,5	6,0	68,7	35,7
Fyllingsdalen	756	3,6	20,1	7,0	65,6	38,9
Laksevåg	1 626	6,0	21,0	6,1	60,5	40,9
Ytrebygda	426	2,9	22,1	6,1	62,0	36,0
Årstad	1 829	6,6	16,2	6,1	66,5	35,3
Åsane	1 103	4,0	14,1	6,2	66,5	38,6
Uplassert	99	:	:	:	:	:
Trondheim						
Sentrum	1 359	5,2	13,3	4,3	72,1	34,5
Strinda	664	3,0	16,1	8,9	64,8	30,0
Nardo	538	3,7	17,7	6,1	68,0	34,2
Byåsen	986	4,1	16,1	6,2	66,5	33,2
Saupstad	564	5,6	24,3	14,2	50,4	43,3
Heimdal	876	4,5	26,1	12,1	51,5	39,0
Uplassert	67	:	:	:	:	:

Kilde: Statistisk sentralbyrå/ Styrings- og informasjonshjulet for helse- og sosialtjenesten i kommunene

Tabell 10 Sosialhjelpstilfeller i løpet av året 18-24 år. Byer. 2001

Kommuner	I alt	Andel sosial- hjelpstilfeller av alle 18-24 år	Av dette andel kvinner
Halden	215	9,9	53,5
Moss	236	10,8	48,7
Sarpsborg	442	11,0	45,5
Fredrikstad	505	9,5	45,1
Oslo	2807	6,9	48,6
Hamar	289	12,9	49,1
Gjøvik	238	11,1	45,8
Drammen	342	7,5	52,9
Tønsberg	257	8,4	51,8
Sandefjord	308	9,5	45,8
Larvik	316	9,3	45,3
Porsgrunn	264	10,1	41,3
Skien	464	11,1	46,3
Arendal	423	11,7	48,9
Kristiansand	750	11,0	43,9
Sandnes	291	5,7	47,8
Stavanger	874	9,1	43,9
Haugesund	300	10,4	44,7
Bergen	2078	10,6	46,7
Ålesund	258	7,3	50
Trondheim	1672	12,9	45
Bodø	433	11,6	45,7
Tromsø	423	8,5	43,7

Kilde: Statistisk sentralbyrå/ Styrings- og informasjonshjulet for helse- og sosialtjenesten i kommunene

Tabell 11 Andelsmessig fordeling av sosialhjelpstilfeller i løpet av året, 18-24 år i de ti største byene. 2001

Kommuner	I alt	Prosent
<i>I alt</i>	<i>10206</i>	<i>100</i>
Fredrikstad	505	5
Oslo	2807	28
Drammen	342	3
Skien	464	5
Kristiansand	750	7
Sandnes	291	3
Stavanger	874	9
Bergen	2078	20
Trondheim	1672	16
Tromsø	423	4

Kilde: Statistisk sentralbyrå/ Styrings- og informasjonshjulet for helse- og sosialtjenesten i kommunene

Tabell 12 Sosialhjelpstilfeller 18-24 år i løpet av året. Bydeler i Oslo, Stavanger, Bergen og Trondheim. 2001

Bydeler	I alt	Andel sosialhjelpstilfeller av alle 18-24 år	Av dette andel kvinner
Oslo			
01 (Gamle Oslo)	379	12,1	49,1
02 (Grünerløkka)	288	9,1	51,0
03 (Sagene)	187	9,2	49,2
04 (St. Hanshaugen)	124	5,6	58,9
05 (Frogner)	182	4,9	50,0
06 (Ullern)	53	2,8	41,5
07 (Vestre Aker)	70	2,1	55,7
08 (Nordre Aker)	115	3,9	58,3
09 (Bjerke)	92	5,7	48,9
10 (Grorud)	151	8,4	39,7
11 (Stovner)	135	6,2	45,9
12 (Alna)	219	6,1	44,7
13 (Østensjø)	170	6,6	49,4
14 (Nordstrand)	154	5,0	46,1
15 (Søndre Nordstrand)	168	5,7	53,0
Stavanger			
Hundvåg	93	8,1	47,3
Tasta	110	11,4	44,5
Eiganes	179	10,7	38,5
Madla	83	4,8	49,4
Storhaug	161	14,2	48,4
Hillevåg	96	7,2	46,9
Hinna	82	5,0	57,3
Bergen			
Arna	85	8,3	50,6
Bergenhus	338	10,6	48,2
Fana	175	7,3	45,7
Fyllingsdalen	163	7,6	49,1
Laksevåg	366	12,0	47,5
Ytrebygda	78	5,0	46,2
Årstad	342	11,3	48,8
Åsane	275	8,6	43,6
Trondheim			
Sentrum	368	12,3	47,8
Strinda	184	8,1	46,2
Nardo	151	10,9	45,0
Byåsen	292	11,4	47,6
Saupstad	112	8,7	42,0
Heimdal	245	10,1	49,0

Kilde: Statistisk sentralbyrå/ Styrings- og informasjonshjulet for helse- og sosialtjenesten i kommunene

Tabell 13 Personer 30-39 år med grunnskolenivå og 1-2 år videregående skole som høyeste fullførte utdanning. Byer. 1. oktober 2001 ²³

Kommune	Andel 30-39 år med grunnskole og 1-2 år videregående skole som høyeste fullførte utdanning	Av dette andel kvinner
Halden	41,6	50,0
Moss	36,7	49,9
Sarpsborg	40,7	52,2
Fredrikstad	36,2	52,3
Oslo	22,9	48,2
Hamar	30,4	49,5
Gjøvik	34,7	48,2
Drammen	33,5	50,4
Tønsberg	28,2	52,4
Sandefjord	33,7	54,1
Larvik	35,3	51,8
Porsgrunn	34,6	56,2
Skien	37,8	54,6
Arendal	33,2	54,7
Kristiansand	27,5	54,9
Sandnes	34,0	55,9
Stavanger	25,0	56,7
Haugesund	27,0	54,4
Bergen	25,7	52,9
Ålesund	32,7	47,5
Trondheim	26,0	53,2
Bodø	30,0	52,1
Tromsø	29,4	51,9

Kilde: Statistisk sentralbyrå/ Styrings- og informasjonshjulet for helse- og sosialtjenesten i kommunene.

²³ Kilde for utdanningsdata er Register over befolkningens høyeste utdanning pr. 1. oktober 2000.

Tabell 14 Personer 30-39 år med grunnskolenivå og 1-2 år videregående skole som høyeste fullførte utdanning. Bydeler i Oslo, Stavanger, Bergen og Trondheim. 1. oktober 2001

Bydel	Andel 30-39 år med grunnskole og 1-2 år videregående skole som høyeste fullførte utdanning	Av dette andel kvinner
Oslo		
Bygdøy-Frogner	11,9	47,0
Uranienborg-Majorstua	11,6	41,3
St.Hanshaugen-Ullevål	11,1	41,5
Sagene-Torshov	20,0	39,2
Grünerløkka-Sofienberg	22,6	42,7
Gamle Oslo	27,3	41,8
Ekeberg-Bekkelaget	20,6	45,9
Nordstrand	17,5	52,9
Søndre Nordstrand	34,9	56,8
Lambertseter	26,3	53,0
Bøler	29,6	54,3
Manglerud	29,1	52,2
Østensjø	25,6	54,0
Helsfyr-Sinsen	24,4	45,7
Hellerud	32,0	51,6
Furuset	38,8	51,4
Stovner	61,5	49,5
Romsås	44,7	56,3
Grorud	36,4	50,0
Bjerke	27,4	49,1
Grefsen-Kjelsås	15,5	46,8
Sogn	9,4	44,6
Vinderen	8,7	51,6
Røa	11,8	53,5
Ullern	10,9	52,3
Sentrum	24,1	31,0
Marka	25,9	55,6
Stavanger		
Hundvåg	31,3	61,2
Tasta	25,0	62,2
Eiganes	18,1	48,4
Madla	28,6	57,8
Storhaug	23,2	46,6
Hillevåg	24,3	59,1
Hinna	25,0	61,7
Bergen		
Arna	36,3	53,9
Bergenshus	16,4	39,0
Fana	24,1	57,0
Fyllingsdalen	28,7	57,8
Laksevåg	31,2	55,1
Ytrebygda	23,3	55,5
Årstad	20,9	45,9
Åsane	30,0	55,5
Trondheim		
Sentrum	20,9	46,4
Strinda	21,0	55,8
Nardo	25,1	52,1
Byåsen	23,5	53,2
Saupstad	40,0	54,4
Heimdal	33,9	57,0

Kilde: Statistisk sentralbyrå/ Styrings- og informasjonshjulet for helse- og sosialtjenesten i kommunene.

Tabell 15 Andel elever som avsluttet grunnskolen våren 2001 og var videregående utdanning samme høst. Byer

Kommuner	Avgangselever i alt	Andel i videregående	Andel i allmennfaglige studieretninger
<i>Hele landet</i>	43 224	96,1	47,1
Halden	303	96,4	46,2
Moss	262	95,4	54,8
Sarpsborg	559	94,8	40,9
Fredrikstad	738	96,2	49,3
Oslo	3 876	95,4	62,9
Hamar	328	98,5	57,3
Gjøvik	306	96,7	43,9
Drammen	597	95,3	61,5
Tønsberg	374	98,1	56,1
Sandefjord	428	95,3	48,0
Larvik	510	96,7	49,7
Porsgrunn	373	96,2	43,7
Skien	590	96,9	49,5
Arendal	471	97,0	57,5
Kristiansand	875	95,3	54,3
Sandnes	725	97,9	45,5
Stavanger	1 246	97,2	55,2
Haugesund	347	98,8	60,6
Bergen	2 440	94,9	55,6
Ålesund	465	96,3	57,6
Trondheim	1 451	97,1	52,9
Bodø	493	95,5	56,9
Tromsø	653	96,5	51,7

Kilde: Utdanningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Tabell 16 Andel elever som avsluttet grunnskole våren 2001 og var i videregående utdanning samme høst. Bydeler i Oslo, Stavanger, Bergen og Trondheim

Bydeler	Avgangselever i alt	Andel i videregående	Andel i allmennfaglige studieretninger
Oslo			
01 (Gamle Oslo)	168	88,7	43,0
02 (Grünerløkka)	148	89,2	51,5
03 (Sagene)	88	93,2	54,9
04 (St. Hanshaugen)	67	94,0	54,0
05 (Frogner)	134	91,8	78,0
07 (Vestre Aker)	218	98,2	90,7
08 (Nordre Aker)	414	97,6	87,1
08 (Nydale)	343	98,5	76,3
09 (Bjerke)	161	93,8	55,0
10 (Grorud)	215	93,5	57,2
11 (Stovner)	312	93,9	45,1
12 (Alna)	432	94,7	50,9
13 (Østensjø)	336	96,7	56,9
14 (Nordstrand)	350	97,4	66,6
15 (Søndre Nordstrand)	464	96,6	56,0
Sentrum/Marka/Uplassert	26	:	:
Stavanger			
Hundvåg	165	97,6	44,1
Tasta	165	96,4	53,5
Eiganes	193	96,4	64,5
Madla	246	97,2	52,3
Storhaug	92	94,6	44,8
Hillevåg	170	97,6	57,8
Hinna	214	99,1	62,3
Bergen			
Arna	142	93,7	40,6
Bergenshus	152	91,4	65,5
Fana	440	95,7	60,8
Fyllingsdalen	349	94,8	54,7
Laksevåg	395	95,2	48,1
Ytrebygda	257	96,5	55,2
Årstad	253	92,1	58,8
Åsane	452	96,2	57,5
Trondheim			
Sentrum	214	98,1	51,9
Strinda	230	97,4	51,3
Nardo	138	94,2	51,5
Byåsen	303	97,7	63,2
Saupstad	182	95,1	41,0
Heimdal	383	97,9	52,3

Kilde: Utdanningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Tabell 17 Andel 21-åringer som hadde fullført 3-årig videregående utdanning per 1. oktober 2001. Byer

Kommuner	Andel 21-åringer med inntil 2-årig videregående	Andel 21-åringer med 3-årig videregående
Halden	23,5	74,1
Moss	29,3	67,8
Sarpsborg	31,3	67,6
Fredrikstad	27,0	70,6
Oslo	24,6	64,0
Hamar	20,2	77,4
Gjøvik	29,1	68,2
Drammen	27,3	67,3
Tønsberg	32,3	66,6
Sandefjord	26,6	70,6
Larvik	25,6	71,7
Porsgrunn	33,9	63,8
Skien	31,5	66,4
Arendal	23,8	75,0
Kristiansand	23,5	72,9
Sandnes	26,7	71,7
Stavanger	25,9	70,7
Haugesund	26,4	71,9
Bergen	27,4	69,4
Ålesund	24,5	73,1
Trondheim	23,0	73,6
Bodø	26,1	72,4
Tromsø	27,9	69,0

Kilde: Utdanningsstatistikk/ Statistisk sentralbyrå

Tabell 18 Andel 21-åringer som hadde fullført 3-årig videregående utdanning per 1. oktober 2001. Bydeler i Oslo, Stavanger, Bergen og Trondheim.

Bydeler	Andel 21 åringer med inntil 2-årig videregående skole	Andel 21 åringer med 3-årig videregående skole
Oslo		
01 (Gamle Oslo)	29,1	50,9
02 (Grünerløkka)	32,1	51,5
03 (Sagene)	28,6	56,1
04 (St. Hanshaugen)	26,8	60,0
05 (Frogner)	17,4	69,8
06 (Ullern)	12,2	79,5
07 (Vestre Aker)	12,9	78,7
08 (Nordre Aker)	19,1	72,8
09 (Bjerke)	28,9	58,7
10 (Grorud)	35,4	52,7
11 (Stovner)	33,9	55,8
12 (Alna)	27,8	60,0
13 (Østensjø)	25,9	67,1
14 (Nordstrand)	18,2	76,4
15 (Søndre Nordstrand)	28,4	62,5
Stavanger		
Hundvåg	22,9	74,3
Tasta	29,2	67,5
Eiganes	25,4	71,8
Madla	22,2	75,1
Storhaug	30,6	65,0
Hillevåg	31,8	64,9
Hinna	19,8	75,5
Bergen		
Arna	29,7	67,7
Bergenshus	25,6	70,8
Fana	27,7	69,4
Fyllingsdalen	30,2	68,0
Laksevåg	31,3	66,2
Ytrebygda	24,6	73,9
Årstad	25,3	68,3
Åsane	25,4	71,7
Trondheim		
Sentrum	26,1	70,6
Strinda	15,7	79,1
Nardo	25,3	72,0
Byåsen	21,6	75,3
Saupstad	34,0	63,3
Heimdal	20,9	76,3

Kilde: Utdanningsstatistikk/ Statistisk sentralbyrå

Tabell 19 Anmeldte lovbrudd i alt og anmeldte forbrytelser. Voldskriminalitet. Gjennomsnitt for 2000 og 2001. Byer.

Kommune	Anmeldte voldslovbrudd	Anmeldte tilfeller av voldslovbrudd per 1000 innbygger
Halden	146	5,4
Moss	179	6,5
Sarpsborg	206	4,2
Fredrikstad	326	4,8
Oslo	5 016	9,8
Hamar	143	5,3
Gjøvik	120	4,4
Drammen	339	6,1
Tønsberg	279	7,9
Sandefjord	237	5,9
Larvik	256	6,3
Porsgrunn	207	6,2
Skien	324	6,5
Arendal	279	7,1
Kristiansand	475	6,4
Sandnes	319	5,8
Stavanger	611	5,6
Haugesund	313	10,2
Bergen	1 630	7,0
Ålesund	219	5,6
Trondheim	911	6,0
Bodø	301	7,2
Tromsø	405	6,7

Kilde: Statistisk sentralbyrå/ Styrings- og informasjonshjulet for helse- og sosialtjenesten i kommunene

Tabell 20 Anmeldte lovbrudd i alt og anmeldte forbrytelser. Voldskriminalitet. Gjennomsnitt for 2000 og 2001. Bydeler i Oslo, Stavanger og Trondheim.

Bydeler	Anmeldte voldslovbrudd	Anmeldte tilfeller av voldslovbrudd per 1000 innbygger
Oslo		
Bygdøy-Frogner	109	5,3
Uranienborg-Majorstua	247	10,4
St.Hanshaugen-Ullevål	176	6,2
Sagene-Torshov	235	8,5
Grünerløkka-Sofienberg	428	15,9
Gamle Oslo	498	19,5
Ekeberg-Bekkelaget	63	3,8
Nordstrand	47	2,7
Søndre Nordstrand	206	6,5
Lambertseter	47	4,6
Bøler	75	5,6
Manglerud	54	4,4
Østensjø	67	4,4
Helsfyr-Sinsen	166	7,8
Hellerud	93	5,9
Furuset	200	6,8
Stovner	162	7,7
Romsås	61	9,1
Grorud	128	7,4
Bjerke	156	6,8
Grefsen-Kjelsås	49	2,7
Sogn	56	3,6
Vinderen	57	2,9
Røa	54	2,5
Ullern	115	4,3
Sentrum	1 168	971,7
Marka	34	20,3
Stavanger		
Hundvåg	24	2,1
Tasta	31	2,3
Eiganes	186	9,7
Madla	61	3,2
Storhaug	202	18,1
Hillevåg	70	4,0
Hinna	32	1,9
Trondheim		
Sentrum	474	15,1
Strinda	68	2,4
Nardo	56	3,0
Byåsen	79	2,6
Saupstad	67	5,0
Heimdal	100	3,7

Kilde: Statistisk sentralbyrå/ Styrings- og informasjonshjulet for helse- og sosialtjenesten i kommunene

Tabell 21 Narkotikaforbrytelser og overtredelser av alkoholloven, siktelser etter personens bostedskommune og alder 12-24 år. Gjennomsnitt 2000-2001. Byer

Kommuner	Gjennomsnitt 2000-2001	Per 1000 innbygger 12-24 år
Halden	117	28,6
Moss	186	47,2
Sarpsborg	325	44,0
Fredrikstad	413	41,3
Oslo	2 066	30,2
Hamar	109	26,5
Gjøvik	60	15,0
Drammen	310	36,8
Tønsberg	206	37,4
Sandefjord	180	29,0
Larvik	128	19,3
Porsgrunn	198	39,9
Skien	286	35,9
Arendal	266	39,8
Kristiansand	501	40,0
Sandnes	214	21,8
Stavanger	485	27,6
Haugesund	139	27,2
Bergen	855	23,8
Ålesund	160	25,0
Trondheim	645	27,7
Bodø	166	24,0
Tromsø	224	23,9

Kilde: Statistisk sentralbyrå/ Styrings- og informasjonshjulet for helse- og sosialtjenesten i kommunene

Tabell 22 Andelsmessig fordeling av narkotikaforbrytelser og overtredelser av alkoholloven, etter siktedes bostedskommune. 12-24 år. Gjennomsnitt 2000-2001

Kommuner	I alt	Prosent
<i>I alt</i>	5 998	100
Fredrikstad	413	7
Oslo	2 066	34
Drammen	310	5
Skien	286	5
Kristiansand	501	8
Sandnes	214	4
Stavanger	485	8
Bergen	855	14
Trondheim	645	11
Tromsø	224	4

Kilde: Statistisk sentralbyrå/ Styrings- og informasjonshjulet for helse- og sosialtjenesten i kommunene

Tabell 23 Narkotikaforbrytelser og overtredelser av alkoholloven, siktelser etter personens bostedkommune og alder 12-24 år. Gjennomsnitt 2000-2001. Bydeler i Oslo, Stavanger, Bergen og Trondheim.

Bydeler	Gjennomsnitt 2000-2001	Per 1000 innbygger 12-24 år
Oslo		
01 (Gamle Oslo)	230	51,2
02 (Grünerløkka)	199	40,0
03 (Sagene)	124	46,6
04 (St. Hanshaugen)	99	36,5
05 (Frogner)	162	32,7
06 (Ullern)	73	20,8
07 (Vestre Aker)	97	15,4
08 (Nordre Aker)	72	13,1
09 (Bjerke)	83	29,0
10 (Grorud)	110	32,7
11 (Stovner)	133	31,8
12 (Alna)	211	32,3
13 (Østensjø)	148	29,7
14 (Nordstrand)	121	21,5
15 (Søndre Nordstrand)	151	24,2
Sentrum/Marka/Uplassert	66	:
Stavanger		
Hundvåg	45	21,1
Tasta	29	13,9
Eiganes	84	29,7
Madla	103	30,7
Storhaug	87	50,6
Hillevåg	47	19,1
Hinna	62	20,1
Uplassert	31	:
Bergen		
Arna	34	16,8
Bergenhuis	145	32,8
Fana	73	14,1
Fyllingsdalen	70	15,6
Laksevåg	178	31,9
Ytrebygda	43	12,8
Årstad	156	33,3
Åsane	148	23,8
Uplassert	9	:
Trondheim		
Sentrum	180	40,5
Strinda	71	16,6
Nardo	70	28,0
Byåsen	133	28,3
Saupstad	72	30,0
Heimdal	97	19,4
Uplassert	24	:

Kilde: Statistisk sentralbyrå/ Styrings- og informasjonshjulet for helse- og sosialtjenesten i kommunene

Tabell 24 Tilfeller av uførepensjonister 16-66 år, uførepensjonister 16-24 og uførepensjonister 16-24 år med grunn og hjelpestønad per 1000 innbygger 16-24 år. Byer. 2001

Kommune	Andel uførepensjonister 16-66 år	Uførepensjonister 16-24 år	Uførepensjonister 16-24 år med grunn og hjelpestønad	Andel uførepensjonister med grunn og hjelpestønad av uførepensjonister 16-24 år	Uførepensjonister med grunn og hjelpestønad per 1000 innbygger 16-24 år
<i>Hele landet</i>	9,4	2937	2164	73,7	4,4
Halden	10,7	15	13	86,7	4,7
Moss	13,2	21	11	52,4	4,1
Sarpsborg	13,4	52	31	59,6	6,0
Fredrikstad	11,4	51	41	80,4	6,1
Oslo	7,5	244	197	80,7	4,0
Hamar	10,2	15	11	73,3	3,8
Gjøvik	12,0	28	20	71,4	7,3
Drammen	9,5	35	26	74,3	4,5
Tønsberg	11,1	46	28	60,9	7,4
Sandefjord	11,2	35	22	62,9	5,3
Larvik	12,3	20	10	50,0	2,3
Porsgrunn	11,1	32	24	75,0	7,1
Skien	11,0	40	32	80,0	5,9
Arendal	11,9	37	30	81,1	6,5
Kristiansand	10,4	70	51	72,9	5,9
Sandnes	6,7	45	30	66,7	4,5
Stavanger	6,9	48	30	62,5	2,5
Haugesund	8,1	19	15	78,9	4,2
Bergen	7,9	132	99	75,0	4,1
Ålesund	7,4	18	16	88,9	3,6
Trondheim	8,5	83	64	77,1	4,0
Bodø	7,9	25	17	68,0	3,6
Tromsø	8,7	24	20	83,3	3,2

Kilde: Statistisk sentralbyrå/ Styrings- og informasjonshjulet for helse- og sosialtjenesten i kommunene

Tabell 25 Tilfeller av uførepensjonister 16-66 år, uførepensjonister 16-24 og uførepensjonister 16-24 år med grunn og hjelpestønad per 1000 innbygger 16-24 år. Bydeler Oslo, Stavanger, Bergen og Trondheim. 2001²⁴

	Andel uførepensjonister 16-66 år	Andel uførepensjonister med grunn og hjelpestønad av uførepensjonister 16-24 år	Uførepensjonister med grunn og hjelpestønad per 1000 innbygger 16- 24 år
Oslo			
04 (Frogner)	4,7	60,0	1,4
05 (St. Hanshaugen)	4,3	83,3	2,1
03 (Sagene)	8,8	55,6	2,2
02 (Grünerløkka)	7,7	84,6	3,1
01 (Gamle Oslo)	8,1	83,3	4,2
14 (Nordstrand)	6,8	93,3	3,7
15 (Søndre Nordstrand)	7,6	76,2	4,0
13 (Østensjø)	9,3	100,0	4,6
12 (Alna)	10,6	71,4	4,4
11 (Stovner)	13,0	73,3	7,7
10 (Grorud)	10,8	88,9	3,5
09 (Bjerke)	7,2	68,8	5,5
08 (Nordre Aker)	5,3	78,6	3,0
07 (Vestre Aker)	4,9	100,0	5,0
06 (Ullern)	4,9	89,5	7,2
Stavanger			
Hundvåg	0,6	50,0	0,7
Tasta	0,8	0,0	0,0
Eiganes	4,1	77,8	3,4
Madla	4,6	58,3	3,2
Storhaug	10,3	20,0	0,8
Hillevåg	7,8	60,0	3,5
Hinna	5,4	77,8	3,3
Bergen			
Arna	7,1	85,7	4,6
Bergenshus	2,9	57,1	2,3
Fana	7,4	79,3	7,2
Fyllingsdalen	6,5	75,0	5,3
Laksevåg	7,4	66,7	3,7
Ytrebygda	17,7	83,3	4,9
Årstad	3,5	77,8	2,0
Åsane	7,2	80,0	3,9
Trondheim			
Sentrum	8,3	76,5	3,7
Strinda	7,3	90,0	3,2
Nardo	10,0	88,9	4,7
Byåsen	8,1	85,7	3,7
Saupstad	10,5	40,0	2,4
Heimdal	8,2	81,8	5,6

Kilde: Statistisk sentralbyrå/ Styrings- og informasjonshjulet for helse- og sosialtjenesten i kommunene

²⁴ Tabellkjøringen for uførepensjonister 16-66 år er gjort i forhold til nåværende bydelsinndeling. Beregningen fra nåværende til ny bydelinndeling er gjort etter vedlegg 1.

Tabell 26 Utskrivninger fra somatiske sykehus barn og unge 13-17 år. Byer. 2001

Kommune	Begge kjønn	Gutter	Jenter	Per 1000 innbygger 13-17 år
<i>Hele landet</i>	14941	7296	7645	54
Halden	89	52	37	56
Moss	86	50	36	61
Sarpsborg	148	65	83	53
Fredrikstad	206	97	109	54
Oslo	833	400	433	36
Hamar	51	27	24	32
Gjøvik	82	44	38	54
Drammen	145	69	76	46
Tønsberg	121	53	68	61
Sandefjord	132	56	76	55
Larvik	154	84	70	59
Porsgrunn	121	80	41	63
Skien	167	81	86	53
Arendal	197	98	99	77
Kristiansand	256	125	131	55
Sandnes	159	76	83	40
Stavanger	309	165	144	47
Haugesund	107	45	62	60
Bergen	606	275	331	46
Ålesund	128	48	80	54
Trondheim	455	236	219	54
Bodø	125	68	57	48
Tromsø	159	98	61	45

Kilde: Norsk pasientregister/pasientstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Tabell 27 Personer 0-17 år med grunn og hjelpestønad der diagnosen er allergi. Byer. 2001

Kommune	I alt	Per 10 000 innbygger 0-17 år
<i>Hele landet</i>	8370	78
Halden	53	87
Moss	49	84
Sarpsborg	81	76
Fredrikstad	90	60
Oslo	469	47
Hamar	49	88
Gjøvik	14	24
Drammen	88	73
Tønsberg	52	68
Sandefjord	98	106
Larvik	96	103
Porsgrunn	43	57
Skien	50	44
Arendal	95	103
Kristiansand	97	53
Sandnes	90	59
Stavanger	129	48
Haugesund	22	31
Bergen	331	61
Ålesund	41	44
Trondheim	281	80
Bodø	44	42
Tromsø	200	132

Kilde: Helsestatistikk/ Statistisk sentralbyrå

Tabell 28 Registrerte barn og unge 0-17 og 12-17 år i barnevernstiltak i løpet av året. Byer. 2001²⁵

Kommuner	I alt registrerte i barnevernstiltak	Andel 0-17 år i barnevernstiltak	I alt 12-17 år i barnevernstiltak	Andel 12-17 i barnevernstiltak	Andel i hjelpetiltak	Andel i omsorg
<i>Hele landet</i>	33997	3,1	17192	5,1	82,7	17,3
Halden	220	3,6	106	5,5	86,8	13,2
Moss	266	4,5	126	7,2	84,1	15,9
Sarpsborg	385	3,6	202	6,0	78,2	21,8
Fredrikstad	648	4,3	311	6,6	80,7	19,3
Oslo	3 431	4,0	1744	6,2	80,0	20,0
Hamar	160	2,9	75	4,0	84,0	16,0
Gjøvik	148	2,6	56	3,0	75,0	25,0
Drammen	434	3,6	227	5,9	82,4	17,6
Tønsberg	265	3,4	138	5,7	76,8	23,2
Sandefjord	205	2,2	161	5,5	83,9	16,1
Larvik	278	3,0	171	5,4	87,1	12,9
Porsgrunn	285	3,8	149	6,3	79,2	20,8
Skien	397	3,5	190	5,0	75,3	24,7
Arendal	304	3,3	138	4,5	71,1	28,3
Kristiansand	596	3,3	322	5,6	78,9	21,1
Sandnes	406	2,7	250	5,3	81,6	18,4
Stavanger	1 009	3,8	459	5,8	69,9	30,1
Haugesund	291	4,1	118	5,4	75,4	24,6
Bergen	1 838	3,0	889	5,4	76,9	23,1
Ålesund	270	2,9	134	4,6	82,1	17,9
Trondheim	1 102	3,2	525	5,1	73,7	26,3
Bodø	296	2,8	159	5,0	82,4	17,6
Tromsø	488	3,2	199	4,6	73,4	26,6

Kilde: Statistisk sentralbyrå/ Styrings- og informasjonshjulet for helse- og sosialtjenesten i kommunene

Tabell 29 Andelsmessig fordeling av barn 12-17 år i barnevernstiltak i de ti største byene. 2001

Kommuner	I alt	Prosent
<i>I alt</i>	5116	100
Fredrikstad	311	6
Oslo	1744	34
Drammen	227	4
Skien	190	4
Kristiansand	322	6
Sandnes	250	5
Stavanger	459	9
Bergen	889	17
Trondheim	525	10
Tromsø	199	4

Kilde: Statistisk sentralbyrå/ Styrings- og informasjonshjulet for helse- og sosialtjenesten i kommunene

²⁵ Tallgrunnlaget i tabell 30, 31 og 31 er Statistisk sentralbyrås registreringsskjema for barnevern. Tabellen viser barn med barnevernstiltak i løpet av året. Registreringen skjer etter kommunen der barnevernsvedtaket fant sted. Barn som har fått vedtak i flere kommuner, er talt med i hver av disse.

Tabell 30 Registrerte barn og unge 0-17 og 12-17 år i barnevernstiltak i løpet av året. Bydeler i Oslo, Stavanger, Bergen og Trondheim. 2001

Bydeler	I alt registrerte i barnevernstiltak	Andel 0-17 år i barnevernstiltak	I alt 12-17 år i barnevernstiltak	Andel 12-17 i barnevernstiltak	Andel i hjelpetiltak	Andel i omsorg
Oslo						
Bygdøy-Frogner	70	3,0	26	4,0	80,8	19,2
Uranienborg-Majorstua	57	2,5	28	5,2	57,1	42,9
St.Hanshaugen-Ullevål	113	3,1	42	5,4	76,2	23,8
Sagene-Torshov	227	7,0	81	12,9	58,0	42,0
Grünerløkka-Sofienberg	237	6,6	72	9,1	83,3	16,7
Gamle Oslo	372	8,2	128	12,1	68,0	32,0
Ekeberg-Bekkelaget	68	1,8	19	1,8	68,4	31,6
Nordstrand	61	1,6	30	2,6	70,0	30,0
Søndre Nordstrand	354	3,5	131	4,0	72,5	27,5
Lambertseter	79	4,7	31	7,1	87,1	12,9
Bøler	103	3,6	38	5,1	78,9	21,1
Manglerud	80	3,2	28	3,7	85,7	14,3
Østensjø	83	2,7	36	4,2	66,7	33,3
Helsfyr-Sinsen	138	4,2	50	6,4	64,0	36,0
Hellerud	84	2,7	33	3,6	63,6	36,4
Furuset	308	4,3	127	5,5	67,7	32,3
Stovner	231	4,6	83	5,5	67,5	32,5
Romsås	117	6,8	50	10,3	72,0	28,0
Grorud	125	3,4	42	3,9	61,9	38,1
Bjerke	164	3,4	58	4,7	86,2	13,8
Grefsen-Kjelsås	71	1,8	29	2,6	89,7	10,3
Sogn	49	1,4	20	2,0	85,0	15,0
Vinderen	65	1,4	27	1,6	85,2	14,8
Røa	49	1,0	21	1,5	76,2	23,8
Ullern	67	1,2	21	1,3	81,0	19,0
Uoppgitt bydel	57	:	30	:	:	:
Stavanger						
Hundvåg	112	3,5	44	4,6	59,1	40,0
Tasta	113	2,9	31	2,9	67,7	32,3
Eiganes	134	3,4	38	3,3	71,1	28,9
Madla	224	4,3	38	5,1	47,4	52,6
Storhaug	83	4,2	83	5,0	60,2	39,8
Hillevåg	175	4,6	29	6,3	55,2	44,8
Hinna	139	3,0	69	2,6	71,0	29,0
Bergen						
Arna	98	3,2	32	3,3	53,1	46,9
Bergenhushus	231	5,1	75	6,2	72,0	28,0
Fana	196	2,1	72	2,6	81,9	18,1
Fyllingsdalen	212	2,9	89	3,8	55,1	44,9
Laksevåg	367	4,3	147	5,8	68,7	31,3
Ytrebygda	136	2,2	50	2,8	82,0	18,0
Årstad	314	5,2	118	7,2	72,9	27,1
Åsane	282	2,9	119	3,9	75,6	24,4
Trondheim						
Sentrum	204	4,0	69	4,7	58,0	42,0
Strinda	124	1,7	48	2,4	75,0	25,0
Nardo	107	2,7	36	3,3	80,6	19,4
Byåsen	169	2,2	64	3,0	70,3	29,7
Saupstad	292	8,5	109	9,9	63,3	36,7
Heimdal	198	2,6	76	3,0	59,2	40,8

Kilde: Statistisk sentralbyrå/ Styrings- og informasjonshjulet for helse- og sosialtjenesten i kommunene

Tabell 31 Ikke-vestlige innvandrere i alt, og etter aldersgruppene 12-15 år, 16-19 år og 20-24 år. Byer. Per 1.1.2002.

Kommuner	I alt	Andel i alt	Andel av 12-15 åringer	Andel av 16-19 åringer	Andel av 20-24 åringer
Halden	1 180	4,3	6,7	8,1	5,3
Moss	2 055	7,5	12,3	12,6	1,3
Sarpsborg	1 984	4,1	5,4	5,7	5,0
Fredrikstad	2 695	3,9	5,6	5,7	5,2
Oslo	81 023	15,8	24,8	27,5	22,7
Hamar	786	2,5	3,1	3,6	4,5
Gjøvik	1 171	4,3	7,8	6,1	5,7
Drammen	6 466	11,6	18,1	19,0	18,4
Tønsberg	1 151	3,3	4,1	4,8	4,5
Sandefjord	1 572	3,9	4,8	4,2	5,1
Larvik	1 529	3,7	5,6	4,9	5,3
Porsgrunn	1 313	4,0	5,2	5,6	4,9
Skien	2 498	5,0	6,9	7,2	6,7
Arendal	1 335	3,4	4,5	4,7	3,6
Kristiansand	5 018	6,8	8,9	10,3	8,8
Sandnes	2 612	4,8	4,8	5,9	5,3
Stavanger	6 874	6,3	7,0	8,3	9,1
Haugesund	1 311	4,3	4,8	5,1	5,4
Bergen	11 073	4,7	4,9	5,5	6,7
Ålesund	892	2,3	2,4	2,9	3,2
Trondheim	6 446	4,3	5,2	6,0	6,0
Bodø	809	1,9	1,4	2,3	3,1
Tromsø	1 642	2,7	2,2	3,5	4,6

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Tabell 32 Ikke-vestlige innvandrere, i alt og etter aldersgruppene 0-11 år, 12-15 år, 16-19 år og 20-24 år. Bydeler i Oslo, Stavanger, Bergen og Trondheim. Per 1.1.2002.

Bydeler	I alt	Andel av befolkningen				
		Andel i alt	Andel 0-11 år	Andel 12-15 år	Andel 16-19 år	Andel 20-24 år
Oslo						
01 (Gamle Oslo)	9 728	28,8	37,9	57,5	59,7	35,5
02 (Grünerløkka)	7 549	20,9	30,2	46,2	50,0	26,1
03 (Sagene)	4 563	16,2	25,4	43,9	43,4	23,2
04 (St.Hanshaugen)	2 222	8,5	11,2	20,8	25,0	9,8
05 (Frogner)	2 875	6,4	6,1	12,6	13,7	7,9
06 (Ullern)	1 248	4,7	3,0	6,7	8,0	8,3
07 (Vestre Aker)	1 847	4,6	2,9	4,3	6,1	6,4
08 (Nordre Aker)	2 385	6,1	3,4	5,0	6,9	12,3
09 (Bjerke)	4 986	21,3	27,6	28,1	33,7	32,5
10 (Grorud)	6 040	25,1	29,0	34,3	38,1	37,5
11 (Stovner)	6 832	24,8	28,2	30,1	37,0	35,2
12 (Alna)	11 991	27,9	31,0	41,7	41,7	40,4
13 (Østensjø)	4 917	11,7	13,5	18,0	21,3	20,8
14 (Nordstrand)	2 441	5,8	5,2	7,6	9,1	10,1
15 (Søndre Nordstrand)	10 531	32,8	27,0	38,6	40,6	43,7
Sentrum/Marka/Uplassert	868	:	:	:	:	:
Stavanger						
Hundvåg	605	5,2	4,4	6,1	5,3	6,4
Tasta	810	6,0	5,1	6,5	11,4	7,9
Eiganes	1 095	5,6	5,6	5,6	6,8	7,4
Madla	990	5,2	4,0	6,8	6,3	6,5
Storhaug	1 101	9,8	9,7	14,4	13,7	14,6
Hillevåg	1 204	6,9	7,1	7,7	11,2	9,7
Hinna	1 030	6,1	5,5	6,0	7,8	9,0
Bergen						
Arna	202	1,7	0,9	1,1	1,9	1,8
Bergenshus	1 647	5,1	4,4	5,8	8,4	6,1
Fana	922	2,8	1,9	2,8	4,2	4,6
Fyllingdalen	1 091	3,8	3,2	4,1	3,2	5,5
Laksevåg	2 220	6,3	5,2	7,1	8,1	9,0
Ytrebygda	432	2,1	1,1	1,7	2,4	2,7
Årstad	2 969	8,7	9,2	10,4	11,1	11,4
Åsane	1 566	4,2	3,4	5,4	4,4	5,8
Trondheim						
Sentrum	1 214	3,9	3,5	5,0	5,8	4,8
Strinda	1 020	3,5	2,7	1,2	2,4	5,3
Nardo	525	2,8	2,5	3,5	4,0	3,4
Byåsen	856	2,7	1,8	3,0	4,0	3,8
Saupstad	1 228	9,2	9,1	14,1	13,4	11,3
Heimdal	1 588	5,8	4,6	7,7	7,7	10,0

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Tabell 33 Andelsmessig fordeling av bosatte enslige mindreårige asylsøkere etter kommune. 2001

Kommune	Antall	Prosent
<i>I alt</i>	119	100
Fredrikstad	10	8
Oslo	48	40
Drammen	6	5
Skien	4	3
Kristiansand	11	9
Sandnes	8	7
Stavanger	7	6
Bergen	10	8
Trondheim	11	9
Tromsø	4	3

Kilde: UDI/Upublisert materiale

Tabell 34 Boliger, 1-roms og 2-roms boliger etter antall beboere. 2001. Byer. Per 1 000 bolig²⁶

Kommuner	Boliger i alt	1 roms med 1 beboer per 1000 bolig	1 roms med 2-3 beboere per 1000 bolig	1 roms med 4 eller flere beboere per 1000 bolig	2 roms med 3-4 beboere per 1000 bolig	2 roms med 5 eller flere beboere per 1000 bolig
<i>Hele landet</i>	3 923 096	19,9	4,2	1,1	5,2	0,9
Halden	12 417	35,0	7,6	1,7	7,7	0,9
Moss	12 642	43,0	8,7	1,9	11,3	2,1
Sarpsborg	21 593	27,6	6,4	1,8	8,6	1,2
Fredrikstad	30 414	30,9	8,2	1,3	9,8	1,4
Oslo	266 856	100,8	16,5	4,0	18,2	3,4
Hamar	12 578	38,3	5,1	1,4	8,1	1,0
Gjøvik	12 267	38,6	6,5	1,5	9,4	0,8
Drammen	25 993	47,4	10,6	2,8	12,9	2,8
Tønsberg	16 368	43,5	7,2	1,2	10,0	1,3
Sandefjord	17 865	35,0	6,9	2,0	8,1	1,3
Larvik	17 672	25,7	7,4	1,5	8,4	1,2
Porsgrunn	14 710	29,4	8,6	2,1	8,4	1,8
Skien	22 338	33,6	8,6	2,1	9,0	1,3
Arendal	16 763	25,5	8,9	1,7	8,7	1,4
Kristiansand	31 866	44,0	11,0	3,0	8,5	1,7
Sandnes	21 540	21,7	7,5	3,0	9,1	1,9
Stavanger	47 704	35,5	9,5	2,7	10,8	2,2
Haugesund	14 097	38,2	10,2	1,4	9,4	1,7
Bergen	105 105	50,8	10,1	2,3	12,0	1,9
Ålesund	16 740	37,6	7,0	1,4	11,5	2,4
Trondheim	69 101	55,2	9,8	2,7	12,5	1,3
Bodø	17 716	40,7	8,7	1,9	10,3	2,0
Tromsø	26 523	54,6	9,8	2,6	14,8	1,9

Kilde: Folke- og bolig tellingen 2001/ Statistisk sentralbyrå

²⁶ Tabell 36-39 viser tall per 3. november 2001.

Tabell 35 Boliger, 1-roms og 2-roms boliger etter antall beboere. 2001. Per 1 000 bolig

Bydeler	1 roms med 1 Boliger beboer per i alt	1 roms med 2- 3 beboere per bolig	1 roms med 4 eller flere beboere per 1000 bolig	2 roms med 3- 4 beboere per 1000 bolig	2 roms med 5 eller flere beboere per 1000 bolig	
Oslo						
Bygdøy-Frogner	12 593	106,4	13,2	2,0	8,3	0,6
Uranienborg-Majorstua	16 064	141,7	16,6	1,1	10,6	0,9
St.Hanshaugen-Ullevål	17 968	149,7	18,3	1,9	15,4	1,0
Sagene-Torshov	18 952	205,5	29,9	4,3	24,2	3,9
Grünerløkka-Sofienberg	17 411	159,7	25,6	5,8	26,7	5,1
Gamle Oslo	15 288	136,3	25,4	7,2	34,5	9,1
Ekeberg-Bekkelaget	7 558	64,3	10,7	3,8	11,2	2,5
Nordstrand	7 742	40,2	7,0	1,9	8,7	1,5
Søndre Nordstrand	12 198	28,0	10,5	6,9	22,8	7,1
Lambertseter	5 917	71,0	11,0	2,9	15,4	4,2
Bøler	6 479	60,8	13,4	3,9	21,5	4,5
Manglerud	6 263	56,8	12,0	3,5	12,9	2,6
Østensjø	7 807	61,2	10,9	2,0	10,2	2,6
Helsfyr-Sinsen	12 703	125,8	23,4	3,7	23,5	2,9
Hellerud	7 981	81,8	16,4	4,9	17,0	4,1
Furuset	12 535	35,5	10,8	5,7	23,6	4,8
Stovner	9 635	61,9	11,8	7,3	25,1	6,4
Romsås	3 048	39,7	12,8	6,2	25,6	4,6
Grorud	8 642	103,9	20,5	4,9	19,1	3,4
Bjerke	11 609	83,0	17,6	6,1	22,3	5,1
Grefsen-Kjelsås	8 530	78,3	12,7	1,6	12,4	1,3
Sogn	7 847	167,8	22,0	3,8	13,4	1,1
Vinderen	8 075	60,7	8,2	3,2	8,9	0,7
Røa	9 835	45,4	7,8	1,8	11,5	1,5
Ullern	12 520	46,2	9,5	2,6	10,5	1,7
Sentrum	933	225,1	23,6	3,2	9,6	3,2
Marka	680	33,8	8,8	0,0	23,5	0,0
Stavanger						
Hundvåg	4 432	25,9	11,7	4,1	10,6	2,3
Tasta	5 339	18,4	7,5	2,1	8,4	2,4
Eiganes	9 599	46,4	9,9	2,8	9,7	2,0
Madla	7 340	22,9	6,0	3,1	14,2	3,5
Storhaug	6 016	63,2	13,8	2,0	17,3	1,3
Hillevåg	8 967	43,2	9,6	2,5	9,3	2,0
Hinna	5 967	16,9	8,9	2,5	6,9	2,0
Bergen						
Arna	4 856	18,3	5,1	2,1	9,9	2,1
Bergenshus	18 555	112,3	15,4	2,0	14,6	1,2
Fana	12 683	24,4	6,4	2,2	9,0	1,6
Fyllingsdalen	11 909	24,0	8,1	2,4	7,9	2,2
Laksevåg	15 916	40,4	11,7	2,5	12,9	2,4
Ytrebygda	7 562	14,8	4,0	1,5	9,5	1,9
Årstad	18 563	77,5	13,0	2,7	15,5	2,3
Åsane	15 050	24,9	7,6	2,5	11,4	1,5
Trondheim						
Sentrum	17 385	88,4	11,9	1,6	12,5	0,9
Strinda	12 634	53,8	11,3	2,6	19,8	1,6
Nardo	8 757	48,2	6,4	1,9	9,4	1,8
Byåsen	14 050	49,7	9,8	2,2	8,6	1,0
Saupstad	5 770	25,6	9,5	6,6	14,9	1,9
Heimdal	10 495	31,0	7,5	4,0	10,4	1,2

Kilde: Folke- og boligtellingsen 2001/ Statistisk sentralbyrå

Tabell 36 Boliger, etter sanitærutstyr. 2001. Byer. Prosent

Kommune	Boliger i alt	Har både bad og WC	Har enten bad eller WC	Har verken bad eller WC
<i>Hele landet</i>	3 923 096	1 961 548	59 483	16 937
Halden	12 417	96,5	2,5	1,1
Moss	12 642	97,0	2,4	0,6
Sarpsborg	21 593	97,3	1,9	0,8
Fredrikstad	30 414	97,0	2,3	0,7
Oslo	266 856	94,9	3,7	1,4
Hamar	12 578	97,4	1,9	0,7
Gjøvik	12 267	96,9	2,1	1,0
Drammen	25 993	97,0	2,6	0,4
Tønsberg	16 368	97,8	1,8	0,4
Sandefjord	17 865	97,7	1,9	0,4
Larvik	17 672	97,7	1,7	0,6
Porsgrunn	14 710	97,7	1,8	0,5
Skien	22 338	97,2	2,1	0,7
Arendal	16 763	97,3	2,0	0,7
Kristiansand	31 866	97,5	2,0	0,5
Sandnes	21 540	98,2	1,5	0,4
Stavanger	47 704	97,8	1,8	0,4
Haugesund	14 097	97,6	2,0	0,3
Bergen	105 105	97,0	2,4	0,6
Ålesund	16 740	97,9	1,6	0,4
Trondheim	69 101	97,3	1,9	0,7
Bodø	17 716	98,4	1,1	0,5
Tromsø	26 523	97,2	1,9	0,9

Kilde: Folke- og boligtellingsen 2001/ Statistisk sentralbyrå

Tabell 37 Boliger, etter sanitærutstyr. 2001. Bydeler i Oslo, Stavanger, Bergen og Trondheim. Prosent

	Boliger i alt	Har både bad og WC	Har enten bad eller WC	Har verken bad eller WC
Oslo				
Bygdøy-Frogner	12 593	96,1	2,9	1,0
Uranienborg-Majorstua	16 064	95,5	3,2	1,3
St.Hanshaugen-Ullevål	17 968	94,0	3,8	2,2
Sagene-Torshov	18 952	90,6	6,3	3,1
Grünerløkka-Sofienberg	17 411	91,6	6,1	2,3
Gamle Oslo	15 288	90,7	6,5	2,8
Ekeberg-Bekkelaget	7 558	95,2	3,5	1,3
Nordstrand	7 742	97,9	1,5	0,7
Søndre Nordstrand	12 198	94,8	4,3	1,0
Lambertseter	5 917	96,1	3,5	0,4
Bøler	6 479	97,0	2,6	0,4
Manglerud	6 263	97,1	2,3	0,7
Østensjø	7 807	97,9	1,8	0,3
Helsfyr-Sinsen	12 703	95,0	4,0	0,9
Hellerud	7 981	96,3	3,2	0,5
Furuset	12 535	96,0	3,3	0,7
Stovner	9 635	96,0	3,5	0,5
Romsås	3 048	96,0	3,5	0,6
Grorud	8 642	96,4	3,0	0,6
Bjerke	11 609	94,6	4,2	1,3
Grefsen-Kjelsås	8 530	95,9	2,6	1,5
Sogn	7 847	93,8	3,9	2,3
Vinderen	8 075	97,2	1,8	1,0
Røa	9 835	97,9	1,5	0,6
Ullern	12 520	97,5	1,7	0,8
Sentrum	933	84,9	11,0	4,1
Marka	680	82,1	13,4	4,6
Stavanger				
Hundvåg	4 432	98,8	0,9	0,3
Tasta	5 339	98,5	1,1	0,3
Eiganes	9 599	97,2	2,4	0,4
Madla	7 340	98,6	1,1	0,3
Storhaug	6 016	95,8	3,4	0,8
Hillevåg	8 967	98,0	1,7	0,3
Hinna	5 967	98,4	1,4	0,2
Bergen				
Arna	4 856	97,6	1,7	0,7
Bergenhús	18 555	94,2	4,4	1,4
Fana	12 683	98,1	1,6	0,3
Fyllingsdalen	11 909	98,6	1,2	0,2
Laksevåg	15 916	97,6	2,1	0,4
Ytrebygda	7 562	98,2	1,4	0,3
Årstad	18 563	96,0	3,4	0,6
Åsane	15 050	98,3	1,3	0,4
Trondheim				
Sentrum	17 385	95,8	2,7	1,5
Strinda	12 634	97,3	2,0	0,8
Nardo	8 757	98,3	1,5	0,3
Byåsen	14 050	98,0	1,6	0,4
Saupstad	5 770	97,9	1,9	0,2
Heimdal	10 495	98,0	1,4	0,6

Kilde: Folke- og boligtellingsen 2001/ Statistisk sentralbyrå

Tabell 38 Indeks for levekårsproblemer for ungdom i de største byene. 2001

Kommuner	Snittverdi	Arbeids- ledige	Sosialhjelps- tilfeller	Barneverns- tiltak	Narkotikalov- brudd og brudd på alkoholloven	Fullført 3-årig videregående skole	Folketall 12-24 år
Halden	9,8	10	11	13	12	3	3
Moss	19,6	20	15	23	23	17	1
Sarpsborg	18,0	14	16	19	22	19	13
Fredrikstad	14,4	8	9	22	21	12	18
Oslo	11,8	1	2	20	14	22	23
Hamar	7,0	2	22	2	8	1	4
Gjøvik	9,2	10	18	1	1	16	2
Drammen	12,6	5	4	18	16	20	15
Tønsberg	13,4	8	5	16	17	21	7
Sandefjord	11,2	10	9	13	12	12	8
Larvik	6,4	3	8	10	2	9	10
Porsgrunn	19,2	22	12	21	18	23	5
Skien	16,0	21	18	6	15	20	14
Arendal	12,6	19	21	3	18	2	11
Kristiansand	14,2	16	16	15	18	6	19
Sandnes	5,4	5	1	9	3	9	17
Stavanger	11,0	10	7	17	10	11	20
Haugesund	12,4	23	13	10	8	8	6
Bergen	11,2	14	14	10	4	14	22
Ålesund	4,6	4	3	4	7	5	9
Trondheim	12,0	16	22	8	10	4	21
Bodø	11,0	18	20	6	4	7	12
Tromsø	6,8	5	6	4	4	15	16

Kilde: Statistisk sentralbyrå/ Styrings- og informasjonshjulet for helse- og sosialtjenesten i kommunene.
Utdanningsstatistikk

Tabell 39 Indeks for levekårsproblemer for ungdom i bydeler i Oslo, Stavanger, Bergen og Trondheim. 2001

Bydeler	Snittverdi	Arbeids- ledige	Sosialhjelps- tilfeller	Barneverns- tiltak	Narkotikalov- brudd og brudd på alkoholoven	Fullført 3-årig videregående skole
Oslo						
01 (Gamle Oslo)	34,0	32	34	34	34	36
02 (Grünerløkka)	30,4	29	24	33	31	35
03 (Sagene)	28,8	18	25	36	33	32
04 (St. Hanshaugen)	19,4	3	9	26	30	29
05 (Frogner)	14,6	5	5	19	27	17
06 (Ullern)	3,6	1	2	1	13	1
07 (Vestre Aker)	2,8	2	1	2	6	3
08 (Nordre Aker)	4,6	4	3	3	2	11
09 (Bjerke)	15,4	14	10	21	1	31
10 (Grorud)	26,4	29	21	29	19	34
11 (Stovner)	23,0	18	13	27	24	33
12 (Alna)	19,2	8	12	23	24	29
13 (Østensjø)	16,2	7	14	18	19	23
14 (Nordstrand)	7,8	6	6	9	14	4
15 (Søndre Nordstrand)	15,4	9	10	15	15	28
Stavanger						
Hundvåg	17,2	26	18	20	13	9
Tasta	17,8	23	31	8	5	22
Eiganes	20,6	31	28	12	19	13
Madla	14,4	12	4	25	23	8
Storhaug	30,8	35	36	24	34	25
Hillevåg	19,2	14	15	31	10	26
Hinna	8,0	11	6	5	12	6
Bergen						
Arna	16,2	20	20	12	8	21
Bergenshus	23,8	20	27	30	27	15
Fana	11,8	16	16	5	4	18
Fyllingsdalen	15,2	16	17	16	7	20
Laksevåg	28,4	33	33	28	24	24
Ytrebygda	7,4	12	6	7	2	10
Årstad	26,2	23	30	32	27	19
Åsane	19,2	28	22	17	15	14
Trondheim						
Sentrum	27,2	33	35	21	31	16
Strinda	8,2	9	18	4	8	2
Nardo	18,6	23	29	12	17	12
Byåsen	18,2	26	32	9	17	7
Saupstad	27,8	35	23	35	19	27
Heimdal	14,4	22	26	9	10	5

Kilde: Statistisk sentralbyrå/ Styrings- og informasjonshjulet for helse- og sosialtjenesten i kommunene. Utdanningsstatistikk

Bydelsinndeling i Oslo

I denne utredningen er det etter Barne- og familiedepartementets ønske tatt hensyn til ny bydelsinndeling i Oslo. Den nye bydelsinndelingen blir gjeldende fra og med 1.1.2004. Det er her i utredningen brukt de gamle bydelsnavnene og de nye bydelsnumrene.



Kilde: Oslo kommune 2003 (www.bdr.oslo.kommune.no)

Oslo bystyre vedtok 18. desember 2002 ny bydelsinndeling i Oslo med 15 bydeler, i tillegg til Sentrum og Marka. Vi har i denne utredningen fulgt bydelsnummerering etter vedtak i Oslo byråd. De nye bydelsnavnene ble vedtatt i Oslo bystyre 18. juni i Sak 192/03 *Bydelsreform 2004 - Nye bydelsnavn* (www.bdr.oslo.kommune.no). I forhold til gammel bydeler er sammenligningen av tall etter ny og gammel bydelsinndeling som følger (navn på de nye bydelene står her i parentes):

- Ny Bydel 1 (Gamle Oslo) i forhold til de nåværende bydelene Gamle Oslo og Helsefyr - Sinsen.
- Ny Bydel 2 (Grünerløkka) i forhold til de nåværende bydelene Grünerløkka - Sofienberg og Helsefyr-Sinsen.
- Ny Bydel 3 (Sagene) i forhold til den nåværende bydelen Sagene-Torshov.
- Ny Bydel 4 (St. Hanshaugen) i forhold til den nåværende bydelen St. Hanshaugen - Ullevål.
- Ny Bydel 5 (Frogner) i forhold til de nåværende bydelene Bygdøy - Frogner og Uranienborg - Majorstuen.
- Ny Bydel 6 (Ullern) i forhold til den nåværende bydelen Ullern.
- Ny Bydel 7 (Vestre Aker) i forhold til de nåværende bydelene Vinderen og Røa.
- Ny Bydel 8 (Nordre Aker) i forhold til de nåværende bydelene Grefsen-Kjelsås og Sogn.
- Ny Bydel 9 (Bjerke) i forhold til den nåværende bydelen Bjerke.
- Ny Bydel 10 (Grorud) i forhold til de nåværende bydelene Romsås og Grorud.
- Ny Bydel 11 (Stovner) i forhold til den nåværende bydelen Stovner.
- Ny Bydel 12 (Alna) i forhold til de nåværende bydelene Hellerud og Furuset.
- Ny Bydel 13 (Østensjø) i forhold til de nåværende bydelene Bøler, Manglørud og Østensjø.
- Ny Bydel 14 (Nordstrand) i forhold til de nåværende bydelene Ekeberg - Bekkelaget, Nordstrand og Lambertseter.
- Ny Bydel 15 (Søndre Nordstrand) i forhold til den nåværende bydelen Søndre Nordstrand.

I forhold til de nåværende syv bydelene som får en direkte tildeling av bevilgningen i Storbyordningen, tilhører disse de nye Bydelene 1, 2, 3, 10, 11, 12 og 15. De nåværende bydelene i ordningen er Sagene - Torshov, Grünerløkka - Sofienberg, Gamle Oslo, Søndre Nordstrand, Furuset, Stovner og Romsås.

En vanlig inndeling av de nåværende bydelene i Oslo, som vi vil bruke i denne utredningen, er som følger:

- Indre øst: Sagene-Torshov, Grünerløkka-Sofienberg og Gamle Oslo.
- Indre vest: Bygdøy- Frogner, Uranienborg-Majorstua og St.Hanshaugen-Ullevål.
- De eldre drabantbyer: Lambertseter, Bøler, Manglerud, Østensjø, Helsefyr-Sinsen og Hellerud.
- De nye drabantbyer: Søndre Nordstrand, Furuset, Stovner, Romsås og Grorud.
- Ytre nord: Bjerke, Grefsen-Kjelsås og Sogn.
- Ytre vest: Ekeberg- Bekkelaget, Nordstrand, Vinderen, Røa og Ullern.

De sist utgitte publikasjonene i serien Notater

- 2003/26 A. Akselsen, S. Lien og T. Sandnes: FD - Trygd. Dokumentasjonsrapport. Pensjoner. Grunn og hjelpestønader. 1992-2001. 113s.
- 2003/27 E. Eng Eikebak og R. Johannessen: Forventningsindikator - konsumprisene. November-mai 2003. 17s.
- 2003/28 A. K. Mevik: Usikkerhet i konjunkturbarometeret. 50s.
- 2003/29 A. Finstad og K. Rypdal: Bruk av helse- og miljøfaglige produkter i hisholdningene - et forprosjekt. 33s.
- 2003/30 T. Jørgensen: Dokumentasjon av prosjektet "Overgang utdanning-arbeid". Årgangene 1999-2000. 54s.
- 2003/31 Å. Cappelen og L.S. Stambøl: Virkninger av å fjerne regionale forskjeller i arbeidsgiveravgiften og noen mulige mottiltak. 35s.
- 2003/32 A. Rognan: Forprosjekt om studenters levekår. 31s.
- 2003/33 S. Vatne Pettersen: Bosettningsmønster og segregasjon i storbyregionene. Ikke-vestlige innvandrere og grupper med høy og lav utdanning. Utredninger til Storbymeldingen, del 1. 71s.
- 2003/34 A. Barstad og M.I. Kirkeberg: Lvekår og ulikhet i storby. Utredninger til Storbymeldingen, del 2. 95s.
- 2003/35 E.H. Nymoen, L. Østby og A. Barstad: Flyttinger og pendling i storbyregionene. Utredninger til Storbymeldingen del 3. 75s.
- 2003/36 A. Andersen, T. Løwe og E. Rønning: boforhold i storby. Utredninger til Storbymeldingen, del 4. 82s.
- 2003/37 D. Sve: Seksualitet og helse. Dokumentasjon av datafangsten. 19s.
- 2003/39 C. Nordseth og T. Sandnes: FD - Trygd. Dokumentasjonsrapport. 1992-2001. 110s.
- 2003/40 A. Langørgen og R. Åserud: Faktorer bak kommunale variasjoner i utgifter til sosialhjelp i 2000. 20s.
- 2003/41 T.M. Normann: Omnibusundersøkelsen februar/mars 2003. Dokumentasjonsrapport. 35s.
- 2003/42 D.E. Somervoll: TROLL kan temmes. Kort innføring i Trollprogrammering. 13s.
- 2003/43 Å. Cappelen, T. Eika, P.R. Johansen og J.A. Jørgensen: Makroøkonomiske konsekvenser av lavere aktivitet i oljevirksomheten framover. 30s.
- 2003/44 L. Østby: Innvandring fra nye EU- land; fortid, nåtid og mulig framtid. 44s.
- 2003/45 T. Dale, H. Høie og A-K.Johnsen: Evaluering av "Naturressurser og miljø" 30s.
- 2003/46 L. Solheim: Foreløpige landstall i KOSTRA. Prinsipper, metoder, produksjon og eksemper. 76s
- 2003/47 A. Hurlen Foss: kvaliteten i boligdelen av Folke- og boligtelligen. 32s.
- 2003/48 E. Siig Meen og O. Rognstad: Jordbrukstelling 1999- dokumentasjon. 105s.
- 2003/49 L.Rogstad: Statistiske temakart og PX-Map. 32s.
- 2003/50 E. Holmøy: Velferdsregnskap - et mulig teoretisk rammeverk.35s.
- 2003/51 C. Wiecek: Undersøkelse om fremtidsplaner, familie og samliv. Dokumentasjonsrapport. 59s.
- 2003/52 KOSTRA: Arbeidsgrupperapporter 2003. 153s.
- 2003/53 A. Haglund: Rapport fra arbeidsgruppa om forslag til arbeidsdeling mellom Brønnøysundregistrene (BR) og Statistisk sentralbyrå (SSB). 40s.
- 2003/54 E. Eng Eibak: Forventningsindikator - konsumprisene. Mai - november 2003. 19s.